

رئیس - کلیات اینست که تخفیف داده نشود.

حاج سید ابراهیم - پس بنده مخالف تخفیف نیستم.

رئیس - رای می گیریم بکلیه این دو ماده آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید خواهند انداخت آنها را که مخالفند ورقه آبی (شروع باشد آراء گردید حاج میرزا رضا خان احصاء نمود)

رئیس - با اکثریت ۵۸ رأی از ۷۴ نفر تصویب شد.

(اسامی تصویب کنندگان)

سلیمان میرزا . دهغورقانی . شیخ غلامحسین . آقا شیخ محمد خیابانی . دکتر اسمعیل خان . آقا شیخ شیرازی . ذکاء الملک . زنجانی . حاج ذکاء الملک . آقا شیخ اسدالله . آقا شیخ محمد خراسانی . شیخانی . انتظام الحکماء . حاج سید نصرالله . دکتر حیدر میرزا . متین السلطنه . قشقای . میرزا رضای مستوفی . دکتر علی خان . آقامیرزا ابراهیم قاسمی . لسان الحکماء . مساوات . حاج شیخ علی خراسانی . آقامیرزا داود خان . آقا سید حسین اردبیلی . آقا سید جلیل . ابوالقاسم میرزا . سید الاطباء . افتخار الواعظین . مدد الدوله . ناصر الاسلام . لواء الدوله . منتصر السلطان . علی زاده . میرزا احمد . حاج میرزا رضاخان . بهجت . آقامحمد بروجرودی . حاج سید ابراهیم . میرزا مرتضی قلی خان . میرزا الملک . آقا سید محمد رضای همدانی . ادبالب کبشخرو . محمد هاشم میرزا . صدرالعلماء . اعتصام الملک . میرزا قاسم خان . فرزانه . مشیر حضور . نجم آبادی . ضیاء الممالک . میرزا رضا خان طباطبائی . حاج عز الممالک . تربیت . معاضد الملک . آقا میرزا ابراهیم خان . آقا شیخ حسین پردی . رکن الممالک

رئیس - آقای وزیر خارجه درباب مستخدمین خارجه فرمایش داشتید؟

وزیر خارجه - چند روز قبل عرض کردم درباب حقوق مستخدمین خارجه از سوئدی و فرانسه که اطلاع رسیده بود از یابرس وجوای که داده شد که بلکه بتوانند درباب حقوق آنها يك تخفیفی بدهند بر طبق تلسکرافى که مجدداً رسیده معلوم می شود که این تخفیف مقدور نشده است باین معنی که اظهار می کنند درباب مستخدمین سوئدی برای یکتفر سلطان بیست هزار فرانک و دونایب هر کدام دوازده هزار فرانک در سال باید داده شود همین مقدار هم دولت ششانی تجویز کرده است و بیشتر از این مقدار نموده که بتوانند کم کنند از این میزان این را تمام کرده اند و اظهار کرده اند و درباب مستخدمین فرانسوی هم که تعیین کرده اند بگویند اینها را که اجیر شده اند اشخاص لایق شایسته هستند و در آنجا بسالی بیست و دو هزار فرانک مشغول خدمت اند و همین است کسی که بتواند بطور شایستگی از همه خدمتی برآید آنها را باید اجیر کرد و بطوری که از آنها متوقع هستیم با حقوق کمی نمیشود

آنها را اجیر کرد این است که برای آنها سی هزار فرانک قرار داده اند و می گویند کمتر از این مقدور نیست اینست که خواستم عرض کنم کار این مطلب باین جا رسیده است و قرار حقوقشان مثل سایرین بانجام رسیده فقط حقوق است که بتصویب مجلس برسد و تلسکراف کنیم که کمتر از نشان را امضا میکنند و حرکت میکنند .

رئیس - گمان میکنم که این ممکن نباشد امروز مطرح مذاکره شود در کمیسیون بودجه مذاکره می کنند و فرارش را می دهند و روز شنبه در آن مذاکره میشود - قانونیستی از ماده چهل و پنج شروع می شود .

وزیر خارجه - بنده تقاضا میکنم که اگر اجازه بدهند چون این مطلب تا اینجا رسیده است امروز در مجلس مطرح و تمام شود که زودتر مستخدمین بیابند و البته برای اصلاح وقت هم بهتر است .

رئیس - يك پیشنهادی که نشده است درجه چیزی رای خواهیم گرفت هنوز هم اذهان آقایان مسبوق نشده است گمان میکنم بهتر این است که بماند برای جلسه بعد الا اگر لازم است و مجلس موافقت میکنند که چیزی نوشته شود تا در آن مذاکره کنیم .

وزیر خارجه - اگر اجازه بفرمائید الان بنویسیم که خوانده شود .

رئیس - بنویسید و تا پیشنهاد نوشته شود قانونیستی قرائت میشود .

ماده ۴۵ - در صورتی که دفتر تأدییه بروات یستی بقدر کفایت وجه در صندوق موجود نباشد و تأخیری در تأدییه بروات حاصل شود تا زمانی که این تأخیر از حدود مهیته در نظام نامه مخصوص بروات یستی تجاوز نکرده است اداره یست فرامتی برای تأخیر تأدییه نخواهد داد .

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده این ماده را با اعتبار بروات یستی منافی میدانم بروات یستی در تمام دنیا باندازه معتبر است که برات یستی از يك اسکناس بانکی اعتبارش کمتر نیست اگر بیشتر نباشد این ماده آن اعتبار را بکلی ساقط میکند باید بروات یستی طوری باشد که از يك مرکز بستخانه بيك مجلسی که می رود با فاصله سه روز که آن برات بعمل رسیده موافق آن وعده که روی آن نوشته شده است و زیادتر از سه روز نیست باید فوراً پول اوداده شود باین جهت بنده منافی می دانم مخالف این ماده هستم .

افتخار الواعظین - اینجا گویا آقای آقا میرزا ابراهیم خان این ماده را خوب ملاحظه نفرموده اند که این ایراد را میفرمایند در صورتیکه این ایراد وارد نیست بجهت اینکه میگوید در صورتیکه دفتر تأدییه بروات یستی بقدر کفایت بروات یستی وجه در صندوق نباشد فرامتی در تأخیر تأدییه بروات نخواهد داد الا حتی الامکان موافق نظامنامه که نوشته خواهد شد خود اداره یست مواظب خواهد بود بر اینکه مادمی که در صندوق يك وجه معین نباشد برات نکند حالا ممکن است يك وقتی مثلا بستخانه خراسان

از بستخانه تهران مطلع نباشد و بستخانه مرکزی همچو گمان کند که آنجا يك همچو وجهی بوده است و آن وجه را به پیشکار مالیه یا به طهران یا بجناب دیگر وزیر حواله کرده است بپردازد و هنوز نپرداخته است که وجه در صندوق حاضر نباشد البته آن وجه داده خواهد شد ولی برای این چند روز چهار روز یا ده روز که معطل شده است وجهی در صندوق حاضر نبوده است بگوید فرامتی بن باید بدهیم برای این معطلی آن فرامت را اداره یست قبول نمیکند و از اداره آن فرامت خود شرا غیر مسئول می داند و مسئول اداره آن فرامت نخواهد بود .

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده باین اندازه توضیح آقای مخبر قانع نشدم و ماده را هم درست خواندم و بدم میدانم که مینویسد اگر پول در صندوق موجود نداشته باشد چنان خواهد شد این ماده باین صورت همین طوریکه عرض کردم بروات یستی را از اعتبار می اندازد ولی اگر پولی در صندوق ندارد بروات نکند و گذشته از این بنده داخل در جزئیات نمیشوم می توانم ترتیب بدهم که از راه دیگری طوری بشود که اعتبار بروات یستی کاسته نشود و تصور می کنم که قبول کنند این ماده برگردد بکمیسیون و اصلاح شود .

منتصر السلطان - در اینجا که اظهار شد این ترتیبی میشود برای دولت از برای برواتش که اگر تأخیر شود خوب نیست باید هیچ تأخیر نشود بلی چون برات یستی خیلی معتبر است و تقریباً بروات تجار یستی خیلی معتبر تر است و در نظامنامه یستی راجع به بروات آنجا مصرح است که تقریباً پنج روز یا هفت روز اگر برواتی که می رود بر کز یستی حواله میشود بیکدوری تأخیر در داده وجه آن بشود خسارتی ندارد این يك نوع قانونیست وقتی که قانون از مجلس می گذرد و در نظامنامه داخلی اداره یست هم نوشته میشود و بیکمدتی تا بیک هفته و تا پنج روز قرار می گذارند که تأدییه شود این از برای آ. دکی و رفاهت همه است که يك وقتی در يك بجای هست که قصه است و تاجر معتبری ندارد می دهند با اداره یست برات یستی می گیرند و اسباب راحت و آسایش مردم است و هیچ خسارتی بدولت وارد نمیشود و توهین هم نیست .

حاج آقا - این ترتیبی که مدافعه شد هیچ کدام جواب آن اظهاری که آقا میرزا ابراهیم خان فرمودند نشد بواسطه اینکه هینطور که گفته شد چون باید خیلی اعتبار باین اداره رسمی دولت داد همانطور که در نظر عموم است معطلش باشند که مثل یکسرافتی و يك تجارتخانه که پول میدهند وقتی که بنامش برود در محل فوراً وصول میشود يك اداره دولتی که میخواهد يك سرافتی را قبول بکند و واقعاً بیک ترتیب راجع رفاه عموم است در اداره خودش ترتیب بدهند البته این را باید منتفت شد که باید طوری معامله بکنند با مردم که يك سرافتی و يك تجارتخانه میکنند که اگر کسی از يك سرافتی و تاجری براتی گرفت و حواله کرد به علی برات که معطل شد بواسطه معطلی بیک چیزی می دهند بآن صاحب برات یا ترتیب دیگری که لازم است هست همانطور آن اداره دولتی که بخواند این را اداره نکند باید لوازمش را هم ترتیب بدهد اینک هینچ قیدی ندارد که اگر معطل شد و پول در صندوق نبود این

اسباب این میشود که همیشه کسی که برات میگیرد در معطلی می رود فوری باو نرسد و هیچ چیزی هم در مقابل این مابه الازاه ندارد این یقیناً هیچ حاضر نخواهد شد برای ابتکار علاوه هم در درس دارد .

افتخار الواعظین - آن توضیحی را که بنده دادم یاراً قاصر بودم از اداء مطلب باینکه درست التفات نفرمودند عرض میکنم وقتی باعتبار دولت صدمه میرسد که دولت بگوید این براتی را که شما مثلا حواله آورده اید من ضامن ادای این وجه نیستیم و نمیفهمم يك تجارتخانه با تمام اعتبار خودش ممکن است برایش وقتی که براتی میرسد بر میدارد نکولش را میبوسد و وقتی هم که نکول نوشت ابتدا بآن تجارتخانه و اعتبار تجار یستی او صدمه وارد نمی شود اینجا اگر دولت بگوید که شما براترا از مرکز بستخانه طهران گرفته اید و بستخانه خراسان بشما پول نخواهد داد این حق باجنابهاست اما اینجا میگوید که اگر چنانچه موافق نظامنامه داخلی یست یا بنجروز یا هفت روز بقسمی که در خود کمیسیون مذاکره شده و در نظامنامه اداریشان هم الان نوشته شده است از هفت روز بیشتر نیست البته در اینصورت باید اداره یست این وجه را بآن دارنده برات برساند ولی در صورتی که در صندوق وجه نداشته باشد و در روز پنجم یا هفتم این وجه را بآن دارنده برات برساند ولی در صورتی که در صندوق وجه نداشته باشد و در روز پنجم یا هفتم این وجه را بآن صاحب برات ندهد صاحب برات نمیتواند بگوید که برای این پنج روز يك فرامتی بدهم یا اینکه يك نزولی بدهم و در صورتیکه پنجروز از برای این اداره يك مهلتی قرار بدهیم از کجا این نوهی می شود برای اداره وقتی سلب عدم اعتبار دولت میشود که بگوید من این پول را نیدم و ضامن ادای آن نیستم .

رئیس - کافی نیست مذاکرات شود اول است [] گفتند کافی است []

ماده ۴۶ - اداره یست بجهت اموریکه با وسپرده شده است مسئولیت بعهده نمیگیر مگر بآن مقداریکه در فصل ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ و ۴۵ این قانون تصریح شده است ولی در خصوص حمل مسافرین و بنه آنها بقانون مخصوص که وضع میشود مسئول خواهد بود .

رئیس - مخالفی نیست (بهجت سئوالی دارم) بفرمائید .

بهجت - بنده فقط میخواستم سئوال کنم که این قانون است یا نظامنامه داخلی که از مجلس می گذرد .

افتخار الواعظین - وقتی که يك وزیر در لایحه مینویسد موافق قانونی که وضع میشود مقصود قانونی است که از مجلس میکنند .

بهجت - عرض میکنم که یقیناً نظامنامه داخلی است اگر معاون یست حاضر بود یقیناً دفاع میکرد که اینجا مقصود نظامنامه داخلی است اینجا لفظ قانون بیخود نوشته است .

رئیس - کار دیگری نداریم بجهت اینکه این قانون به ترتیب خواهد گذشت و کسی نیست

که دفاع کند جواب بگوید عجباً ده دقیقه تنفس داده میشود .

(در این موقع تنفس شد مجدداً جلسه یکساعت و ربع قبل از قروب منعقد شد) .

وزیر مالیه - در باب مستخدمین سوئدی و فرانسوی که آقای وزیر امور خارجه شرحی بیان فرمودند و مجلس شورای ملی هم سابقاً استخدام آنها را تصویب کرده است چون فعلاً معطلی که هست برای اینکه اینها اعزام شوند و بیابند مسئله حقوق آنهاست و لازم بود پیشنهادی در باب حقوق آنها بشود برای مجلس شورای ملی در باب حقوق آنها معلوم شود این است که بنده این پیشنهاد را که که راجع است بعقوب آنها تقدیم می کنم و تقاضای فوریت آنرا هم می کنم (پیشنهاد در اداری میز رئیس گذارند و بعبارت ذیل قرائت شد)

مطابق تصویب مجلس شورای ملی وزارت خارجه داخل مذاکره شده بود که دو نفر مستخدمین سوئدی و ۲ نفر مستخدمین فرانسوی را اجیر نماید مستخدمین سوئدی از برای ژاندرمری و مستخدمین فرانسوی برای وزارتین عدلیه و داخله و مدت استخدام آنها ۳ سال خواهد بود چون مذاکرات تمام و فعلاً فقط از برای تصویب حقوق مستخدمین فوق الذکر معطلی حاصل و چنانچه همه نمایندگان محترم می دانند لازم است که استخدام آنها پیش از این طول نکشد لهذا مواد ذیل بر حسب تصویب هیئت وزراء از طرف وزارت مالیه پیشنهاد مجلس شورای ملی شده و بفوریت تقاضای تصویب آن می شود .

ماده اول - مبلغ ۴ هزار فرانک برای هر ساله ۳ نفر مستخدمین سوئدی بجهت ژاندرمری و در مدت سه سال .

(۱) - بیست هزار فرانک برای یکتفر سلطان است [] گفتند کافی است []

ماده دوم - شصت هزار فرانک برای دو نفر مستخدم فرانسوی بجهت عدلیه و داخله از ژاندرمری سالی سی هزار فرانک در مدت ۳ سال .

رئیس - راجع به فوریت این لایحه مخالفی هست ؟ (اظهاری نشد)

پس رای می گیریم در فوریت این لایحه آقایانی که موافقت با فوریت این لایحه قیام نمایند . اکثریت است حالا مجدداً باید رای بگیریم در این که در همین جلسه مطرح مذاکره شود آقایانی که موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است در کلیات این لایحه آیا مخالفی هست ؟ (اظهاری نشد) پس رای می گیریم آقایانی که موافقت که شروع در مذاکره مواد این لایحه بشود قیام نمایند اکثریت است ماده اول را بخوانید .

[مجدداً ماده اول لایحه قرائت شد]

افتخار الواعظین - برای این که در موقع رای دادن تکلیف آخری قطعی خودمان را بدانیم از وزیر امور خارجه سئوال می کنم که باین معنی که

در اینجا نوشته شده است که از برای سلطان بیست هزار فرانک و از برای آن دو نفر نائب بیست و چهار هزار فرانک این چیزی است قطع شده است و ابتدا گفتگویی در آن نیست یا این است که اگر مجلس شورای ملی در این گفتگو بکند و تقییری بدهد قابل پذیرفتن هست .

وزیر امور خارجه - در اول جلسه که عرض کردم باین مبلغ قطع شده بسکتتر از این مبلغ مقدور نیست .

رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهار نشد) رای می گیریم آقایانیکه موافقت با ماده اول بطوریکه خواننده شد و زنده سفید خواهند داد .

(رای گرفته شد آقای حاج میرزا رضا خان بطوریکه خواننده شد و زنده سفید خواهند داد .)

(رای گرفته شد آقای حاج میرزا رضا خان بطوریکه خواننده شد و زنده سفید خواهند داد .)

آقا شیخ ابراهیم . صدرالعلماء . نجات . سلیمان میرزا . هشتروندی . معتمدالتجار . آقامیرزا علی اصفهانی . آقا شیخ علی شیرازی . ذکاء الملک . انتظام الحکماء . دکتر لقمان . حاج محمد کریم خان . متین السلطنه . حاج شیخ اسدالله . ادیبالتجار . دکتر حاج رضاخان . حاج سید نصراله دکتر حیدر میرزا - آقا میرزا ابراهیم قاسمی لسان الحکماء . حاج مصدق الممالک . ابوالقاسم میرزا . حاج شیخ غلی . رکن الممالک . حاج وکیل الرعایا . منتصر السلطان . آقا سید محمد رضا . علی زاده . آقامیرزا داود خان . آقا میرزا احمد آقا سید حسین اردبیلی . بهجت . آقا سید جلیل آقا میرزا رضای مستوفی . آقا سید محمد رضای همدانی . سید الاطباء . آقامیرزا مرتضی قلیخان ارباب کبشخرو . افتخار الواعظین . مدد الدوله آقا شیخ غلامحسین . طباطبائی . آقا میرزا قاسم خان . فرزانه . اعتصام الملک . حاجی آقا . آقا شیخ حسین . معاضد الملک . آقا میرزا ابراهیم خان . عز الملک . آقامیرزا رضاخان . شیخانی وحید الملک . آدینه مجدخان . میرزا الملک . محمد هاشم میرزا - حاج سید ابراهیم . حاج عز الملک ضیاء الممالک . حاجی شیخ رئیس . فهم الملک

رئیس - با اکثریت (۶۹) رای تصویب شد ماده دوم را بخوانند .

[مجدداً ماده دوم قرائت شد]

رئیس - آقای لواء الدوله مخالفید ؟

لواء الدوله - بله خواستم عرض کنم در هیچ قانونی تابع بر متبوع خودش قاضی نمی شود شایه بوزاره حقوق می دهد یا نمید . نومان باینها می دهد دو هزار و پانصد فرانک تقریباً یا صد و شصت نومان ما سابقه هم داریم سابق می دانیم مثل نزاق خانه و پلیسکیها در اینجا مستخدم بودند در بین آن ها در فرانخانه سرهنگ دارند کاپیتان دارند و همین طور صاحب منصب های دیگری در اول هم مخالف بودم یعنی ماهی هزار فرانک حقوق والا در اصل مطلب هیچکس مخالف نیست هیچ عاقلی مخالفت نخواهد کرد اما در میزان حقوق آنها مخالفت دارم

بنده نمی دانم مابین بخشش را از کجا پیدا کرده ایم با این بودجه که داریم و مخارج مامی بینیم که از ممالک خارجه بیشتر شده و بودجه مان باقی دارد - الا عوض اینکه معنی برای این کسر بودجه پیدا بکنیم می علی الاصل اینها را از مجلس تصویب می کنیم بک وقت می بینیم که تقریباً بیست کروڑ و سی کروڑ باقی داریم .

حاج وکیل الرعایا - بنده مملکت را خیلی محتاج با استخدام مستخدمین می دانم و بدون اینکه مملکت ما یک ترتیب اداره پیدا کند هیچ بودجه نمی تواند مملکت را اداره کند مگر از راه علم و اداره کردن چون استفاده بودجه همیشه بسته است بعضی اداره و اینهم نتیجه آرزویست که ما در این هیجده ماهه که عمر مجلس را صرف کرده ایم داشته ایم و در این موقع هم لازم میدانم که تیریک بگویم ب مجلس که موفقیت حاصل کرده است باینکه آنها را جلب کرده است بمملکت خوانم که برای خدمت بمملکت .

رئیس - گویا دیگر لازم نباشد که در این باب مذاکره کنیم .

ارباب کیخسرو - بنده یک سؤالی داشتم **رئیس** - نوبت شما هم هست بفرمائید .

ارباب کیخسرو - بنده می خواستم از آقای وزیر امور خارجه سؤال کنم که در باب مخارج مسافرت اینها چه فراری داده اند چون آنها هم جزء خرج است باید معلوم باشد .

وزیر امور خارجه - برای میزان مخارج مسافرت آن ها چنانچه در موسوع استخدام مستخدمین آمریکایی عرض کردم آنقدر مخارج مسافرت را نباید بتصویب وزراء و کذا و کذا کرد گمان می کنم برای مخارج مسافرت آنها هر کدامی دوسه هزار فرانک بیشتر نشود و آن را وزراء بقدریکه مقرر است می بردانند .

حاجی آقا - بنده یک سؤالی دارم .

رئیس - اگر بنا باشد مذاکره کنیم نوبت شما نیست نوبت آقای معزز الملک است و آقای معزز الملک بفرمائید .

معزز الملک - بنده موافقم .

(بعده نفر دیگر اطراف رئیس اجازه داده شد و اظهار موافقت کردند) .

رئیس . آقای حاج آقا حالا نوبت شماست بفرمائید .

حاج آقا . بنده موافق بودم فقط یک سؤالی از آقای وزیر امور خارجه داشتم .

رئیس - اگر موافقتی که رأی خواهیم گرفت **حاج آقا** - بنده فقط یک سؤالی داشتم و باید سؤال خود را بکنم .

رئیس - اگر بخواهد همینطور می سئوال بکنید و توضیح بخواهید که نمی شود رأی بگیریم - رأی میگیریم آقایانی که موافقت با ماده دوم درقه سفید خواهند انداخت برای اینکه اتلاف وقت نشود از حالا عرض می کنم بگذریم دیگر رأی خواهیم گرفت اوراق رأی را حاضر کنید .

(رأی گرفته شد و آقای حاج میرزا رضا خان اوراق رأی را احصاء نمود از این قرار درقه سفید (۶۸) .

رئیس - با اکثریت (۶۸) رأی ماده دوم تصویب شد .

حالا مذاکره در کلیات است اسامی رأی دهندگان .

ذکاء الملک . متین السلطنه . لسان الحکماء . میرزا محمد نجات . انتظام الحکماء . مقنناتی . کتر علی خان . منتصر السلطان . میرزا داودخان . میرزا احمد قزوینی - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حاجی شیخعلی خراسانی - هشتروزی - حاج سید نصرالله ابوالقاسم میرزا . علی زاده . دکتر لقمان . مصدق - الحکماء . شیخ الرئیس . آقا شیخ رضای دهخوارقانی صدرالعلماء خراسانی - دکتر اسمعیل خان - آقا میرزا رضای مستوفی - وحید الملک . سلیمان میرزا آقا سید حسین اردبیلی - میرزا علی اصفهانی - معتدلالتجار - ادیب التجار - شیخعلی شیرازی - شیبانی - میرزا ابراهیم فمی . وکیل الرعایا - مرضی قلی خان - حاج شیخ اسدالله . دکتر حاج رضاخان دکتر حیدر میرزا - آقا سید جلیل - رکن الملک آقای مساوات . ارباب کیخسرو . طباطبائی . سید محمد رضای همدانی . معذل الدوله . حاجی آقا . اعتصام الملک . میرزا قاسمخان . آقای مدرس ناصرالاسلام . معزز الملک . نجم آبادی . محمد هاشم میرزا . مشیرحضور . افتخار الواعظین - سید الاطیاء . فرزانه . عز الملک . آقا شیخ غلامحسین میرزا رضای نائینی . عز الملک . حاج میرزا رضا خان . معاضد الملک . فهم الملک . ضیاء الملک آدامحمد پروجردی . آقا شیخ حسین یزدی

رئیس - مخالفی در کلیات این لایحه هست (اظهار شد کسی مخالف نیست) .

رئیس . رأی میگیریم به مجموعه این لایحه که متضمن دو ماده است بصورتیکه تصویب شده انداخت .

(رأی گرفته شد آقای حاج میرزا رضاخان اوراق رأی را احصاء نمودند) .

(آقای رئیس نتیجه رأی را بقرار ذیل اعلام نمود) .

رئیس . با اکثریت (۶۸) رأی تصویب شد . (اسامی رأی دهندگان) محمد هاشم میرزا وحید الملک - شیخ رضای دهخوارقانی - دکتر علیخان حاج شیخ الرئیس . لسان الحکماء . دکتر اسمعیل خان . رکن الملک . نجات . آدینه محمد خان هشتروزی . شیخ ابراهیم زنجانی - صدرالعلماء انتظام الحکماء - دکتر حیدر میرزا . دکتر لقمان معتدلالتجار . میرزا علی اصفهانی . ادیب التجار - شیخعلی شیرازی . ذکاء الملک . حاج سید نصرالله بهجت . شیخ حسین یزدی . مصدق الامماتک . شیبانی - متین السلطنه - مقنناتی - میرزا ابراهیم خان فمی - سادات . علی زاده - دکتر حاجی رضاخان - حاج شیخعلی خراسانی - اردبیلی . منتصر السلطان . میرزا احمد قزوینی

سیدالاطیاء - مرضی قلی خان - افتخار الواعظین سید محمد رضای همدانی - آقامحمد پروجردی - آقا سید جلیل - وکیل الرعایا - میرزا داودخان - ابوالقاسم میرزا - میرزا رضای مستوفی - ناصر الاسلام - معزز الملک - میرزا مرضی قلیخان - حاج شیخ اسد الله - مشیر حضور - میرزا قاسم خان اعتصام الملک - آقا شیخ غلامحسین - ضیاء الملک عز الملک - ارباب کیخسرو - حاج آقا - طباطبائی آقا میرزا ابراهیم خان - عز الملک - فرزانه - معذل الدوله . نجم آبادی . فهم الملک . حاج میرزا رضا خان - معاضد الملک .

رئیس - لایحه مخارج وجه استقراری راپورتی از کمیسیون قوانین مالیه داده شده است خوانده میشود بعد شروع بمذاکرات خواهد شد . (راپورت بمبارت ذیل فرات شد)

راپورت کمیسیون قوانین مالیه بتاریخ ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۲۹ کمیسیون یکساعت بشروع مانده با حضور آقایان وزیر چنگ وزیر داخله وزیر مالیه تشکیل دو خصوص فقرات اول و پنجم ماده اول راپورت سابق کمیسیون بودجه [۱۱] شهر جاری راجع بمخارج وجه استقراری مذاکره نمود به ترتیب ذیل اصلاح شد (۱) مبلغ سه کروڑ و بیست و پنج هزار تومان اعتبار برای مصارف قشونی تخصیص داده میشود بترتیب ذیل خراسان و سیستان - پروجرد - لرستان - عربستان - کردستان - کرمانشاهان - بشار و فارس مبلغ مزبور از بودجه کل قشونی تنگورئیس بر کشت خواهد کرد . (۲) یکصد و پنجاه هزار تومان اعتبار برای حقوق عقب افتاده سنه ایت ثیل قشون .

پنجم تنه وجه استقراری یکصد و بیست و پنج هزار تومان برای حقوق عقب افتاده سنه ایت ثیل ایتیه و نظایه تخصیص داده میشود .

وحید الملک - در این ماده بنده بعضی توضیحات میخواستم که خود آقای وزیر چنگ آن توضیحات را بدینند چون راجع بود با افراد قشونی که در اینجا تعیین شده است و حالا که تشریف ندارند نمیدانم که جواب را خواهند داد بجای ایشان .

فهم الملک - [مخبر کمیسیون قوانین مالیه] - بنده اول می خواستم آقای وحید الملک ایراداتشان را بفرمائید چون در کمیسیون مذاکره شد که بلاوه سایر وزراء هم تشریف دارند شاید توضیحاتی که میخواهند داده شود .

وحید الملک - بنده عرض نکردم ایراد دارم عرض کردم بنده بعضی توضیحات خصوصی در این موضوع دارم گمان نمیکنم سایر وزراء که حاضر هستند بتوانند توضیح بدهند چون راجع است توضیحات بنده بجزئیات افراد قشونی .

وزیر مالیه - سایر وزرائی که حاضر هستند باید بدانند که توضیحاتی که می خواهید چیست شاید بتوانند جواب بگویند توضیحاتی که میخواهید بفرمائید تا بدانیم که چیست .

وحید الملک - بنده عرض کردم توضیحات بنده راجع است با افراد قشونیکه از مجلس مخارج آنرا تقاضا می کنند و آن توضیحات خصوصی است و راجع است بوزیر چنگ .

رئیس - اینطور که نمی شود سئوال و جواب کرد توضیحات خودتان را بخواهید اگر توانستند که جوابی بدهند اگر نتوانستند که موکول میشود بحضور خود وزیر چنگ .

وحید الملک - چهار لایحه در این موضوع طبع و توزیع شده است اولی مورخه [۴] صفر ۱۳۲۹ در آن لایحه تقاضای مخارج شده است برای ۱۰۶۲۸ نفر قشون از برای فارس آذربایجان استر آباد پروجرد - لرستان - مرستان و بعد در پیشنهاده مورخه ۱۹ ربیع الثانی هیئت وزراء ابرای این عده قشون (۱۰۶۲۸) نفر دو کروڑ و دو بیست و هفت هزار نسیرت تقاضا شده است و راپورت مورخه هیجدهم ربیع الثانی کمیسیون قوانین مالیه سه کروڑ تومان را برای همین عده قشون تقاضا می کند که تقریباً دو بیست و پنجاه و شش هزار تومان علاوه بر این مبلغ شده است و بعد از راپورت یازدهم جمادی الاولی کمیسیون ابرای همین عده قشون باز سه کروڑ تومان تقاضا شده است ولی بترتیب آنها فرقی کرده است کردستان . کرمانشاهان و بشار و فارس بر مگر که در کسر شد در راپورت اولی افزوده شده ولی خرج همان سه کروڑ تومان اینکه (۲۰۶۰۰۰) تومان اضافه است بر پیشنهاده وزراء و در راپورتی که دیروز طبع و توزیع شده است دو کروڑ و سیصد و پنجاه و هفت هزار تومان برای مصارف یازدهم راجع [اظهار شد یازده هزار است] بلی سهو در چاپ لایحه شده است برای مصارف یازدهم راجع [اظهار شد یازده هزار است] بلی سهو در چاپ

نفر قشون تقاضا می شود در همین راپورت هم باز کردستان و کرمانشاهان بشار و فارس ضمیمه شد . است در یکی از راپورتها یعنی راپورت خود هیئت وزراء می گوید که این عده قشون فوق العاده خواهد بود برای نقای که ذکر شد در راپورتی که اخیراً طبع و توزیع شده است هیچ اسمی از فوق العاده برده نمی شود و این قشون عادی دولتی قرار داده اند این چهار راپورت است تقریباً چهار راپورتی مواد ناقصی پیدا می کنند بعضی توضیحات از وزیر چنگ سئوال کنم که این نقشه که اول کشیده شده است در راپورتش در چهارم سفر داده شده است این نقشه از روی چه ترتیبی کشیده شده یک نقشه فوق العاده است برای آسایش مملکت باینکه خیر یک ترتیب بر آوردی است که تخمین است از برای قشون ساخلو های این محلها اگر یک ترتیب علمی است و یک ترتیب فوق العاده پس این را چطور در راپورتها می که بعد ذکر می شود همان عده را ذکر کرده اند ولی ترتیب آنرا حسب العاده قرار داده اند و اگر خیر راجع است بساخلوی محل یک ترتیب علمی پس در آن دو راپورت اولی چطور آنها را فوق العاده قرار داده است و در سئوالی که بنده در شور لایحه اول که نامی ماند گفتم آقای وزیر چنگ فرمودند که اغلب اینها فوق العاده است پس توضیحاتی که بنده می خواستم عرض کنم راجع می شود بجزئیات همین نقشه انلا همین دو نکته که آیا این نقشه نقشه فوق العاده است یا اینکه تخمین بر آوردی است و تا بیا اینکه چطور شده است که تقاضای خرج این اینقدر فرق کرده است در یکجا خود وزراء

در لایحه مورخه ۱۹ ربیع الثانی دو کروڑ و دو بیست و چهار و سه هزار و کسری تقاضا کرده اند و در راپورت کمیسیون قوانین مالیه که یکی در روز قبل از آن توزیع شده است و انتشار یافته است بتاریخ ۱۸ شهر ربیع الثانی سه کروڑ تقاضا شده است دو بیست و پنجاه و شش هزار تومان از تقاضای وزیر زیاد تر است و در راپورتی که اخیراً از برای ما طبع و توزیع شده است از برای یازده هزار و هفتصد نفر قشون که یک عده اضافه شده است قریب سه نفر دو کروڑ و سیصد و هفتاد و پنجاه و شش هزار تومان تقاضا شده است بنده پیش خود چنین تصور میکنم که این یک تخمینی است و اگر از یک ترتیب علمی بود اینطور اختلاف پیدا نمیکرد و تقسیم در تقاضای وجه بهم نمیرساند اگر فی الحقیقه این یک تخمین و یک ترتیب حسب العاده است فی الحقیقه نمی توانید مارا مطمئن بکنید بوسیله این مبلغ که ما از محل استعراس میبیمیم بتوانیم یک ضمانت کاملی از امنیت مملکت بکنیم بنده عرض نمی کنم مملکت مادر یک حالتی است که یک امنیت فوق العاده لازم دارد ولی اگر یک طریقی است که یک امنیت فوق العاده لازم داریم باید یک نقشه برای محل این استقراری بکنیم که بواسطه آن مناقصه بتوانیم آورده باشیم که یک خدمتی از برای آن امنیت کامل به عمل آمده باشد و الا محلهای بودجه فوق العاده از برای نقشه های تخمین و حسب العاده یک جور فوق العاده می شود در اینجا می گویند که این مبلغ از بودجه متعارفی بر کشت خواهد کرد بنده هم باین دارم که اینطور خواهد بود در بودجه بر کشت خواهد کرد ولی باید داشت که یک محل فوق العاده که حالا از برای جمع بودجه پیدا شده است و یک وجه نقدی که در دست داریم اینرا بمصارف ترتیب حتی در مصارف قشونی حتی در زمینه مملکت که مطمئن نباشیم که آن خرج آن محل فوق العاده یک نتیجه صحیح کامل برای ما داده است پس بنده با وجود اینکه برضد این خرج نیستیم و موافقت دارم با خرج هائی که از برای امنیت مملکت از طرف وزراء تقاضا بشود در صورتی که آن ضدمت را ندارم باینکه چنین نقشه که در مدت دو ماه پیش از آنکه از مجلس شورای ملی بگذرد چهاروجه چهار صورت پیدا میکنند باین اطیان نداریم در باین چنین نقشه نمی توانیم آن فایده که ضمانت آن هیئت را بکنند تصور میکنم داشته باشد و استعنا میکنم از اولیای امور اگر ممکن است حالا که پول در جای خودش هست و ما هم این تصویب را می کنیم و بهترین تصویبی است که ما از محل این استقراری خواهیم کرد یک نقشه صحیح علمی از برای این سه کروڑ و پانصد و پنجاه و شش هزار تومان است که در این سیم خواهیم بود وزارت جنگ داده شود کشیده شود و پیشنهاده مجلس نمایند و مطمئن باشیم که فی الحقیقه مقصد تمام ما و کلاه به عمل آمده باشد .

وزیر داخله - بله ایراداتی که آقای وحید الملک فرمودند صحیح است تقریباً سه چهارم فقره در آنجا تغییر پیدا شده است کابینه سابق بتابلحاظ اینکه آنوقت داشته است تصور کرده است که از وجه استقراری لازمست از برای (۱۰۶۲۸) نفر قشون از استقراری بقدرت پول داده شود که

آمده قشون در تقاطعی که در لایحه اول ذکر شده است تدارک شود و حاضر بشود برای تأمین مملکت و مخارج آنرا هم سه کروڑ و شصت و دو هزار تومان تقریباً در لایحه که فرمودند بر آورد کرده بودند سابقاً بنده از سه چهار ماهه که کابینه حاضر روی کار آمد یک تقسیم دیگری از وجه استقراری کردند برای حقوق عقب افتاده و در آن تقسیم یک کروڑ منظور کرده بودند لهذا سه کروڑ و شصت و دو هزار تومان باقی نداشتند برای قشون بدهند و آنجا دو کروڑ نسیرت معین کرده بودند لهذا سه و لی نه نقشه تغییراتی داده بودند نه در عده قشون و هنوز هم تغییراتی داده نشده است نظر دولت هم تا بحال همیشه همان بوده است ولی بواسطه مقصبات و مصلحت مملکتی بواسطه یار ظهورات یکی دو نقطه برای این لایحه اخیر افزوده شده است نه محدود ما هم و یکی در جای دیگر افزوده اند ولی عده همان یازده هزار و سیصد و بیست و هشت نفر است که در تربیت سندی بر یکصد چیدم (۱۰۶۲۸) نفر منظور شده است برای چه ده بود در این باب وجه استعراس برای ۱۰۶۲۸ نفر استقراری داده شود بموسسه قشونی که امروز دولت دارد منحصر نیست باین ۱۰۶۲۸ نفر معتمد نفر معلوم است قشونی که امروز دولت دارد معتمد است در تمام مناط مملکت حاضر یکصد و چهار نفر است و بودجه اش را هم منحصر به سه کروڑ نیست چنانچه البته بنظر مجلس هم در وقتش خواهد رسید ولی یک مصلحتاتی بصورت را ارائه داده بود باین کابینه سابق و همچنین بکابینه حاضر در اینجا که ملاحظه بود در تعیین این نقاط یکی آنکه در اینجا بعضی نقاطی را معین کرده بودند که در اینجا نامه ماه ملاحظه اهمیت موقع این ملاحظه توانا آن نقشه را که کابینه سابق منظور داشته است و کابینه حالیه هم همان را منظور میدارد آن نقشه را حاصل کرده ولی بعد در کمیسیون قوانین مالیه در خصوص یک کروڑ برای تأدیه حقوق عقب افتاده مذاکره کرده و از کابینه خواستند که یک قدری در این باب تخفیفی حاصل شود یعنی تخفیف باین مباشرت که یک قدری از بقایای محلی برای اینکه حقوق عقب افتاده امنیت و نظایه قشون باینداده شود ولی در مقابل چون از بقایای عقب افتاده است مثل هم هست در کابینه چنین صلاح دانستند که یکمندی از این یک کروڑ در اینجا بقیه از بیم بر همان قشونیکه بعد از این مرتب خواهد شد یعنی برای همان ۱۰۶۲۸ نفر و یکمندی بماند از برای حقوق عقب افتاده که برای تسکین اشخاص که حقوقشان عقب افتاده است یکمندی داده شود بعد برود هر چه وصول شد از آن بقایای محلی داده شود این بود که عرض سه کروڑ و شصت و دو هزار تومان و عوض دو کروڑ و شصت و دو هزار تومان که در لایحه دوم ارائه شده بود سه کروڑ در لایحه سیم نوشته شده بود ولی در آن لایحه وقتی که در کمیسیون قوانین مالیه نظر کرده بودند تصور کرده بودند که دو بیست و هفتاد هزار تومان بمیانده ولی بعد از آنکه بدقت رسیدگی و

به تسمیر لیره بقران رسیدگی شد معلوم شد که یکصد و چهل و نه هزار تومان میماند نه دوست و پنجاه هزار تومان باین ملاحظه مستلزم این تغییرات شد یعنی باینطوریکه اینجا نوشته شده است سه کروار و دوپست و پنجاه هزار تومان که داده میشود بقشون چه از بابت حقوق پس افتاده چه از بابت حقوق آتیه از برای تقسیمی که اینجا ذکر شده است ولی کلیه این تغییرات چه در مبلغ چه در نقاط آن هیچ نقشه اصلی اساسی دولت را تغییر نمیدهد چنانچه عرض کردم یکصد و شصت و شش هزار و نود و یک تومان برای تأمین مملکت لازم دارد و البته این صد و شصت و شش هزار با اهمیت در نقاط مختلفه تقسیم خواهد کرد ولی نظریه اهمیت پاره نقاط بطوری که عرض کردم که شاید در آن نقاط با ۲۴ سده از سال گذشته مالیات محلی بقدر کفایت وصول نشود و نتوانند آن مالیات را بقشون ساختن آنجا بپردازند و از طرف دیگر هم چون دولت مصمم است که مثل سابق بقدر حقوق قشون در ماه ۳ ماهه همان ده ماه عقب قیفتند که در اطراف پول دولت از بین برود و هم از وجود قشون آن خدمانی که منظور است بعمل نیاید چون این را مصمم است و می خواهد قشونی را که در هر نقطه دارد در ماه به اولش را بدهد نظر بان تقاطی که شاید دو ماه سه ماه از سال گذشته مالیات آنها وصول نشود نظر بان نقاط از مجلس اعتبار میخواهد در وجه استراضی و در لایحه های سابق کردستان سیستان - کرمانشاهان - خراسان منظور شده بود برای این که از لایحه اولی ۵ ماه پیش از این بلکه بیشتر ترتیب داده شده بود پاره مقتضیات ظاهر شد و لزوم این را فهماند که باید در این نقاط هم بقدر قشون برود و پولش از وجه استقراض داده شود و بالاخره برسد مطلب آنجا که دولت برای تأمین مملکت چهل و دو هزار قشون لازم دارد و حقوق آن ها را هم نه اینکه از قرار سابق یعنی ماهی هفت هزار و دو شاهی خواهد پرداخت بلکه مطابق ترتیبی که از یک سال و نیم باینطرف مرعی و مجری است حقوق آنها را خواهد پرداخت پس این یک بودجه خواهد داشت مطابق همین ترتیب جدید که از نظر مجلس شورای ملی خواهد گذشت ولی در این نقاط که پانزده هزار و هفتصد نفر را میخواهد حاضر بکند بودجه آنرا هم از وجه استقراض اعتبار خواهد می خواهد .

نخواهد گذاشت چنانچه حالام در آنجا هست و از اینکه آن نقاط را اسم برده است لازم نمی آید که این عده قشون را به آن نقاط که اسم برده دوخته خواهد شد و بجای دیگر حرکت نخواهد کرد. بنتهی مرکز آن عده قشون آن نقاط است و هر وقت لازم بداند می تواند بهر نقطه که لازم میدانند آن نقاط سیر بدهد بان نقاط لازمه و باز برگرداند بهمان نقاط اولیه .

وحیدالملک - بنده خلیه منونم از آقای

وزیر داخله که فی الحقیقه بعضی توضیحات مثل اینکه خودشان وزیر جنگ باشند به بنده دارند ولی گویا یکی دو نکته از عرایض بنده بی جواب ماند در لایحه اول که پانزده هزار و ششصد و بیست و هشت نفر قشون تقاضا شده است از روی یک نقشه معینی است که در هر جا نفقات و استمداد فوق العاده که باید از این وجه تهیه شود ذکر کرده اند و باید هم ذکر کنند بنده مخالفم با این که یک وجهی تقاضا شود از مجلس شورای ملی بدون اینکه مجلس بداند از برای چه مجلسی این پول تصویب میشود مخصوصاً راجع باستمداد مملکتی فرضاً تمام جزئیات امور جنگی در این نقشه معین شده است پیاده نظام بقدر سواره بقدر توپخانه بقدر موزیکانچی و امثالش بقدر واز روی این نقشه برای ۷۵۶ محل فوق العاده پانزده هزار - سری نفقات قشون معین شده است ولی برای این عده در دو لایحه اش همین مرکز نقاط هست ولی در دو لایحه دیگر سه نقطه افزوده شده است ولی باز در اینجا اگر چه مذکور هم نیست مامیفهمیم که از روی همان نقشه اولی مورخه ۴ صفر این تقاضا میشود بنده میخواستم این جواب را بلکه خود وزیر جنگ بدهد که چه فکری کرده اند از برای این مسئله فی الحقیقه اگر آن جزئیات نفقات را که در آن راپورت اولیست جزء بدهند بطور این پانزده هزار نفر اینطور کسش میبدهم بنقاط دیگرش کردستان از روی این بدون اینکه هیچ چیزی روی کاغذ بیاید و همان عده نفقات باشند بنده قائم شدم از جوابی که آقای وزیر داخله دارند راجع ببلوغ آن مبلغ از روی تنه باقی مانده فرض بعضی تغییرات پیدا کرده است چنانچه عرض کردم هر گونه تصویبی که راجع بیک نقشه صحیحی که راجع به تحصیل یک امنیت تمام مملکت باشد حاضر هم مصممیم تصویب بکنیم ولی معینتر میخواستم بدانم بطور شده است که عده نفقات این نقشه بجای خودش باقیست ولی نقاط افزوده شده است و آنوقت فوق العاده و حسب العاده هم در آن واحد ذکر شده است آنروز آقای وزیر جنگ فرمودند این قشون فوق العاده و سایر خواهد بود و در نقشه اولی هم همینطور است و ما هم اینطور میفهمیم ولی در نقشه های دیگر حسب العاده شده است بطوریکه همان عده قشون بنقاط دیگر هم برود بنده خیلی میل داشتم که مثل آن نقشه اولی پیشنهاد بشود و از روی آن نقشه عده نفقات و عده ادوات فوق العاده که بناط مختلفه مقرر شدند توضیح بدهند که تعیین معلوم بشود تا اینکه ما بتوانیم از روی یقین یک رای صحیح بدهیم .

فهمیم الملک - بیشتر ایرادات آقای وحیدالملک راجع راپورت های مختلفی که از کمیسیون داده شده است این چندین مسائل مهمه نظامی نیست که حضور وزیر جنگ لازم باشد آصورت اضافه بر شورای نظامی مملکتی نیست شرح آن همانطور است که در ابتداء راپورت اولی کمیسیون نوشته شده است که دولت چهل هزار قشون مرتب باید از برای خودش تهیه بکند و بودجه آن را هم مجلس خواهد داد نهایت در بعضی نقاط بواسطه اینکه از برای وصول مالیات محلی و پرداخت حق و حق آن قشون بعضی معذورات و اشکالات در بین است ناچار است که برای استمداد و نگاهداری آن نقاط مجلسی غیر از محل عایدات معمولی معین بکنند که آنان محل حقوق قشون را متضمناً برسانند و بعد از آنکه مالیاتهای آنها را وصول کردند بصارف سایر معلها برسد در عرض این مدتی که این مطلب مطرح است اختلافات پیدا شد از رویی که این لایحه بمجلس پیشنهاد شد میدانید که شمر از قدر حال بدی داشت که از همین وجه یک مبلغی را گرفتند و فرستادند بشیراز ولی امروز شیراز آنجا را ندارد آنروز لازم ندارد آنروز لازم ندارد آنروز لازم بود که دولت لاقول پنجاه هزار یا هشت هزار قشون منظم و بایک حقوق فوق العاده غیر از محل مالیات شیراز در آنجا نگاهدارند که آنجا را امن کنند ولی امروز شیراز در کمال امنیت است قشون هم دارد ولی الوار و اشراریکه در بعضی نقاط شیراز بودند رفتند بجای دیگر چنانچه آنروز خراسان و سیستان یکی از نقاطی بود که کابینه سابق گفته اند آنجا هیچ خبری نیست و اهمیتی ندارد و حقوق مالیات آنجا بطور منظم وصول میشود و حقوق قشون آنجا را میدهد لکن در عرض این مدت اشراریکه در نقاط دیگر بودند رفتند بنقاط خراسان و سیستان حالا باید یک استمداد طلبیده برای آنجا تهیه شود آنروز بواسطه آن اغتشاشات مازندران و نقاط دیگر کابینه سابق لازم میدانست یک مرکزی درشاهروند داشته باشد همانطوریکه فرمودند که راپورت اولی نوشته شده است که بتوانند با ستر آباد هم بماندند هم بنقاط دیگر خط خراسان کمک برسانند و امروز می بینند اطراف مازندران آن اغتشاش چندی قبل را ندارند اینستکه در عوض خراسان و سیستان را از روند و همین طور برای کردستان و کرمانشاه حالا شاید از این نقاط هم بطوریکه در آن صورت قبل نوشته شده بود کافی نباشد مثلاً برای آذربایجان در این صورت فوق العاده بیش از سه هزار کسری نوشته شده بود در صورتی که کلیه آذربایجان بیش از شش هفت هزار قشون باید که از یک محل فوق العاده داده شود همین طور برای سایر نقاط هم این نظر بوده بازم این لایحه و این تقسیم اگر تعویق می افتاد یا بتعویق بیفتد ممکن است همین نقاط مجدداً یک تغییر پیدا بکنند و در بعضی جاها ترتیبی پیش می آید که لازم بدانند در آنجا استمدادی فراهم کنند لکن اگر هیئت دولت موفق شدند که از برای مغارج این قشون وجهی بدست بیاورند قشون خودشان را در جاهای لازم حاضر کنند میتوانند از امنیت آنجا استفاده

کنند و سایر نقاط را هم بواسطه آن مراکز امن کنند والا معلوم است کاملاً موفق نخواهد شد این تغییراتی را که ملاحظه می فرمائید از سابق لاحق در راپورت های متفاوته کمیسیون حاصل شده است از این راه است اما از حیث تقسیمات همان صورتی که در ابتداء نوشته شده بود مجدد وزارت جنگ بکمیسیون آوردند و در آنجا ملاحظه شد که این پانزده هزار و هفتصد نفر را بطور تقسیم کرده اند نهایت نفقات قشون و تقسیمات نظامی راجع بمجلس نیست که رای بدهد ترتیب و نقشه های نظامی یا تقسیمات اردو بندی اینها راجع بوزارت جنگ است مجلس صلاحیت نظر داشتن برادو کشتی ندارد این در ضمن ترتیب آن چهل هزار قشونی است که دولت باید داشته باشد و همان بیاناتی که ذکر شد این را از محل فوق العاده میدهند و از کتب قشونی که چهل هزار نفر باشند کسر میکنند بقیه میانند نیست و چهار هزار و صیصد نفر و این تقسیمات هم بحال خودش باقی است تفاوتی پیدا نمیشود و نقشه هم که تعیین شده بحال خودش باقی است و تقسیمات هم صحیح است نهایت بعد از آنکه اردوها تشکیل شد اگر در یک موقعی دولت محتاج شد میتواند از آن اردوی مرکزی بیک نقطه مجاور او رادوانه بکند و بعد هم بجای خودش برگردد چنانکه در روی این راپورت آخری باسم ذکر شده است فلا این مراکز اخیر باید قشون خودش را داشته باشد بطوریکه آقای آقا شیخ علی شیرازی فرمودند نمی شود اسم نگذاشت و با گفت سه کروار برای پانزده هزار قشون این صحیح نیست باید نقاط مرکزی معین باشد چه از نقطه نظر قانونی بودجه که باید ماده باده با فصل بقصد تصویب شود و چه ملاحظه تقبلی باید معلوم شود درجه تقاطی قشون خواهند داشت حالا برای ما تقبلی که سهل است زیرا بدانیم در چه نقطه این پانزده هزار و ششصد نفر باید حاضر باشند اگر آنها را بیک نقطه سوق دادند باید پس از انجام مقصود مجدداً برگردند بجای خود و مرکز آن باید همان باشد که قرار داده شده .

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ رای میگیریم .

معزز الملک - اصلاح عبارتی دارم .

رئیس - بنویسید بفرستید .

معزز الملک - چیزی نیست یک کلمه است عرض میکنم .

رئیس - بفرمایید .

معزز الملک - لجنجا در این راپورت آخر یک اشتباهی شده است نوشته شده است بنادر فارس در صورتی که در آن راپورت های اولی نوشته شده بود فارس و بنادر نوشته شده بود که تصور نکنند که مراد فقط همان بنادر فارس است و حال آنکه مقصود فارس و بنادر است .

فهمیم الملک - در راپورتیکه از طرف هیئت رئیسه خوانده شد فارس و بنادر نوشته شده بود .

رئیس - رای میگیریم باین ماده اول آقایانی که موافق هستند ورئه سفید خواهند گذاشت (ادراق رای آن و آقای حاج میرزا رضا خان

اصحاء نمود و ادراق سفید را به ۴۹ و ادراق آبی را به ۱۸۵ اعلام نموده (اسامی تصویب کنندگان) متین السلطنه . شیانی . هشت رودی . حاج شیخ الرئیس . دکتر لقمان الحکماء . او اهل الدوله . معزز الملک . آقا میرزا علی اسفهانلی . آذربنه . محمدخان . انتظام الحکماء . حاج محمد کریم خان . ادیب التجار . دکتر اسمعیل خان . آقا شیخعلی . ذکاء الملک . حاج سعید نصرالله . حاج دکتر رضاخان . دکتر حیدر میرزا . آقا میرزا ابراهیم قمی . رکن الملک . حاج وکیل الرعایا . حاج شیخعلی . آقا میرزا رضای مستوفی . لسان الحکماء . حاج آقا . معزز الملک . معزز الملک . حاج آقا میرزا فلیخان . حاج شیخ اسدالله . بهجت . آقا محمد ناصر الاسلام . اعتماد الملک . طباطبائی . آقا سعید محمد رضای همدانی . ارباب کبشور . حاج سعید ابراهیم . سعید الاطباء . افتخار الواعظین . حاج میرزا رضاخان . مدلل الدوله . مشیر حضور . آقا شیخ حسین . فرزانه . مصداق میرزا . آقا میرزا ابراهیم خان . فهمیم الملک . معزز الملک . اسامی رد کنندگان : سلیمان میرزا . آقامیرزا محمد نجابت . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . دموخوارقانی . وحیدالملک . مساوات . آقامیرزا داودخان . آقا میرزا احمد . آقا سعید جلیل . حاج محمد صادق . آقا سعید حسین اردبیلی . آقا سعید حسین کزازی . ضیاءالملک . آقا شیخ قلامحسین . ابوالقاسم میرزا . آقا شیخ مهدی نجم آبادی . تربیت . صدرالمنامه .

رئیس - با اکثریت ۴۹ رای ساده اول تصویب شد .

وحیدالملک - یعنی فقره اول .

رئیس - ماده اول ماده پنجم خوانده میشود . (ماده پنجم بمبارت ذیل نرائت شده)

تنه وجه استقراض نایکصد و بیست و پنجاه هزار تومان برای حقوق عقب افتاده سنه ایت ثیل امنیه و نظمه تخصیص میشود .

وحیدالملک - بنده گمان می کردم آن فقره ثانی ماده اول هم باید جدا گانه مذاکره شود و رای بگیرند ولی گذشت .

رئیس - خوب بود تقاضای کردید که تجزیه شود بنده که خودم نمی توانم تجزیه کنم اگر تقاضا می کردید تقسیم می کردم بعد قسمت جدا گانه هر کدام از رای می گرفتیم حالا که نشده است گذشته است .

وحیدالملک - چون هر دو این دو فقره راجع میشود بحقوق عقب افتاده بنده از اول که مذاکره این لایحه و مخارج بیان آمد منضم بودم بآهر گونه پرداخت این وجوه برای مخارج گذشته و این ماده یکی از آن فقرات است در همان ماده که آن را می دادیم قریب سه کروار بودجه جمع افزوده می شود که باید از بودجه مخارج جنگ و زمین اسباب کشت کنند و از این سه کروار محل هر چه هم در این چند ماده اول سال حصول نشود باز آنقدر حصول خواهد شد که بتوان این مبلغ جزئی که یکصد و بیست و پنجاه هزار تومان است از آن محل عاید شود و بآن محل خرج شود خواهند فرمود که این مخارج مخارج قشونی است یعنی نظمه ها و امنیه های اطراف این قشون را لازم دارند تا اینکه

توانند در تکالیف خدمتی خودشان حاضر باشند بنده ابراد نمی کنم تصدیق می کنم ولی ممکن است دولت اینکار را بکند که یک پول تقدیمه دارد در خزانه از آن پول تقدیمه این یک با تقاضای جدایی از مجلس بکند که در خزانه دارد یک وجه فروش لازم دارد آن خرج قشونی را بپردازد و بعد از عملی که وصول شد بگیرد بجای آنچه که خرج شده بگذارد و این خیلی آسان است ممکن است که این یکصد و بیست و پنجاه هزار تومان از همان پولی که آن آن پیدا میشود پرداخته شود دولت قرض بکند از همین محل و این وجهی که لازم است فوراً پرداخته بشود و بعد از یکی دو ماه از همان محل سه کروار وزارت جنگ که عایدی پیدا میشود در مقابل یکصد و بیست و پنجاه هزار تومان بپردازد و این محل نقد بجای خود بماند از برای مخارج فوق العاده که باز از برای نظمه و امنیه لازم می شود بنده یقین دارم که از برای این دو محل ما تا آخر سال بعضی مخارجهای فوق العاده قشونی لازم خواهم داشت دست باین پول نقد از برای پرداخت مخارج یستی افتاده نزنند اگر هم میخواهد آنرا چنانچه عرض کردم بطریق قرض و عاریه باشد تا آنکه از محلها بیکه وصول میشود بجای آن بگذارند .

وزیر داخله - معلوم است که این استقراض فقط برای این شده است که در مملکت امنیت حاصل شود یعنی امنیت هست تکمیل شود مسائل تأمین عیالتاً به قسمت تقسیم است یکی قشون است یکی نظمه است یکی امنیه است در طرف و شوارع چنانچه خاطر آقایان مسبوق است امنیه یکی از تأسیسات جدید است سابقاً هم باسم فراسوران یکصد بود که آنها هم در ضمن بودجه وزارت داخله یک حقوق مختصری داشتند که غالباً رؤساء حیف و میل می کردند و با نراد نمی رسید و یکی دوسه نفر برای نمونه گاهی در بعضی جاهای امنیه میشدند و چون ترتیبات حکومت و مسئولیت او و حقوق حکومت مخصوصاً بیک ترتیب دیگری بود که لابد حکومت صحیح است یک طوری یا خوب یا بد اداره می کرد یا سوار شخصی داشت یا از همان سوار و استمداد آن چند نفر سوار را و امید داشت بحفظ نظم بازار ایلات و عشایر بهتر ترتیبی که بود ولی از دو سال باین طرف که دولت قرار داده است در راهها یک امنیه برقرار کند وقتی که این تأسیس را کرده اند چند نفر را باسم صاحب منصب معین کردند که بروند در مراکز مختلفه فلان عده اشخاص را مستخدم بکنند و بآنجا بدهند و آنها مشغول خدمت باشند آنها هم رفتند اینکار را کرده اند ولی دولت نتوانسته است حقوقی که برای آنها معین کرده است ماه بماه برساند و آنها بتفاوت محل از ده ماه و هشت ماه و هفت ماه چهار ماه تا اول حمل امسال از دولت طلب کردند معلوم است بکند خدمتگداری که ماه بماه حقوق بآنها نرسد حالش چه میشود در بعضی جاها موافق عد که باستی باشند نیستند متفرق شده اند در بعضی جاها شاید اسلحه شان را گم داشته اند و در بعضی جاها شاید اسبشان را نتوانسته اند نگاه دارند فروخته اند و در پاره آنها هم صاحب منصبها نتوانسته اند نگاهداری کنند بعضی هم قرض دارند چنانچه رئیس نظمه چندجا الان بتجار معتبر مقروض هستند و پول قرض کرده اند و داده اند بلیس و آنها را نواسته اند در زمستان و اوقات سرد در خدمت نگاهدارند

این اختلاف حالی که در این دو قسمت پیدا شده است معلوم است تولید یک گفتاش می کند اولاً وزارت داخله نمی تواند از آن اشخاص بطوریکه آنها موظفند خدمتیکه از آنها منظور دارد بخواهد از طرف دیگر همین مطالبات خودش بکمیته شده است که هر روز وزارت داخله ده بیست الی ۳۰ تلگراف می پذیرد که در آن تلگراف نوشته شده است امته دست از کار کشیده است و از راهها آمده اند بشهر یا زمام حاکم هستند بادر تلگرافخانه متعین هستند و معلوم است امته که از راهها بیایند تلگرافخانه متعین شوند نمی توانند از عهده حفظ نظم برآیند و بالاخره باز یک طایبی از دولت میخواهند البته در این مدت حکام و رؤسای دولت بقدری که توانسته اند مانع شده در سر خدمت خودشان آنها را نگاه داشته اند ولی این مطالبه یومیه که افراد امته و نظایه صاحب منصبان از وزارت داخله می کنند و تماماً یک تزلزلی در کار مسئولیت آنها راه انداخته است حالا معلوم است از اول حمل یعنی از اول امسال دولت مصمم است که ماه به ماه حقوق آنها را بپردازد ولی یکسوازی که هشت ماه و دو ماه طلبکار شده اسبش را فروخته است توانسته است نگاه بدارد و آمده است در شهر برای مطالبه حقوق هر قدر هم ماه به ماه - فوق او را برسانند او دیگر نمیتواند خودش بعالت خدمت مهیا کند و از عهده خدمتی که باو رجوع شده است برآید و و اما بنده که در این دو ماه و چند روزی که در آنجا بودم دیده ام در این مسئله واقفاً یک نوع عجزی بوزارت داخله وارد میشود که هیچ نمی توانستار بکنند نمی شود بکسی گفت که شما هشت ماه در سرما و گرما در طرق و شوارع و شهرها خدمت کرده اید حالا دوماه دیگر صبر کنید مطالبه نکنید یا پنجاهم دیگر مطالبه نکنید تا اینکه ما از بقایای علی یک مالیاتی وصول بکنیم و شما به هم اولاً مالیات امسال را هم هر قدر وزارت مالیه صرف مساعی کند هیچ قدری نتواند وصول بکنند که بمصارف هیچ چیز سهیلی نیست اگر سهل بود بانی نمی ماند و می توانست تا بحال وصول کرده باشد یک پولی لازم است که بکار امروز و فردا یا یک ماه و دو ماه دیگر نخورد باید مملکت آن امنیت کاملی را که لازم دارد آن را فکلا که حاصل کرد آنوقت مالیات باقی مانده را وصول بکنند این را آقای وحید الملک صحیح فرمودند چون حالا دولت یک وجهی در خزانه دارد می تواند از آن وجه بحقوق عقب افتاده بدهد بعد وصول بکند و بجای آن بگذارد اما در ترتیب نفتیش یک ترتیبی را در آن نفتیش خود دولت منظور کرده است که از وجه استقرار و چیزیکه از برای یک محل تخصیص کرده است دیگر بمصرف دیگری نرساند این را برای استحکام عمل خودش دولت منظور کرده است در لایحه نفتیش هم منظور شده است بنظر مجلس خواهد رسید اینجهت نه وزارت داخله می توانست از وزارت مالیه از چیزی از اینباب بخواهد و باز راجع می شود باینکه از بقایای بیت ثیل وصول شود و این کساکش بالاخره مملکت را از جنبه نظم خارج خواهد کرد باین مناسبت وزارت داخله لازم دانست که لاقلاً یک قدری از این وجه با آنها داده شود تا یک اندازه آنها را ساکت کند

معلوم است وزارت داخله نمی تواند مقاطعه کند که بابک ۱۲۵۰۰۰ تومان این عمل را تسری می کند شاید یک قدری زیادتر باشد ولی وقتیکه ۱۲۵۰۰۰ تومان توانست از مجلس اعتبار بگیرد از این وجه البته آن هائی را که خیلی لازم است یا منتهی بنسبت هر محل آنها را ساکت و حاضر سر خدمت خواهد کرد که یک دینار یعنی حق المقتدر سعی خواهد کرد که کیف و میل نشود و نفتیش صحیح می کند که دهر محل آن عده که حاضر خدمت بودند با آنها یک حقوقی برسد یعنی عده که روی کاغذ آمده است بآنها بدهند و مسلم است تمام دفت های خودش را خواهد کرد ولی من حیث المجموع بعد از اینکه دو ماه بنده مطالعه کرده ام این مطلب را باین کرده ام که تا یک وجهی داده نشود بنظایه و امته از آنها خدمتی را که منتظریم نمی توانیم استفاده کنیم

آقای میرزا احمد - عرض بنده راجع بامته است شخصاً بعضی معلومات از باب امته داشتم می خواستم عرض کنم که اگر اینطور باشد نمیتوانم بطور رای بهمیم این معلوم است که در مرکز امته و نظایه از تمام جاهای بهتر و منظم تر است ولی باوجود این بنده در این سفریکه رفتم بقرین از طهران تا یکی امام که راجع بدهد طهران است ابتدا سوار امته ندیدم و از یکی امام تافروین هم دو نفر دیدم آنهم در گوشه تهره خانه که برای خودشان مشغول استراحت بودند اگر باین ترتیب امته هر سائر نقاط هست و اما میتوان گفت که امته نداریم و واقفاً در نقاطیکه نزدیکترند به مرکز می توان گفت که بهتر از نقاط دور است بجهت اینکه اشخاص مرکزی از آنجا عبور میکنند و آن هارا بهتر حاضر خدمت میکنند بنده بنظر می آید که اگر میخواهد نسبت بامته یک وجهی منظور بدارند اول باید نفتیش کنند به بیند که یک امته داشته باند داشته اند بنده اطلاع اینست .

وزیر داخله - ولی در عرایض بنده با آنچه که آقای آقا میرزا احمد فرمودند منافاتی نیست اگر در همه این راهها در همه این حدود امته که روی کاغذ آمده است موجود بود و حاضر خدمت بودند مطالبات آنها چهار صد هزار تومان می شد یعنی ۶۵۰۰۰ تومان برات وصول در دست آنها است ۱۶۰۰۰۰ تومان هم مطالبات بی حواله دارند قریب ۲۰۰۰۰۰ خردار گندم و جو و ۱۵۰۰۰۰ خردار گاه که تمام این هارا که حساب بفرمائید ۳۰۰۰۰۰۰ تومان میشود و چون نظایه هم قریب ۱۱۵۰۰۰۰ تومان مطابق صورتیکه حاضر کرده و مطالبه میکنند ضمیمه بکنیم این میشود متجاوز از ۴۰۰۰۰۰۰ تومان وقتیکه وزارت داخله امیدوار می شود و تصور میکند که ۱۱۵۰۰۰۰ تومان بایک تفاوت جزئی این کلارا اصلاح بکنند این وجه دلیل است البته کسیکه در سر خدمت بوده است باو نمی شود گفت از آنشش تومان یا آنکه از آن وجهی که بامته میدهند یک پناو کسر نمی کند این تفاوت کلی که منظور میکنید برای این است در آن لحاظ آمده که باید سر خدمت حاضر باشند حاضر خدمت نبودند چنانچه نیست که مفتش نفرستاده باشند اینک بفرمائید از اینجا تا فروین دو نفر

یا سه نفر دیده اید آنهم در کجای قهوه خانه این را میزان تصور فرمائید که در جاهای دورتر از مرکز یقیناً هیچ مأمور امته نخواهد بود . اتفاقاً اینطور نیست مخصوصاً یک مفتش در همین نزدیکه با طرف قم فرستاده بودم از اینجا تا حسن آباد خیلی کم بودند در سر خدمت و ولی از حسن آباد تا قم مر بنیاد رومه بایقدری که لازم بود در سر خدمت بوده اند این بسته است کفایت بعضی صاحب منصبها و آن افرادی که در آن راه مستخدمند بعضی هازا عشار ایلات آنهاجا مستخدم می شوند چون عادت بانظامات ندارند بعضی اینکه یک ماه دو ماه حقوق بآنها نمیرسد متفرق میشوند و سایر افرادی را که مستخدم بوده اند با انسه با آنها اخلاقتان بیشتر است و صاحب منصبان هم لایق ترند و شاید هم در محل پاره اعتبارات برای آنها حاصل شده است و صاحب منصبان یک وجهی برای آنها تدارک کنند در بعضی جاها که ترو در بعضی جاها بیشتر توانسته اند آنها را حاضر خدمت کنند و در بعضی جاها شاید هیچ نبوده است چنانچه فرمودید باین ملاحظه بنده عرض کردم که از یکصد و بیست و پنج هزار تومان که برای امته تقاضا شده خیلی محل اختلاف است چون نظایه اینطور نیست نظایه اختلاف خیلی جزئی دارد برای اینکه نظایه در شهرها است و نفتیش آنها خیلی آسان است پس از این مقدار از بابات چهار صد هزار تومان که امته و نظایه امروز ما مطالبه دارند بیشترش را از امته کسر خواهیم کرد یعنی وقتیکه میخواهم با این یکصد و بیست و پنج هزار تومان یا یک قدری زیادتر آن چهار صد هزار تومان را که مطالبه میکنند تسویه بکنیم بیشتر این کاری که وزارت داخله دارد مربوط به همین ملاحظه است که فرمودید که امته در راه کم بوده است یا هیچ نبوده است .

رئیس - مذاکرات گویا کافی باشد (گفتند کافی است).

رای می گیریم ماده پنجم - آقایانیکه موافق هستند در سه فقره خواهند انداخت و آقایانیکه مخالفند در سه فقره اوراق رای اخذ شده و آقای حاج میرزا رضاخان اوراق سفیدی را بعهده ۵ و اوراق کبود را بعهده ۲۰ اعلان نموده .

اصامی رای دهندگان

دکتر لقمان - ذکاء الملک - حاج سید نصر الله - آقا میرزا علی اصغرهانی - معز الملک - حاج دکتور رضا خان - شبانی - ادیب التجار - رکن الممالک - حاج محمد کرمیخان - معین السلطنه - آقا میرزا ابراهیم قمی - حاج وکیل الرعایا - آقا شیخ علی - آقا میرزا رضا مستوفی - آقا میرزا مرتضی فیلیخان حاج شیخ اسد الله - افتخار الواعظین - اعتماد الملک ناصر الاسلام - طباطبائی - ارباب کیخسرو - انظام - الحکماء - لواء الدوله معز الدوله - سعید الاطیاب آقا محمد - حاج آقا - شیر حضور - آقا سید محمد رضای همدانی - آقا میرزا قاسمخان - حاج میرزا رضاخان - معز الممالک - معز الملک - فرزانه معاضد الملک آقا میرزا ابراهیم خان - حاج سید ابراهیم - آدینه محمد خان - دکتر اسماعیل خان - حاج شیخ رئیس حاج شیخعلی - دکتر حیدر میرزا - آقا شیخ محمد حسین - لسان الحکماء

اصامی رای دهندگان

آقا سید جلیل - نجم آبادی - آقا شیخ غلام حسین تربیت - ابوالقاسم میرزا - آقا میرزا احمد - محمد هاشم میرزا - علی زاده - آقا میرزا داودخان - آقا سید محمد رضای شیرازی - ضیاء الممالک - آقا سید حسین کزازی - آقای اردبیلی - وحید الملک - نجات آقا شیخ محمد خیابانی - صدرالعلماء - سلیمان میرزا آقا شیخ ابراهیم - دهخوارقانی .

رئیس - ماده پنجم با اکثریت ۴ رای تصویب شد در مواد مذاکرات ختم شد حالا مذاکرات در کلیات است . مخالفی هست - آقای سلیمان میرزا .

سلیمان میرزا - چنانچه در بدو امر که لایحه استقرار مطرح گردید از طرف فرقه دموکرات اظهار شد که ما با اساس فرض همراه هستیم ولی در بعضی شرایط نظر داریم و آن این است که بخارج اساسی صرف شود و از برای چیزهایی صرف شود که از برای تکمیل امنیت منهد واقع گردد و بطوری که در وقتی که مشغول مذاکره لایحه خرج شدیم این حرف چندین دفعه مکرر شد ولیکن متأسفانه این ترتیب پیش نرفت و چنانچه لایحه پیشنهاد شده بود با اکثریت ۹۱ رای اگر اسباب رنجش نباشد با اکثریت ۴۱ رای متوالیاً (و او اینکه بعضیها هم ۳۸ رای بود) گذشت ولی حالا می بینیم که مواد لایحه گذشته است و باید در کلیات آن مذاکره کنیم و بنده عرض میکنم که بهیچوجه مساعد نیستیم باینکه پولی باین ترتیب فرض کنیم و به بعضی مصارف که میتوانیم از محلهای عادی و از بودجه عادی مملکت بهمیم مثل این چیزهایی که اینجا نوشته شده است یک صد هزار تومان برای حقوق عقب افتاده سقراء و یا دو بیست هزار تومان برای حقوق عقب افتاده امته و تخته حساب آنها که اصلاح شده در روز پیشنهاده شده که یکصد و پنجاه هزار تومان برای حقوق عقب افتاده نشون یکصد و پنجاه هزار تومان برای حقوق عقب افتاده امته و نظایه و به علاوه یک نظر دیگر هم هست که بواسطه آن نظر بیشتر بنده را مصمم کرده است که وقتی آبی بدهم و آن اجرائشدن این مواد است و لولاینکه آقای وزیر داخله امروز اظهار فرمودند و الحق باید از این اظهار تشکر کرد ولی حقیقتاً تشکر آنوقتی میشود که بحمل عمل بیاید و با ترتیب نفتیش منظمی که هست این وجوهات بهمین مصارفی که تصویب شده است بمصرف برسد و بدبختانه باید اقرار کنم که قبل از گذشتن دیدیم که برخلاف این شد حالا بعد از گذشتن به بینیم بطور میشود تفنگ دیدیم ترتیب آنرا در شور اول بطور قسم دیگری بود بعد در ضمن مذاکرات که در مجلس شد یک دیگری شد در صورتی که ترتیب نفتیش معین شده بود در ایورت کمیسیون تصویب کرده بود ترتیب نفتیش آنرا مطابق ماده ۴ و اقساط او را بعد بیکمتره در ضمن مذاکرات دیدم تغییر کرد و ترتیب دیگری پیش آمد و در همان روز اول یک تردیدی در نظر وزراء پیدا شد و هر کدام از یک نظر صحبت فرمودند و آن روز مطلب ماند و بعد در کمیسیون وسایر جاها اینطور صحبت شد و بالاخره ختم بر این شد که این دو بیست و بیست هزار تومان را عوض اینکه فقط

اول خریداری یکمتره بآسیه بپردازیم و بدست قشون بهمیم یکمتره نقد می دهیم در ازاء یک عده قلیل تفنگ کمینو و یک محل معین که اسمش را از برای تبادل می کند آقای وزیر امور خارجه فرمودند و خارج از تراکت است نمیکویم بنابر این از یک تفنگی که دوسه ساعت داشت میباید اساسی آنرا دیدیم معهدا ماده تغییر کرد و بان مصرف رسید بنابر این تا وقتی که آن مطالب بایک دلیل موجهی که آن محل است مبرهن نشود نمیتوان امیدوار بود بواسطه اینکه نظایر ش دیده میشود مثل تفنگ نمیتوان اعتمادی داشت و تصویب کرد استقرض را باین ترتیب یکی اینکه پولیکه باین ترتیب فرض شده است نمیتوان آنرا بعسایه عقب افتاده پرداخت مثل امته که آن هم در مجلس گفتگو هست که در بعضی جاها هیچ نموده است در بعضی جاها که هست شاید عشرش هم نباشد امته که چهار صد هزار تومان بانظایه حقیقه طلبا و خواهد بود بجائی میرسد که صد بیست و پنج هزار تومان تارش تمام میشود و هم چنین از بابات این که این محلها بهمان ترتیبی که گذر شده است گمان میرود که صرف نشود و به علاوه از تمام اینها گذشته عرض می کنم چنانچه بزرگم و زهم عرض کردم لایحه استقرار از مجلس میگردد و از طرف اقلیت اظهار میشود که صورت جزو آنها را بدهند از طرف وزیر اظهار میشود که صورت جزو را بیک نفر از اعضاء مجلس نخواهد داد بعبارت اخری اگر اکثریت مجلس بخواهد می دانند در این صورت صحبت است اقلیت هیچوقت اطلاعات ندارد از بودجه مملکت میباید اقلیت نمی تواند اطلاعات عمیقانه پیدا بکنند بطور دقت یک مطلبی را رای بدهد زیرا که یک نفر یا تمام آنها اگر بخواهند چنانکه بنده از طرف آنها صورت جزو را خواسته بودم باز داده نخواهد شد چونکه باز گفته خواهد شد که یک نفر وکیل ا عده اکثریت نیستند خواسته اند و مجلس هنوز نخواست است و مجلس تعلق می گیرد با اکثریت و اکثریت مجلس هم نخواهد خواست بواسطه اعتمادی که بکابینه دارد پس بنابر این اقلیت مجلس چون بکلی بی اطلاع است از جزو جمع حتی آن جزو جمعی را که آقای وزیر مالیه فرمودند تفصلاً و ترحماً این را از برای اقلیت می دهیم ولی می فرمایند دیگر نباید این قسم جساتها بشود و آن صورتی را هم که می فرمایند طبع و توزیع شده بدها ترسیده و آنرا هم مطلع نیستیم و باوجود این توضیقات گمان نمی کنم که هیچیک اگر فرضاً اکثریت هم یک رفتنی اقلیت بشود با این ترتیبی که با آنها رفتار میشود نمیتواند هیچ چیزی را رای بدهد زیرا که اطلاع ندارد و می تواند رای بدهد وقتی که چیزی را راندند خودش را مسئول وجدان مسئول ملت می داند که چیزی را که ندانسته است سرسری رای بدهد و مال ملت را صرف کند و باز در پایان مطلب اظهار می دارم که گمان نمی کنم که این حق را که وزیر مالیه فرمودند یک نفر وکیل نداشته باشد وکیل باید تمام مطالب را اطلاع داشته باشد و بالاختصاص بودجه را و اگر در تمام کارها وواستن صورت خبرها و غیره بنا بر این باشد که اکثریت بخواهد و منوط باین

اکثریت مجلس باشد باز تکرار میکنم که اکثریت بواسطه اعتمادیکه بهیئت دولت دارد افاض از اینها میکند و نخواهد خواست و اقلیت مثل امروز که یک چنان نفری خواهد بود که مطلبی بدهد و ما میگذرد و نمی دانند که چه بود و چه خواهد شد .

وزیر مالیه - در مسئله دادن صورت این جزء جمع آنروز که حضرت والا آقای سلیمان میرزا اظهار فرمودند بنده منبجور شدیم پاره توضیحات بهم و با وجود این توضیحات متأسفم از اینکه درست ملتفت عرایض بنده نشده اند بنده آنروز اینجاضر کردم که مجلس و کلاسه کمال نظارت را باید در بودجه داشته باشند و همیشه باید بودجه بنظر آنها بگذرد و تصویب بکنند ولی یک نفر وکیل تنها نمی تواند این تقاضا را بگذرد که بگوید من میخواهم بیایم آنجا صورت حساب را ببینم حالا می خواهد آن یک نفر از اقلیت باشد می خواهد از اکثریت باشد یک نفر این حق را ندارد مگر وقتی قرار بدهد و بگوید آنوقت می تواند بیاید آنجا و نفتیش بکند علاوه بر این شرحی را که حضرت والا نوشته بودند و خواسته بودند که بیایند دوسه بار ببینند آنهم بصورت باین مسئله که رای در آن گرفته شد ندارد ایشان خواسته بودند ماملات جاری دولت را با بانک ببینند و حالا در موقع استقرض می گویند که جزء جمع را ما می دهند در صورتیکه آن یک مسئله است طبیعه و ربطی باین موضوع ندارد بنده صورت جزء جمع این هارا می توانم بیازم ببینم که طبع و توزیع بشود و همه و کلاسه ببینند و از شرح کار اطلاع پیدا بکنند اما این سوی آن شرحی است که آنروز فرموده بودند و بنده نوشته شده است برای اینکه عرض کردم که اگر راجع بآن پولیکه بطور مساعده گرفته بودند آنرا صورت جمعی آورده بودم اینجا طبع و توزیع هم شده است تمام و کلاسه دیده اند و از برای آنکه هم صورت جزء جمع را می توانم بهم می دهیم که تمام و کلاسه از جزئیات آن منسوب باشند .

آقا میرزا احمد - بنده در تمام جهات موافقم با حضرت والا آقای سلیمان میرزا منبجقدر عرض میکنم نمی دانم بجهت است که آقای وزیر مالیه تجاهل عارفانه می فرمایند و یک نفر وکیل مگر می فرمایند در صورتیکه یک نفر نیست برای اینکه یک نفریکه بیک سمت رسمی معرفی شده است و لیدر است نسبت به (۲۱) نفر حکم آن (۲۱) نفر را دارد و نماینده است از طرف یک جمعیتر رسمی که در مجلس میباشد و بنابر این اظهارات او را نمی شود مثل اظهارات یک نفر وکیل فرض کرد خصوص در وقتیکه رئیس مجلس هم بخواهد و اجازه بدهد که صورت را بدهند و هیچ ماده قانونی هم نیست که مانع باشد و این صورت ندادن را بنده نمی دانم موافق کدام قانون است که می فرمایند یک نفر حق ندارد اینیکه یک نفر است (۲۱) نفر است در همین مجلس هم خواسته است **وزیر مالیه** - اگر رئیس مجلس خواسته باشد یا مجلس بخواهد فوراً تقدیم می کنم .

رئیس - حالا این مذاکرات این جا جایش نیست ممکن است بعد از وزارت مالیه ببینم فرستاده شود و آنوقت آنرا بنده می فرستم بکمیسیون

بوده هر کس می خواهد ببیند برود آنجا ببیند .
حاج وکیل الرعایا - بنده تا یک اندازه متوجه این بوده هستم که مخارج مملکت و امور او باید از عایدات خودش بگذرد یعنی مخارج استمراری ولی برای بعضی اصلاحات البته دولت محتاج استعراض است اینهم منحصر بما نیست بلکه آن کسی که راضی نشود خیلی اشتباه کرده است بلکه باید سرمایه را داخل کرد تا این که شرکاه از آن منفعت ببرند اما اگر از بنده بپرسد ملت ایران که در این موقع چرا رای دادی باین استعراض در مقابل او یک جواب منطقی دارم که قابل اعتراض هم نیست باو خواهم عرض کرد اردبیل قراچه داغ و اسر آباد و خراسان و سیستان نشون منظمی که قابل اعتراض نباشد لازم داشت و این را نمی توانیم از آن مخارج استمراری تهیه بکنیم برای این که این نشون در آنجا بدو صورت لازم داشتید یکی این که نایک اندازه باید باشد و دیگری برای این که می دانید که لازم است و حالا نمی خواهم بگویم چرا پس در موفقی که یک همچو نتیجه را می گیریم از یک همچو استعراض مختصری آن اندازه امیبتی که در موقع مذاکره بآن می دهند بنده آن اندازه اهمیت بآن نمی دهم برای این که مملکت ایران بعد از این می خواهد بترتیب علمی اداره بشود و دارای عایدات صحیح باشد و یک ضرورتی که در واقع یک ضرورت لایحه است برای او هیچ اهمیت ندارد و خیلی زود می تواند آنرا استهلاک بکند در ضمن عایدات یک سال هم غیره وقتیکه بخواند ممکن است و می تواند بدهد اسهام او را بخرد امروز هم اگر کسی از ایرانی نخواهد بخرد یعنی نیست راه برای او باز است .

رئیس - شما در کلیات استعراض صحبت نکنید در کلیات این لایحه مخارج که گذشته است باید مذاکره بکنید .

حاج وکیل الرعایا - ولی اینها یک چیزهاییست که لازم است گفته شود و بنده در ضمن کلیات لایحه استعراض می خواهم بگویم و در اینجا تکرار شد - و حالا مقصود بنده از این اظهارات این است که عیالاً بنده با کمال میل و شرف در تمام این مخارج رای دادم در کلیات آنچه رای خواهم داد و خودم را هم در این باب مسئول خدا خلق نمی دانم چرا برای اینکه اردبیل قراچه داغ - خراسان - سیستان - استرآباد قشون منظمی را لازم دارد اما ضمناً از هیئت اجراء منتظرم که قدر این نوع همایک خود نموده ام با کمال امیدواری عملاً هم بآن موفق شده باشم و نتیجه گرفته ام .

رئیس - گویا مذاکرات کافی باشد .
افتخار الواعظین - مذاکرات کافی نیست .
رئیس - پس رأی می گیریم در اینکه مذاکرات کافی است یا کافی نیست - آقایان که مذاکره در کلیات را کافی میدانند قیام نمایند - (اغلب قیام نکردند) معلوم میشود مجلس مذاکرات را کافی نمیداند آقای محمد هاشم میرزا .
محمد هاشم میرزا - اگر چه خیلی از مطالب در ضمن مذاکراتی که دروادی شده گفته شده است و بنده

نیخواستم تکرار بکنم ولی چون بعضی از آقایان از قبیل آقای حاج وکیل الرعایا فرمایش کردند که شاید سوء تفاهم بشود در اینکه کماتیکه این مخارج را کردند نظرشان این است که این ترتیب برای مملکت لازم نیست مثلاً قشون یا امنیه یا نظایه لازم نیست و بنده یکی از آن اشخاصی هستم که رد کرده ام و باز هم رد خواهم کرد لازم میدانم که حرف اشتباه بکنم بنده هم همانطوریکه ایشان فرمودند قسمت عمده اینها را لازم میدانم ولی با وجود این بواسطه اینکه بنده بکفرازان نمایندگان ملت هستم که از اول افتتاح این مجلس در اینجا هستم و هشتاد و نه ساله هستم و در این مجلس بودم و هنوز یعنی تا دوام قبل هیچ بودجه را کاملاً به مجلس و کمیسیون بودجه نیاورده اند و اگر هم آورده اند مختصر و قابل کسب اطلاع نبوده است و بهین جهت که قابل اعتراض نباشد لازم داشتید و این را نمی توانیم از آن مخارج استمراری تهیه بکنیم برای این که این نشون در آنجا بدو صورت لازم داشتید یکی این که نایک اندازه باید باشد و دیگری برای این که می دانید که لازم است و حالا نمی خواهم بگویم چرا پس در موفقی که یک همچو نتیجه را می گیریم از یک همچو استعراض مختصری آن اندازه امیبتی که در موقع مذاکره بآن می دهند بنده آن اندازه اهمیت بآن نمی دهم برای این که مملکت ایران بعد از این می خواهد بترتیب علمی اداره بشود و دارای عایدات صحیح باشد و یک ضرورتی که در واقع یک ضرورت لایحه است برای او هیچ اهمیت ندارد و خیلی زود می تواند آنرا استهلاک بکند در ضمن عایدات یک سال هم غیره وقتیکه بخواند ممکن است و می تواند بدهد اسهام او را بخرد امروز هم اگر کسی از ایرانی نخواهد بخرد یعنی نیست راه برای او باز است .

حاج آقا - چون در کلیات این مخارج گفتگو است و البته در کلیات یک چیزیکه انسان می خواهد رای بدهد باید تصدیق بکند لزوم عدم لزوم آنرا البته باید در جزئیات آن یک نظر بیندازد و ببیند این جزئیات برای مملکت لازم است یا لازم نیست اگر لازم است که آنوقت از آن جزئیات لازمه تشکیل میشود یک کلی لازمی را که لازم میشود که از آن یک کلی غیر لازمی تشکیل میشود و آنوقت را خواهد شد - همه میدانند چیزیکه ما را مجبور کرد بتصویب استعراض از اول تشکیل دولت جدید تا امروز فقط همان انتظامات مملکت و حقیقت استعراض مرکزیت دولت بود لازم دانستیم یک استعراضی بشود از برای یک مصارف معینی تا اینکه بوسیله آن آن مالیاتی را که دولت در مملکت داشت و چند سال بود که تفریط میشد استرداد بشود و بمصارف مملکتی برسد حالا باید ببینیم این وجه استعراضی را که تصویب کردیم بهمان مصارف که از برای ما لازم است رسیدن است و در همان مواقع صرف شده است یا خیر بنده همان طور که چند روز پیش عرض کردم باز هم عرض میکنم که تمام نقطه نظر ماها در تصویب این مخارجی که پیشنهاد شده است دو چیز بوده است که اهمیت دارد و آن دو مطلب یکی امنیت مملکت است و یکی حفظ شرف دولت و تصور نمیکند که هیچ یک از این مواردیکه تصویب شده است از این دو مطلبی که عرض کردم خارج باشد بواسطه اینکه راجع به یا زوده هزار قشون و خرید اسلحه و راجع بامنیه و نظایه که پیشنهاد گردید

چیزهایی بود که برای تکمیل امنیت و رفاه عموم لازم بود و بنام امنیت مملکت تصویب شد یک ماده دیگر هم بود راجع بموقوف عقب افتاده اموزین دولت در خارجه که پیشنهاد کرده بودند و یکصد هزار تومان تصویب کردیم که داده شود و بنام شرف ملت ایران تصویب شد و تصور نمیکند که این چیزهایی را که تصویب کردیم از این دو مطلب بیرون نباشد و این مخارج هم یک مخارجی نبود که بتوانیم آن را رد بکنیم و بگوئیم امروز اینها را لازم را ز برای ما ندارد و اما اینجانب بعضی اشکالات میشود راجع به ترتیب تفتیش و راجع به نداشتن بودجه مملکت و اینکه آیا ما تا آنقدر پول داریم که کفایت این مخارج را بکنند یا نداریم و این را مانع دیدیم و باین جهت این مخارج و این استعراض را رد کردیم اما راجع بتفتیش که آقای سلیمان میرزا فرمودند بنده هیچ نمی توانم تصور بکنم که یک پولی را مجلس شورای ملی رای می دهد که اول خرج نکنند و مطمئن بشود باینکه بآن مصرفی که تصویب شده است خرج میشود آنوقت تصویبش را بکنند البته باید یک ترتیبی ؟ و یک نکته از برای آن مین بکنند بعد بگویند از روی این باید عمل بشود و تصویب بکنند یک مخارجی را که از روی آن ترتیب مصرف بشود نه اینکه من بگویم که نباید اول من بدانم باین مصرف میرسد یا میرسد آنوقت تصویب بکنم والا رد میکنم و رای نمی دهم بواسطه اینکه دانستن بمصرف رسیدن یا نرسیدن بعد از عمل و خرج کردنش معلوم می شود اما آنچه راجع بمخارج اطلاع خودشان فرمودند چون فرمودند شاید اکثریت همراهی بکنند در اینکه یک طلبی را برای اطلاع خودشان فرقه اقلیت بخواهند در صورتیکه بنده تصور نمیکند که اکثریت مانی داشته باشد از همراهی کردن بجهت اینکه نقطه نظر اکثریت و لوا اینکه خودشان بوزاره خودشان اطمینان داشته باشند این نیست که جلوگیری از اطلاعات فرقه اقلیت بشود هرگز تصور نمیکند که در هیچ جای دنیا یک همچو ترتیبی باشد که اکثریت بخواهد اقلیت اطلاعاتی نداشته باشد گمان میکنم که پارلمان ایران هم همین طوط این نکته را در نظر دارد و هر وقت فرقه اقلیت بخواهند یک اطلاعاتی پیدا بکنند و اظهار با اکثریت که ما این را بخواهیم اکثریت با کمال اطمینانی که بهینت وزاره خودش دارد البته همراهی خواهد کرد در انجام مقصود فرقه اقلیت و اگر خارج از این ترتیب باشد و بدوسی رسیدگی بکنم گمان نمیکند که هیچ قانونی چنین اجازه را بآنها بدهد هیچ فرقی نمیکند حتی اگر تمام نفرت (۴۸) نفر اکثریت بخواهند این تقاضا را بکنند نمی توانند بجز این که همانطور که عرض کردم در اینجا عنوان بشود و اکثریت آن تقاضا را قبول نکند و بخواهد و باز هم در خانه مراضی خودم برای اینکه افراد خارج از مرکز هم بدانند که من و رفقاء من که در این استعراض و در این مخارج رای دادیم از چه نقطه نظری بوده

است و صورت مشروعی را هم که در روزنامه رسمی هست بخوانند و بدانند که نقطه نظر ما چه بوده است تکرار میکنم که ما این مخارج را تصویب میکنیم بنام امنیت مملکت و بنام شرف ملت و دولت ایران .

سلیمان میرزا - بنده متعجبم چند مرتبه این مطلب را توضیح بدهم که سه هفته پیش عمده نشود یک همچو اشتباهی نکنند کدام یک نفر از وکلای رفته است بوزارتخانه و گفته است من میخواهم دفتر شما را ببینم بنده یک چیزی به بیشتر رتبه تقدیم داشتم و در آن تقاضا کردم از رئیس که ما چون ماده اول را جزء جمعش را نمی دانیم جزء جمعش را ببینم این بود که از هیئت رتبه هم چیزی نوشته شد بوزارت سالیه حالا می علی الاتصال میفرمایند یک نفر وکیل - یک نفر وکیل بنده نمیدانم این یک نفر وکیل کی بوده است .

رئیس - اولاً این را عرض بکنم - این عبارت را که (سوء تفاهم عمده بشود) پس بگیریید و لا جلسه را ختم می کنیم .

سلیمان میرزا - چون این تعرضات بکنند وکیل بکنند وکیل را بنده فرمودند از این جهت عرض کردم .

رئیس - میدانم ولی این عباراتی را که گفتید [سوء تفاهم عمده بشود] باید پس بگیرد **سلیمان میرزا** - بسیار خوب اگر باید پس بگیریم پس می گیریم .

رئیس - باید صریحاً بگویند که این کلمه را که گفتیم پس گرفتیم .

سلیمان میرزا - عرض کردم که پس گرفتیم ولی حضرت عالی هم بفرمایند که در مرتبه یک کاغذی را مرفوع فرمودید بوزارت مالیه و بکنند و کبیل رفته است رسماً در یک وزارتخانه که دفتری را ببیند از هیئت رتبه خواسته است و هشت رتبه دوم رتبه چنین کاغذی نوشته است با وجود این رتبه است تا اینکه اسباب سوء تفاهم - سوی بر طرف بشود و اسباب اینهمه مذاکرات نشود .

رئیس - این مسئله را عرض کردم که هیچ صحیح نیست که این مذاکرات نباید در ضمن شود در کلیات گفته شود و در جلسه سابق آقای حاجی آقا عرض کردم حالا هم عرض می کنم که هر چیزی که بنظرشان میرسد ولو اینکه عقیده شان است که نباید گفته شود آن چیزهایی که راجع میشود باحزاب سیاسی در اول مجلس هم که صورت مجلس را خواندند البته هم ملاحظه فرمودید چه اظهاری شد در صورتی که بنده رئیس هستم اگر یک چیزی خارج از آنرا که رفتار بشود حق دارم که در صورت مجلس نویسم این بود که یک تذکره اظهارات آقای حاج آقا و آقای سلیمان میرزا که در جلسه گذشته کردند ننوشتم حالا چون اصرار کردند که نوشته شود می نویسم و در جلسه آتی هم قرائت خواهد شد ولی خواهی دید که چه قدر اثر بدی خواهد داشت .

عززالملک - بنده هیچ راضی بیعضی مطالبی که خارج از کلیات است نخواهم شد فقط راجع

بعضی از مطالبی که در ضمن مذاکرات گفته شد مختصری عرض خواهم کرد این جا دو باب خود قرض گفته شد که چون علم و یقین نداریم بودجه عایدی مملکت ما کفاف مخارج مملکت را میکند یا نه بکنند ازین جهت این استعراض را تصویب نمیکند البته آقایان تصور خواهند فرمود که بودجه کلیه یک پیش بینی است که می شود از برای دخلهای آتی که متصور است هیجوقت بودجه بخودی خود و از پیش خود نمی تواند به یک مصرفی از مصارف معینه برسد برای اینکه آن عایدی که در بودجه پیش بینی می شود البته ابتداء لازمست در مملکت یک قوه باشد که بتواند آن عایدی را وصول بکند و برای تهیه آن قوه هم یک پول فوق العاده لازمست پس باین قرض نباید بنظر یک قرض نگاه کرد که از برای مصارف جاری عادی مملکت هست بلکه باین قرض باید نگاه کرد بنظر یک قرض که ما می خواهیم از آن فایدهها بهره ما سودها ببریم بیارت آخری باین قرض باید به یک نظر قرض (پرود کتف) نگاه کرد که ما میخواهیم این قرض را بکنیم و همانطوریکه در مواد لایحه مخارج گذشت خرج بکنیم در راه انتظام مملکت و تکمیل امنیت و از دیساده قوه نظامی مملکت و هیچ مقصود دیگری نداریم چرا برای این که تا وقتی که یک همچو قوه منظم مهمی در مملکت وجود نداشته باشد البته نمیتوان عایدات عادی مملکت را جمع آوری کرد و بمصرف رسانید و چنانچه آقای سلیمان میرزا فرمودند که این قرض باید فقط صرف انتظام و امنیت مملکت بشود و معینطور هم هست بلکه بنده تصور میکنم که عقیده اتفاق مجلس همین باشد که این استعراض باید صرف از دیساده امنیت مملکت بشود ولی اگر نظر بخواهد تصدیق خواهند کرد که حقیقتاً همینطور شده است یعنی یکمقداری از این مبلغ تخصیص شده است از برای قشون و این مستقیماً مربوط است بحفظ نظم مملکت و تهیه وسائل از دیساده امنیت مملکت و کم مقداری هم تخصیص شده است برای تهیه اسلحه و خرید آن که آنهم لازم و ملزوم حفظ نظام است منتفی در باب اسلحه اینجا یک اختلاف نظری پیدا میشود ولی نظرات را نباید مخلوط بهم کرد و آن این است که کلیتاً آتی دولت ایران مجبور خواهد شد یک اسلحه معین و سیستم مخصوصی برای افراد قشون خودش اتخاذ بکند و تمام قشون خودش را حتی الامکان بآن اسلحه مسلح بکنند ولی تصدیق خواهند کرد که این اسلحه بکندنی لازم دارد و یک پولی که این هردو بدبختانه مفقود است پس نباید برای اینکه دولت ایران برای قشون خودش یک اسلحه معینی خواهد داشت گفت که حالا هیچ نباید داشته باشد و البته در موفقی که تعیین خرید و انتخاب اسلحه مذاکره میشود بنده هم شاید نظریاتی داشته باشم که عرض بکنم ولی فعلاً می بینم که این اسلحه اگر فوراً خرید نمیشود و بدست قشون داده نشود یک نفس در کار مملکت پیدا خواهد شد باین جهت است که بنده تصویب میکنم یک مبلغی از این پول داده شود و یک تفنگی که زودتر بدست بیاید گرفته شود و ضمناً هم نباید فراموش کنیم که این تفنگی که خریده میشود نباید کمتر از تفنگ (لیل) آنرا دانست پس اینهم یکی از موادی است که مستقیماً راجع است بحفظ امنیت و آسایش مملکت یکماده دیگری هم در این لایحه بود که راجع بود بحقوق

عقب افتاده قشون اینهم بقیده بنده باز راجع است بحفظ نظام و امنیت مملکت بواسطه اینکه بقشون که حقوق گذشته او نرسیده باشد البته نمیتوان از او متوقع یک نظم و خدمتی شد پس اگر کسی متوقع است از یک دسته قشونی که میخواهد حفظ امنیت مملکت را بکنند باید اول حقوق گذشته او را پایش او را جیره او را بدهد بعد از آن متوقع بکنند شایانی از او باشد هم منظور است حقوق عقب افتاده امنیه و نظایه که اگر از آنها هم متوقع و مترصد یک خدمات شایانی هستیم باید اول اینکار را بکنیم پس حقوق عقب افتاده امنیه و نظایه هم مستقیماً راجع میشود بحفظ نظام و حفظ از دیساده امنیت مملکت پس فقط یکماده از این شاید تا یک درجه بصورت ظاهر محل تصور شده باشد که خارج از امنیت است یعنی راجع بحفظ و از دیساده امنیت مملکت نیست ولی آن مربوط است بشرف دولت ایران در خارجه که آنرا هم بنده تصور میکنم خیلی اهمیت خواهد داشت و البته همه نمایندگان تصدیق خواهند داشت که این مسئله را هم بقدر امکان باید حفظ کرد و نگاه داشت پس باین دلایلی که عرض کردم چنین تصور میکنم که تمام این قرضی که شده است و صرف شده است فقط در راه حفظ نظم و امنیت مملکت و حفظ شرف دولت ایران و بدیهی است که با وجود تمام این ذق هائی که در ترتیب این قرض شده است بازم هنوز کار تمام نشده است بجهت اینکه ترتیب یک تفتیش صحیح نسی داده شده است که لایحه آن دیشب آمده است بکمیسیون قوانین مالیه و عنقریب بمجلس خواهد آمد و تمام نمایندگان ملاحظه خواهند کرد که اگر بآن تفتیش و آن ترتیب عمل بشود باید امیدوار شد و تصدیق کرد که تمام تخصیصاتی که در این مخارج شده است بهمان محلهائی که تصویب شده است خواهد خرج شد بمحل دیگری مصرف نخواهد شد .

رئیس - حالا دیگر گویا مذاکرات کافی باشد (گفتند کافی است) پس رای می گیریم بچهارم این هشت ماده که پنج ماده آن در جلسه گذشته و سه ماده آن امروز تصویب شد .

عززالملک - بنده یک پیشنهادی کرده ام راجع بقسمت سوم خوانده نشده .

رئیس - صحیح است فراموش شده است . [پیشنهاد مزبور بیارت ذیل قرائت شد] .

بنده پیشنهاد میکنم جمله ذیل بعنوان توضیح بآخر لایحه مصرف استعراض ملحق شود .
 توضیح - مبلغی که در قسمت سیم ماده اول ذکر شده از قرار تومانی ۲۰ بقدر و مامورین دولت ایران در خارجه تقسیم میشود .

رئیس - کمیسیون این پیشنهاد را قبول میکند یا اینکه رای بگیریم .

فهیوم الملک - همین طور در نظر بوده است دارد .

وزیر امور خارجه - بنده در این باب یک نظری دارم و آن این است که در این خصوص تا یک اندازه دست وزارت امور خارجه نباید بسته باشد بجهت اینکه این حقوقی که موقوف مانده است یک مقدار آن از اشخاصی است که فعلاً در سر کار هستند یک عده از آنها کسانی هستند که باید فوراً حرکت بکنند و بمحل های ماموریت خودشان بروند یک دسته دیگر اشخاصی هستند که خارج از کارند البته حقوق همه اینها باید داده شود اما نظر الامم و

فلاهم امروز برای وزارت امور خارجه خیلی لازم است مثلاً سفارتی را که برای (پترزبورگ) خواهیم فرستاد و برای [انسن] و برای [برلن] و برای (اسلامبول) اینها اشخاصی هستند که باید نقل و تعویل بشوند و برای اینکه ممکن باشد نقل و تعویل بشود و بتوانند حرکت نمایند باید آنها را تا یک اندازه مقدم داشت برای اینکه اهمیت دارد پدیدگاران از این پول میشود - مگر از پولهای دیگر هم رسانید که حقوق آنها هم داده شود و این ترتیب اگر نشود آن مقصودی که از این پیشنهاد در نظر گرفته شده است فوت خواهد شد .

عز الملک - این صدمه زار تومان برای سفرای و سایر مأمورین دولت در خارجه نفعی نبوده است بطوریکه اسی وزیر امور خارجه بر پرورد فرموده که کویا آنها فریب پت حکم در طلب دارند و بنده تصور می کنم که بر خلاف انصاف است که میان آنها تفاوتی نداشته شود یعنی کسی که ده هزار تومان طلب دارد و تمام را بگیرد و دیگری که ده هزار تومان می خواهد ۳ هزار تومان بدارد بنده یا اینکه هیچ باور ندهند بنده که این پیشنهاد را تقدیم کردم کسان نمیگردد محتاج بتوضیح باشد و تصور می کردم که اسی وزیر امور خارجه قبول خواهند فرمود حالا که دهن می فرمایند البته بنظر مجلس است بنده پیش از این عرضی ندارم .

رئیس - این چه بنده لاری می دانم عرض کنم که چون معاذ لره در کلیات تمام شده است دیگر نمی شود در این اصلاح رای گرفت تصیر هم از چنانجالی نیست چون در جلسه گذشته این پیشنهاد را دادند و فراموش شده است خواننده شود و تصیر شده است حالا نمی دانم بطور باید کرد برای این که این مسئله اصلاح که نیست یک ماده العاقیه است و ما هم نمی توانیم بعد از ختم مذاکره کلیات در یک ماده العاقیه رای بگیریم ممکن است که این ماده را در جلسه آتی بنویسیم و الحاق بکنیم والا الان اگر بخواهیم یک ماده را الحاق بکنیم این بدست و سابقه می شود از برای آتی در نظامنامه داخلی هم در این خصوص چیزی نوشته نشده است ولی ممکن است اگر مجلس موافق که باشد در آن مذاکره بکنیم (بعضی گفتند مذاکره نشود) پس رای می گیریم در آن که حالا در این ماده مذاکره بشود یا خیر آقایانی که موافق هستند قیام نمایند (اغلب قیام نکردند) رد شد) حالا رای می گیریم در کلیات این لایحه که مجموعه آن هفت ماده است آقایانی که موافق هستند و تصویب می کنند ورقه سید و آقایان مخالف ورقه کبود خواهند داشت [اوراق رای اخذ شد آقای حاج میرزا رضاخان بقراردیل شماره نمود].

ورقه سید علامت قبول (۴۳) ورقه آبی علامت رد (۴۰)

(آقایانی که تصویب کردند)
حاج شیخ الرئیس . حاج سید ابراهیم . آقا شیخ محمد حسین . آقا میرزا علی . آدینه محمد خان ادیب التجار . آقا شیخ علی شیرازی . دکتر

اسمعیل خان . حاج محمد کریمخان . انتظام الحکماء شبانی . حاج سید نصرالله . دکتر لقمان . متین السلطنه . لواء الدوله . آقا میرزا مرتضی قلیخان افتخار الواعظین . ادیبان کبیر و . حاج آقا . فهیم الملک . آقا محمد بر جردی . عز الملک . مشیر حضور . معزز الملک . فرزانه . آقا سید محمد رضای همدانی . ناصر الاسلام . آقا میرزا سیدخان معذل الدوله . معاضد الملک . دکتر سیدالاطیاب آقا میرزا ابراهیمخان . حاج میرزا رضاخان . حاج عز الملک . دکتر حیدر میرزا . حاج صدیق الملک حاج شیخعلی . حاج وکیل الرها یا . آقا میرزا ابراهیم قمی . آقا میرزا رضای مستوفی . اعتصام الملک . حاج شیخ اسدالله (آقایانیکه رد کردند .)

آقا شیخ رضا . وحید الملک . نجات . تربیت آقا میرزا احمد . آقا میرزا داودخان . آقا شیخ غلامحسین . ضیاء الملک . آقا سید حسین اردبیلی مسارات . ابوالقاسم میرزا . آقا شیخ مهدی نجم آبادی . محمد هاشم میرزا . آقا سید حسین کراری آقا شیخ محمد خیابانی . آقا شیخ ابراهیم زنجانی علی زاده . آقا سید جلیل . سلیمان میرزا صدر العلماء

رئیس - با کثرت (۴۳) رای از [۷۳] نفر نماینده کان حاضر تصویب شد .

[خطاب بوذیر عالی] لایحه تقشیه تا روز شنبه حاضر میشود ؟

وزیر مالیه - بله حاضر میشود یعنی برای اینکه جزء دستور بکار آید .

رئیس - بله

وزیر مالیه - گمان نمیکنم که برای جزء دستور شدن حاضر بشود .

رئیس - آقای معاون وزارت داخله برای جواب سؤالات تشریف آورده اند ولی چون مجلس طول کشید طرح نشده ماند برای روز شنبه و لکن بشرط اینکه زود تر تشریف بیاورند که در اول مجلس سؤالات بشود [گفتند صحیح است] دستور سه جلسه آتی از این قرار است شنبه ۳۱ قانون تفرقه تلگرافات رایورت کمیسیون بودجه راجع بخانواده مرحوم حجة الاسلام بهبهانی . بودجه مجلس شورای ملی برای سال تکوید قبل شنبه [۲۴] رایورت کمیسیون بودجه راجع بعقود یوسف مجاهد . قانون قبول و نکول بروات تجارتي . لایحه تقشیه [۲۶] قانون استخدام رایورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بتوفیاتی که حقوق آن ها از دو تومان کمتر است

افتخار الواعظین - قانون پستی را در این دستورها مقرر فرمودید .

رئیس - [خطاب بلواء الدوله] تقاضا کرده اند که قانون ترفیع رتبه نظام را جزء دستور بگذاریم اما اینها را که در دست داریم تمام بکنیم آنوقت بسایر مطالب بپردازیم [گفتند صحیح است]

آقا میرزا احمد - لایحه تجزیه بلوچستان را بنده از همه مقدم می دانم خصوص بلا حلقه

اهمیت بلوچستان در این اوقات که خیلی لازم میدانم که زود تر این مسئله حل بشود بلکه بواسطه فرستادن حاکم جدید یک رفاهیتی بجهت اهالی آنجا حاصل بشود .

(گفتند صحیح است . و هیچ جزء دستور گذاشته نشده است)

رئیس - این را ۱۰ نفر پیشنهاد میکنند که بعد از آنکه قانون پستی تمام شد جزء دستور گذاشته شود .

[رئیس حرکت کرد مجلس یک ساعت ونیم از شب گذشته ختم شد]

بصورت مشروح از ملاحظه نمایند کان محترم و اصلاح حضرت آقای فهیم الملک ملاحظه شده صحیح است

جلسه ۲۴۹ صورت مشروح روز شنبه ۲۱ جمادی اولی ۱۳۲۹

رئیس آقای موتمن الملک سه ساعت و بیست دقیقه قبل از غروب بکرسی ریاست نشسته پس از یک ربع مجلس رسماً تشکیل شد .

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

[عشائین جلسه قبل] دکتر امیر خان - حاج حسین الرها یا - معاضد السلطنه - آقا میرزا اسدالله خان - نیره السلطان - بدون اجازه .

آقا میرزا علی اکبرخان دمخدا - با اجازه غائب بوده .

حاج وکیل الرها یا - آقا شیخ ابراهیم حاج شیخ اسدالله - هر یک نیم ساعت - دکتر اسمعیل خان پنجاه دقیقه - ناصر الاسلام - چهل دقیقه - حاج امام جمعه چهل و پنج دقیقه از حضور در وقت مقرر تأخیر نمودند .

رئیس - راجع بصورت مجلس روز سه شنبه که روز پنجشنبه خوانده شد و قرار شد اصلاح شود اصلاح شده است خوانده میشود (نیز قرائت شد)

آقا میرزا احمد - بنده عرض نکردم در راه طهران و قزوین هیچ امته ندیدم عرض کردم از طهران تا یک امام کسی را ندیدم در یک امام دو نفر را دیدم .

رئیس - اصلاح میشود دیگر ملاحظاتی هست؟ [اظهاری نشد] دستور امروز قانون تفرقه تلگرافی رایورت کمیسیون بودجه راجع بخانوادری مرحوم حجة الاسلام

بهبهانی - بودجه مجلس شورای ملی راجع بسال تکوید قبل قبلاً بعضی سؤالات از وزارت داخله بود میبود بعد داخل دستور می شوم - آقای آقا میرزا احمد سؤالی داشتید از وزارت داخله در باب عزیرالله خان پسر خسرو خان جلیل وند فرمائید .

آقا میرزا احمد - بنده در ششم ربیع الثانی سؤالی تقدیم هیئت رئیسه کردم و امروز بیست و یکم جمادی اولی است و آن راجع بود بمیرزا الله خان پسر خسروخان جلیل وند از فراری که بعضی

دایورنها بینده رسیده بود و در بعضی جرایم هم دیدم ایشان از قزوین گزاره کرده اند و با عباس خان ضیاء آبادی موافق هستند و مالیات را هم میگیرند سابقاً میگفتند که با مسیح خان کاکوند هم دست هستند ولی حالا از فراری که معلوم میشود با همان عباسخان موافق هستند و به بعضی ازدهات میروند و مالیات میگیرند و موقر قزوین را میبندید چقدر مهم است و اگر این حرکات بکندری شدت پیدا بکنند بهانه در بعضی چیزهای دیگر هم خواهد شد مستعجبم آقای معاون اقدامات وزارت را در این باب فرمائید بسانم .

معاون وزارت داخله - پس از اینکه رایورت سوء اقدامات عزیرالله خان پسر خسروخان جلیل وند بوزارت داخله رسید از وزارت داخله و وزارت جنگ تعلیمات لازمه بحکومت قزوین داده شد که جلو گیری از شرارت او بکنند و در صورتیکه یا قشرد قلع و قمعش بکنند حکومت هم با رئیس ایل آنجا پاره ای اقدامات کرد ولی بموجب رایورت حکومت عزیرالله خان از کارهای خودش بشیمان شده است و بظفر الدوله ریاست ایل ملتجی شده است .

تا نایب ازوزارت داخله تعلیمات داده شد که حالا که او از حرکات خودش نادم شده است معفو خواهد بود بشرط اینکه اگر تعدی کرده باشد یک رتبی بدهد که مستلزم اسکاات طرف باشد هنوز از طرف حکومت خبری رسیده است ولی عقیده وزارت داخله این است که بعد از این نتراند بیعضی از وسائل ملتجی شود و اگر حرکتی بکنند دولت در قلع و قمع او قصور نخواهد کرد .

آقا میرزا احمد - بنده در مقابل این جوابی که فرمودند قانع می شوم ولی عرض می کنم که باید در مقابل یک فوره در قزوین تهیه بکنند که رفع این فائده بشود .

معاون وزارت داخله - چندان ایشی به عزیرالله خان داده نمی شود اگر حرکت خلافی بکنند البته جلو گیری از او می شود .

رئیس - آقای ابوالقاسم میرزا در باب اشتشاش کرمانشاهان سؤالی داشتید .

ابوالقاسم میرزا - چند وقت پیش از کرمانشاه بینده نوشته بودند که اشرار بخانه های مردم می ریزند و ده نفر بیست نفر جمع می شوند و اغلب جنگ میکنند چنانچه چند نفر را با نیز زده بودند اینست که بنده این سؤال را از وزارت داخله کرده ام که از این اتفاقات اطلاع و چه اقدامی کرده اند از برای جلوگیری از اشرار کرمانشاهان و حکومت آنجا را هم بزودی تعیین بکنند که جلو گیری از اشرار آنجا بکنند .

معاون - از حوادث ناگوار اخیر کرمانشاه آقایان نمایندگان مسیوق هستند و البته می دانند که سبب شرارت چه بوده است و باعث آن انقلاب کی بود همینقدر عرض میکنم که آن اشرار با تعلیماتی که از وزارت داخله داده شد و اقداماتی که در تعیین حکومت آنجا شد فرار کردند و حکومت آنجا را رامین کرده اند که از اشرار جلو گیری بنماید و بزودی

بکرمانشاه خواهد رفت و بجائتا دیگر فکرائی از بابت کرمانشاه نیست .
رئیس - آقای ادیب التجار در باب تدارک نان طهران سؤالی داشتید ازوزارت داخله فرمائید
ادیب التجار - بنده ده بازده فقره سئوال دارم از وزارت داخله و چون مدتی است یعنی از دویم معزم باین طرف آن سؤالات را داده ام اگر اجازه فرمائید آقای معاون هم که تشریف دارند تمام آنها را عرض کنم که جواب آنها را فرمائید
رئیس - فرمائید تمام آن سؤالات را بفرمائید هر کدام را که حاضرند جواب خواهند داد .

ادیب التجار - یکی از سؤالات بنده که قریب بیست ماه است که بتوسط هیئت رئیسه مجلس مقدس بوزارت داخله فرستادم در خصوص اسلحه مسلحه است در موقع بیاردمان پارک اسلحه را که بنامد بجهت آسودگی مردم سلب شود از اشخاص مسلح و درولایات دیگر قریب از پای تخت هم سلب کردند و غرض از این کار غیر از این که مردم درامن وامان باشند غرضهای دیگر هم بود آن غرض هاییکش این بود که این اسلحه در ذخیره دولتی جمع بشود و اینک از دست جمعی سلب بشود بدست دیگران بیفتد از قزوین و سایر جاها بینده نوشته اند که غیر از اسلحه دولتی شخصی را هم گرفته اند اینچاهم هم بنظر و شده است اما نسبت بسایر جاهای دیار بیفتت بکندری کمتر شده است ولی در سایر جاها همین که شنیده که در مجلس یک چنین قانونی وضع شده است چه اسلحه دولتی و چه اسلحه های شخصی همه را سلب کردند در هر صورت آنچه اسلحه سلب شده است در کجاست آیا بنذخیره دولتی رسیده است آیا بوزارت داخله رسیده است آیا در شهرها در نظمیته ها مانده است یا در تحت نظر حکام در ذخیره شهرها مانده است خصوص آن اسلحه هایی که مال مردم بوده است آیا بجهت عنوان گرفته اند یا نه ما میبینم جواب این مطلب را فرمائید (۲) یکی دیگر از سؤالات بنده در خصوص حقوق عقب افتاده امتیه و نظمیته ولایات است که داده نشده است و من جمله هم قزوین است در آن خصوص هم چه اقدامی فرموده اند (۳) یکی هم از سؤالات بنده در باب وجوهی است که باسم دواتر ثلاثم در طهران وهم در سایر ولایات گرفته اند اینها معلوم است که پول شهری است و راجع است بشهر حال این پولها را بموجب همان رایورتهائی که خود وزارت داخله هم دارند مسیوق هستند و برای ما هم اطلاع رسیده است آیا فقط در تحت نظر نظمیته بوده است و بامر رزارت داخله نظمیته گرفته است و اگر گرفته است فرستاده است بر مرکز یا فرستاده است مثلاً یکی از آن جمله در باب دواتر ثلاث قزوین است که گرفته اند ولی نوشته بودند که در یک جانی جمع کرده اند بعد نوشته بودند که بر حسب امر مرکز بطهران فرستاده شده است لهذا انجمن هاراجم کرده و در تلگراف خانه متحصن شده اند و از انجمن ولایتی بعد از آن که آقای فهیم الملک و بنده تلگراف کردیم که چرا اینها حقوقشان مانده است جواب دادند که این وجوه بر مرکز آمده است و حالا سؤال بنده این است که آیا بامر و اجازه وزارت داخله این وجوه میرسد یا بنیجا فقط قزوین را هم عرض نمی کنم تمام شهرها یا خودشان میفرستند اگر چنانچه خود سرانه گرفته اند چه اقدامی کرده

اند از برای اینکه معلوم شود بکجا مصرف شده است و بجهت جایی رسیده است که اسباب این نشود که درولایات این بلورها بشود و این اقدامات و تلگرافات را بکنند (۴) یکی دیگر از سؤالات بنده فروش مسکرات است چه در شهر های پای تخت و چه در سایر شهرها ما ما مذهب رسمی مان اسلام است و در شهرهای اسلام هلنی شدن مسکرات خیلی فریب است البته همانطوریکه مجلس مقدس شورای ملی و آقایان نمایندگان خیلی جدا دارند که منتهیات شریعات مقدس هلنی نشود و همانطور باشد که صاحب شرع رضای است متوقفتند از اولیای اجزاء که در اینباب جلوگیری بکنند حالا می خواستم بدانم که در این خصوص چه در شهر و چه در خارج چه اقدامی کرده اند همین طور سایر فواشچ مسکرات وجه فیر مسکرات (۵) یکی از سؤالات بنده در خصوص غیر مرتجعین و از اشخاص فاسدالعقبه تشکیل میشود و این مجامع ضرر هم همانطوریکه خاطر اولیای امور توجیه است خیلی سلب امنیت از شهرها میکند و دولت را با هم این بی آلتی که ما داریم و با این کمی مالیه گرفتار خسراته هائی که (۹۹) نای آن محتاج به پول است میکند در این خصوص هم چه اقدامی کرده اند چه در سایر شهرها و چه در پایتخت و مخصوصاً این مجمع مرتجعین که در برای تخت مدتی بود که تشکیل شده بود و چند مرتبه از طرف آقایان نمایندگان اظهار میشد و بنده علاوه بر اینکه بتوسط مجلس مقدس سؤال کردم در خارج هم شخصاً وزیر داخله و سایر وزراء عظام این عرض را کردم که در این خصوص چه اقدامی کرده اند و این جماعت مرتجعین که جمع شده اند و چه می تشکیل کرده اند و اسم آن را انجمن اسلامی گذاشته اند که کلمه حق برید بها الباطل بایدون بها الباطل است نشان بکجا منجر شد و کسانیکه شرکت کرده بودند با افکار سخنیته آنها در باره آنها چه اقدامی کرده اند و یکی [۶] دیگر شنیده شد بعضی از مجوسین سیاسی را که از اردبیل آورده بودند خیال استغلاص آنها را دارند آیا صحیح است یا صحیح نیست و دیگر [۷] مسئله بلدییه است که جالب انظار مردم و مخصوصاً محل توجه آقایان نمایندگان محترم است بجهت اینکه بلدییه بابک غرض عنانی در تمام ممالک دنیا بجهت نظافت شهر دسایر چیزها که محل توجه است و جلب افکار مردم را میکند تأسیس می شود و البته این اداره هم یکی از اداره های مشروطه است که مقنن هیچوقت همان طوریکه اظهار فرمودند الفاه آنرا رضای نمیشود فقط توقع مالین بود که اصلاح بشود و از قراریکه شنیده شد بلدییه اینجارا عجلالتا موقوف کرده اند در این خصوص چه اقدامی کرده اند و کی بلدییه صحیحی که هم خاطر ما یک قدری از این حیث آسوده باشد وهم مردم یک قدری لذت نظافت و آسایش و سایر چیزها را به بینند و این وجوهی که میگیرند روزی در دست تومان و سصد تومان از این قانونی که در مجلس مقدس وضع شد مردم بطیب خاطر می دهند چه طور میشود عزیرالله خان و حبیب الله خان را که آقای

آقا میرزا احمد سوال کردند و گفتند (۸) یکی دیگر از سزاهای بنده هم در باب فرار از خانه های شهری بود که دولت این فرار از خانه ها را از تقسیم ایلام با زحمات زیاد و برای یک غرض عقلائی ساخته بود و خیلی کم مانده بود که آنها ضمیمه املاک مردم بشود این بود که این سوال را کردم ولی چون دیدم که نمونه اش شروع شده است خیلی تشکر میکنم از وزارت داخله که بعضی از آنها را محل سکناى فرار و حافظین شهر قرار داده اند ولیکن چون عمویت ندارد خواهش دارم که اقسامی را که در عمویت این کار کرده اند که همه فرار از خانه ها تأسیس بشود بفرمایند (۹) یکی دیگر از سوالات بنده در باب اسم شب است که یکی از وسایل جلوگیری مجامع سری و داسی بر حفظ امنیت است چنانچه آقایان وزراء هم فرمودند میدانم که در ممالک خارجه اسم شب نیست و با اسم شب نباشد تا این که مردم آزاد بیایند و بروند ولی آن شهرها این طور نیست پلیس و نظمه کافی دارند و در شهر ما پلیس و زاندارم کافی نیست بودجه ما هم برای تأسیس یک همچو پلیس و زاندارم کافی نیست تا اینکه مثل آنها رفتار بکنیم .

رئیس - این سوال نیست استباحت است **ادیب التجار -** بله سوال میکنم که جواب بدهند (۱۰) یکی دیگر هم در باب نان و گوشت است که مکرر در مجلس عرض کردم که این مسئله اساسی است در هر مملکتی مخصوصاً در این شهر که مردم آسودگی خودشان را در سهیل ایران و گوشت می دانند و هم از حیث نان هم از حیث گوشت خیلی دوچار سختی هستند میخواستم بدانم که وزارت چه اقدامی کرده است از برای الان و چه اقدامی کرده است از برای آتی بفرمایند که مطمع بشویم و خوشتر باشیم - یکی هم در باب زارعین خاصه است در باب رسیدگی به اراضی آنها حالا با حق است یا ناقص از وزارت داخله چه اقدامی شده است که اسباب آسودگی خاطر آن بیچاره ها بشود بفرمایند بدانم .

معاون وزارت داخله - جواب سؤال نمایند محترم را در خصوص اصلاح مسالو در جلسه آتی عرض میکنم اما در خصوص حقوق عقب افتاده امیه و نظمه ولایات حالا که دولت بجهت یک پولی موقت حاصل کرده است البته باز عایت تقیث کامل حقوق تا به عقب افتاده آنها را خواهند داد در خصوص دوائر نلک آنها هم جوابش را در جلسه آتی عرض می کنم چهارم در خصوص فروش مسکرات بطریق علنی مخصوصاً از وزارت داخله با اداره نظمه امر صادر شده که جداً جلوگیری از فروش مسکرات بطور علنی بکنند بچشم در خصوص مجامع مرتجعین و بالاخره اینکه فرمودند انجمنی باسم انجمن اسلامی در اینجا تأسیس شده بود بله مدتی بود که چندین انجمن بطور مخفی در این شهر دائر شده بود در ابورت آنها هم وزارت داخله رسید و اداره نظمه امر شد که بآنها اخطار بکند که متفرق بشوند و دیگر تشکیل آن مجامع مضره را نکنند بعد از چندی معلوم شد که بالاخره اینها از رفت دولت دارند

استفاده میکنند از این جهت چون متفرق نشده بودند بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مسبوق است از وزارت داخله تا بآباد با اداره نظمه فویا امر شد که آنها را متفرق بکنند این بود که آن انجمن اسلامی را که در خانه یس میرزا زمان کرد معروف بنصیر لشکر بود احاطه کردند و رسوا آنها یعنی صاحب خانه نصر لشکر و چند نفر از همان آن انجمن غیر مهمترم را دستگیر کردند و سایرین را متفرق نمودند و در اینگونه انجمنها هم معلوم است که خیلی از اشخاص برای تماشا میروند چنانچه عمده از اینها هم برای تماشا رفته بودند و چنانچه مسیوق میشدند که از طرف نظمه چنین اقدامی خواهد شد البته نمیترسند ولی آن اشخاصیکه سبب تأسیس این انجمن بوده اند چند نفر هستند که در نظمه فعالیتت و دولت هستند و نظمه کمیابیش مشغول است بطریق آنها است و دولت هیچوقت راضی نیست که تأسیس اینگونه انجمنها در هیچ نقطه خصوصاً در کرسی مملکت شود و البته اگر تأسیس این چنین مجامع سیاسی بشود جلوگیری خواهد شد - ششم نماینده محترم در خصوص مجوسین سیاسی سوال فرمودند تصور نمیکنم که کسی با مجوسین سیاسی مراده داشته باشد و بازم تا کبد میشود که بوظیفه خود عمل کنند و مراقب باشند سوال هفتم در خصوص بلدی بود بله بلدی یک اساسی بود بلاسمی کدر این شهر وجود داشت و البته خاطر نمایندگان محترم هم مسبوق است و وقتی وزارت داخله مسبوق شد که بلدی مانده است با چندین هزار تومان فرض یعنی قطع نظر از این که با آن ترتیبات مقرر قانونی خودشان موفق نشده اند بلدی هم فرض گذاشتند و همین اختلال بلدی سبب انضالش شد این بود که چندین کمیسیون در وزارت داخله از برای اصلاح بلدی داریم و صورتی هم نوشته شده است که بنظر مجلس مقدس شورای ملی خواهد رسید که آن اصلاحات را در نظر بگیرند که اشاء الله بعد از این دارای یک بلدی صحیحی بشویم هشتم در باب فرار از خانه های شهری بود خود نماینده محترم تصدیق فرمودند که شروع به ترمیم و نظمه آن شده است و البته عمویت هم پیدا خواهد کرد وهم در خصوص اسم شب سوال فرمودند در صورتیکه نظمه کاملاً در جلوگیری از واقعات و اتفاقات ساهی است و مراقبت دارد اسم شب فرار دادن مخالف آزادی است و لزومی ندارد و الحمد لله شهر طهران هم خیلی منظم است و البته لای الاقتصا اگر لازم شد اداره نظمه بوظیفه خودش عمل خواهد کرد سوال دهم نماینده محترم نان و گوشت بود در این خصوص جلسات علنی مخصوصاً از وزارت داخله با اداره نظمه امر صادر شده که جداً جلوگیری از فروش مسکرات بطور علنی بکنند بچشم در خصوص مجامع مرتجعین و بالاخره اینکه فرمودند انجمنی باسم انجمن اسلامی در اینجا تأسیس شده بود بله مدتی بود که چندین انجمن بطور مخفی در این شهر دائر شده بود در ابورت آنها هم وزارت داخله رسید و اداره نظمه امر شد که بآنها اخطار بکند که متفرق بشوند و دیگر تشکیل آن مجامع مضره را نکنند بعد از چندی معلوم شد که بالاخره اینها از رفت دولت دارند

آن را کبک خواهند کرد برای این کار که رسیدگی بشکایت آنها بکنند چنانچه شکایت آنها صحیح و واقعیت داشته باشد البته رفع شکایات و نظمه آنها خواهد شد و یک فراری که مستلزم رفاه آنها باشد داده میشود .

ادیب التجار - دو فقره از این جوابها را مو کول فرمودند بجلسه آتی خواهش دارم فراموش نفرمایند و آن نتیجه صحیح را که منظور نظرشان است بفرمایند .

معاون - اینکه بجلسه آتی مو کول کردم برای این است که رجوع بسابقه این سوالات بکنم و اطلاعات کامله تحصیل کرده جواب عرض کنم .

رئیس - آقای فهیم الملک سوالی داشتید از وزارت داخله بفرمایند .

فهیم الملک - چندی است که بعضی حکام که از طرف وزارت داخله معین شده بودند برای بعضی از نقاط شکایتهای زیادی از رفتار آنها هم ب مجلس هم بوزارت داخله و هیئت وزراء رسیده است و خیلی چیزهای غریب می گفتند مخصوصاً آنچه را که بنده به شتر اهلیت می دهم حکامی است که از اول مشروطیت و دولت جدید برای عراق معین شده است و این بیچاره های اهالی عراق را طوری گرفتار کرده است که شاید خیلی در زمان استبداد آنها بهتر می گذشت وهم چنین سایر حکامی که معین شده بودند از هیچ چیز فروگذار نکردند از جوب زدن از حبس کردن از پول گرفتن و سایر کارها و نتیجه مجازات آنها این شد که موزول شدند و آمدند بطهران از این جهت بنده میرسم که اقدامی کرده اند برای تعقیب آن اظهارات و رسیدگی باینکه آیا آن شکایتها صحیح بوده است یا نبوده است و اگر در واقع حکام مرتکب این حرکاتی که نسبت بآنها داده بودند شده اند چه مجازاتی برای آنها تعیین شده است و اگر مرتکب نشده اند آن شکایتها معلوم شده است که مقصودشان چه بوده است که اینطور شکایت بیجا کرده اند باخیر ولی آنچه بعلامات خارج و داخل معلوم میشود آن شکایتها حق داشته اند آیا در این باب وزارت داخله اقدامی کرده است یا خیر و هم چنین در خصوص تعیین حکام وزارت داخله فکری کرده اند یا بزرگوارند و یکی هم در باب حکومتی است که از برای اطراف یزد معین کرده بودند که دهان درخته بود و این کاری که در دوره استبداد هم همیشه ما که در روز مجامع میخواندیم تصور میکردیم که این را کتایه میگویند بعد معلوم شد که غیر صحیح است دهان یکی را با سوزن دوخته است آباد این دوره مشروطیت وزارت داخله تعدیل کرده است که یک چنین حرکت خلاف انسانیت از یک حاکمی صادر بشود و برای مجازات مرتکب فکری کرده اند یا خیر استدعا میکنم جواب آنرا بفرمایند بدانم .

معاون - سؤال نمایند محترم دو صورت داشت یکی بطور عمومی بود و راجع ب حکام یکی بطور خصوصی و راجع بحاکم عراق بود اما در مسئله عمومی که بفرمایند اگر شکایتی از حاکم بکنند و خلاصش معلوم شود مجازاتی برای آنها که شکایت کرده اند معین شده است باخیر البته در دولت مشروطه وقتی که شکایتی از حاکم کردند و وزارت داخله آن حاکم را معزول کرد و آمد بر کز باید آن شکایات در عدلیه

مرکز مطرح بشود و چنانچه واقف آن نسبت هائی که باو داده شده است صحت دارد بترتیب قانونی مجازات درباره او مقرر بشود اما در مسئله حکومت عراق شکایت زیادی از میرزا سلیمان خان حکومت سابق آنجا رسیده بود و آنها هم از این نوع شکایات بود این بود که میرزا سلیمان خان هم احضار شد بطهران چند نفر از متظلمین او هم در طهران هستند و بوزارت داخله شکایت کردند از وزارت داخله جواب داده شد که شکایت خودشان را بوزارت عدلیه اظهار بکنند و البته وزارت عدلیه ترتیبات قانونی درباره او رفتار خواهد کرد وزارت داخله قوه مجریه است نمیتواند در امور راجعه ب قوه قضائیه دخالت بکند در این مواقع وزارت عدلیه دخالت دارد و باید رسیدگی نمایند اما در مسئله یکی از قضایا بزرگوارا مقصود آقای فهیم الملک نایبی (فرافه) بود (فهیم الملک - بله صحیح است) بعد از آنکه شکایت از سوسه اعمال او کردند و بوزارت داخله هم تا یک اندازه ثابت شد که ارتعدمی میکنند فوراً حکومت یزد تلگراف شد و او را عزل یزد احضار کردند اما در خصوص دهان دوختن یک چنین شکایتی کتباً با امضاء غیر معلوم بوزارت داخله رسیده از اینجا رمزاً بحکومت یزد تلگراف شده که بکچنین تفصیلی در اینجا مطرح است درست اطلاع بدهید چه بونه است جواب داد بقید قسم که این چنین چیزی نبوده است فقط یک شخص شاعری اشعاری در بازار راجع بقدرح و مشروطه و مدح استبداد میخواند من او را گرفته جوب زدم ابتدا دهان دوختن واقع نشده است و بالاخره در موضوع آن حاکم شکایات زیاد رسید و معلوم شد که شخص متعددی میباشد این بود که وزارت داخله هم او را عزل کرد چنانچه عزل او را آقایان نمایندگان محترم نیز دانسته و میدانند و حتی المقدور البته وزارت داخله ساهی و جاهد است که نسبت به هیچیک از افراد اهالی مملکت تعدی و ظلمی واقع نشود لیکن شکایاتی که از ولایات میرسد باید مواد شکایات آنها بوزارت داخله معلوم و محقق باشد تا اینکه وزارت داخله بتواند اقدامی در آن باب بکند والا خود آقایان نمایندگان بهتر میدانند که از یک حاکمی یک مرتبه میشود که پنجاه عریضه شکایت میرسد بدون داشتن امضا های معلوم و امهار معین که فلان تمهیدات را کرده است در صورتی که معلوم نکرده اند که چه ظلمی کرده است و بجهت مناسبی آن تعدی را کرده است تا اینکه وزارت داخله بتواند اقدامی بکنند مقصود این است که وزارت داخله تصور نکنند در اینکه اگر یک حاکمی ظلم بکند و معاون بشود فوراً او را معزول بکنند ولی اگر یک حرکت خلاف قانونی بکنند از وظیفه وزارت عدلیه است که بعد از اظهار و رجوع باو رسیدگی بکنند و مجازات او را معین نمایند .

فهیم الملک - از این مقداری که فرمودند از طرف وزارت داخله اقدام شده است تشکر میکنم ولیکن استدعا دارم بیشتر از این جدیت بکنند در این که همین حکامی را که میفرمایند معزول شدند یا آمده اند اینجا بهمین قدر اکتفا نشود بلکه تعقیب بکنند که انشاء الله بیش از این رسیدگی بشود و اگر مجازاتی لازم بشود بدهند فقط بجزل اکتفا نشود .

معاون - وزارت داخله اقدامات خودش را تعقیب خواهد کرد که رسیدگی کامل بعمل بیاید .

رئیس - امروز چهار فقره سوال شده است بقیه را میگذاریم برای جلسه آتی بشرط اینکه آقای معاون تشریف بیاورند برای اینکه دستور ما هم مفصل است (گفتند صحیح است) .

معاون - البته در جلسه آتی حاضر خواهم شد .

رئیس - شروع میکنیم بدستور ولی قبل از آنکه داخل دستور بشویم یک فقره اصلاحی راجع بلا یحه مصرف استراضی از طرف آقای عز الملک پیشنهاد شده است که آرزو نشد داخل مذاکره آن بشویم حالا بمخوامیم و در آن مذاکره میکنیم همان اصلاح آن روز پیشنهاد شده است با هشت ده امضاء ولی لازم نبود بلکه همان ترتیبی که در جلسه گذشته عرض کردم کافی بود (پیشنهاد مزبور ب عبارت ذیل قرائت شد) .

بنده پیشنهاد میکنم جمله ذیل بعنوان توضیح ناخر لایحه مصرف استراضی ملحق شود .

توضیح - مبلقر که در قسمت سوم ماده اول ذکر شده از فراد تومان شمار بسفره و مامورین دولت ایران در خارجه تقسیم میشود .

رئیس - ولی اینتر ترتیب ماده العاقبه نمیشود در آن مذاکره کرد باید اینرا یک ماده هشتم قرار داد .

حاج آقا - این مطلبی را که آقای عز الملک پیشنهاد کرده اند قبل از توضیحی که آقای وزیر امور خارجه داده اند بنده هم در این خصوص هم عقیده بودم ولی بعد از توضیح ایشان تصور میکردم که خود ایشان هم فایده فایده باشند بواسطه اینکه همان طوری که گفتند خیلی از مامورین هستند که امروز باید حرکت بکنند و بروند بعد ماموریت خودشان و نمی توان آنها را با کسانی که الان در اینجا هستند و محتاج نیستیم که آنها را بفرستیم .

یک جانی مساوی قرارداد چه بسا اشخاصی که در ماموریت خارجه طلبها دارند و الان در اینجا مشغول کار دیگر هستند و اگر بنا باشد این پول را میان تمام آنها بطریق تومان شمار تقسیم بکنند تصور میکنم آن مقصودی را که وزارت امور خارجه دارد در فرستادن مامورین دولتی بعد از لازم همانطوریکه آن روز در ضمن اظهارات خودشان آقای وزیر امور خارجه اظهار داشتند بدست نیاید و حال اینکه از همان نقطه نظر عدالتی که آقای عز الملک در نظر گرفته اند باید این ملاحظه را بکنند که کسیکه الان مامور است و از نقطه بنقطه دیگر باید حرکت بکند در آن محلی که هست بدهکار است و تا بدین خودش را ندهد نمی تواند حرکت بکند در صورتی که حرکت کردن و رفتن او بقطعه ماموریت دارد کمال لزوم و اهمیت را دارا نمیشود او را مثل آن اشخاصی که از سابق طلبی بواسطه ماموریت خودشان داشته اند و الان در طهران هستند قرارداد از این جهت بنده عقیده ام اینست که این ترتیب را لزومی ندارد که ما امروز در آن رای بدهیم یا اینکه امروز در آن مذاکره میکنیم

مگر در وقتی که وزیر امور خارجه تشریف داشته باشند و داخله بکنند .

عز الملک - گویا امروز همان پیشنهاد بر رزوزی قرائت شد یعنی بنده همچو استماع کردم (رئیس - بله) در صورتی که بنده یک پیشنهاد دیگری امروز کرده بودم یعنی یک چند کلمه بر آن افزوده شده است خوب است مقرر بفرمایند آنها خوانده بشود (نیز ب عبارت ذیل قرائت شد) .

چون در جزه صیم ماده اول لایحه مصرف استراضی وجهی که برای سفره و مامورین دولت ایران در خارجه تخصیص شده طریق تقسیم آن بطور وضوح معلوم نیست و نیز تصریح نشده که بجهت اشخاص داده شود بنده ماده ذیل را بعنوان ماده العاقبه پیشنهاد میکنم که بلا یحه مزبور منقسم شود .

ماده واحده - بمبانی که در جزه صیم ماده اول لایحه مصرف استراضی ذکر شده از فراد تومان شمار بر سفره و مامورین دولت ایران که حالیه در خارجه هستند تقسیم میشود .

امضاء عز الملک ۶ نفر از نمایندگان

عز الملک - بنده بطوریکه آرزو عرض کردم مقصود اینست که میان مامورین دولت رعایت مساوات بشود یک کسی هست که ده هزار تومان حقوق دارد و از آن حقوق نه هزار تومان گرفته هزار تومان باقی مانده است دیگری هست که ده هزار تومان حقوق داشته است از آن ده هزار تومان یک قران نگرفته است و حالا بنده صحیح نمی دانم عرض کنم بهمان جهتی که آن شخص اولی نه هزار تومان را گرفته است ممکنست حالام هزار تومان دیگر را بگیرد کسیکه ده هزار تومان میخواست است و چیزی نگرفته است ممکنست بهمان جهت حالام چیزی بسا داده نشود و عرض میکنم نوبت یک توضیحی در این ماده که از مجلس گذشته داده شود آرزو در موقع دفاع آقای وزیر امور خارجه فرمودند این پول را که از این وجه استراضی بسفره می دهم برای حفظ شرف دولت ایرانست پس اگر می خواهد حفظ شرف را کامل کرده باشید باید رای بدهید به تمام مامورین که طلب دارند علی السویه باور تومان شمار از این پول داده شود .

افتخار الو اعظمین - بنده بر حسب تعقیباتیکه بعد از جلسه گذشته از آقای وزیر امور خارجه کرده ام ملرم شد که این صد هزار تومان را که وزارت امور خارجه اعتبار خواسته است فقط برای دادن حقوق عقب افتاده تمام اجزاء وزارت امور خارجه نیست بلکه در این باب یک ملاحظاتی دیگری هم بوده است مثلاً از اجزائی که طلب دارند یک کمیسیون سرحدی است که در دوسه سال قبل معین شده و امضاء آن طلبکاران و بعضی از آنها هم موافق آن قیدی که فرمودند مشغول خدمات خودشان هستند ولی وزارت امور خارجه ابدأ در نظر ندارد که از این وجه بآنها چیزی بدهد بلکه بعضی از مامورین خودش را که امروز در بعضی از نقاط مهم هستند و بواسطه فرض و نداشتن وجه نمی توانند آنها را حرکت بدهد و بنقاط مهم دیگری که بودن مامور دولت در آنجاها امروز برای دولت خیلی لازم است وزارت امور خارجه

در نظر دارد که از برای پیشرفت کار دولت از این وجه چیزی بآنها بدهد که دفع مشکلات و احتیاجات آنها بشود و بتواند به عمل مأموریت خودشان بپردازد و اگر باین شکلی که آقای عزالملك پیشنهاد کرده اند که مقید فرموده اند که بشمام اجرائیه که طلب دارند بطریق تومان شماره داده شود شاید امروزه وزارت خارجه بمأمورین خودش که در امریکا یا بلژیک یا بعضی پایتخت های دیگر هستند و طلب هم دارند لازم نمیداند که از این وجه چیزی بآنها داده شود و بعد از حقوقی که در بودجه وزارت امور خارجه منظور است و باید از آن وجه بآنها حقوق داده شود البته وزارت امور خارجه طلب آنها را و حقوق آنها را خواهد پرداخت پس نقطه نظر وزیر امور خارجه در این خصوص این است که آن اشخاصیکه امروز آنها را برای امورات مهمه دولتی و مملکتی مأموریت داده اند بآنها از این پول یک چیزی داده شود که بتواند حرکت بکنند و بعمل مأموریت خودشان بپردازند.

این بود که مسئله مغایرات تلگرافی بطور مساوات در مملکت مجری نبود مثلا از یک نقطه بنقطه دو قران و نیم می گرفتند و از یک نقطه بنقطه دیگر ۳ قران و نیم می گرفتند و از یک نقطه بنقطه دیگر پنج قران می گرفتند پس این یک نوع ظلم و تعدی فوق العاده بود نسبت باهایی این مملکت یعنی در یک جا راحتی و آسایش و صرفه تجارتنی بود و در یک جای دیگر نبود و همیشه مردم را خیلی بسختی و زحمت میانه داشت باین ملاحظه لازم دانستند که امور مملکت را که قیمت مغایرات اودارای چندین درجه بود یک درجه معین بکنند و از وزارت خانه این قسم پیشنهاد شد و کمیسیون هم آن پیشنهاد را تصویب کرد و تقدیم مجلس نمود و این را هم که نماینده محترم ایراد گرفتند که الان لازم نبود برای این مطلب چیزی یک قانونی نوشته شود و این واجب ترین چیزها است بواسطه اینکه نظر صرفه تجارتنی و نظار آسایش عموم افراد ملت در آن منظور است که فلان رعیت ایران که از فلان بندر ایران می خواست تلگراف بکند کلاه ۴ قران می بایستی قیمت مغایره بدهد و حالیه مادر تمام مملکت ایران این قسم قیمت برای مغایرات قرار داد ما هم و علاوه در بعضی از جاهای پیشنهاد وزیر که اسمی از کلاه برده شده بود که آن هارا موقوف کردیم و تقدیم دادیم و باین طوری که ملاحظه می فرمایید بپس رایورت داده ایم پس نما نظرات ما را در این خصوص آسایش نوع و رفاه اهالی مملکت و صرفه تجارتنی است

ماده دوم - تفرقه قیمت مغایرات فارسی بین هر دو نقطه مملکت باستانی بندر عباس از قران اول است الا قیمت ده کلاه اول با کسر ده کلاه دو قران و نیم می گرفتند و از یک نقطه بنقطه دیگر ۳ قران و نیم می گرفتند و از یک نقطه بنقطه دیگر پنج قران می گرفتند پس این یک نوع ظلم و تعدی فوق العاده بود نسبت باهایی این مملکت یعنی در یک جا راحتی و آسایش و صرفه تجارتنی بود و در یک جای دیگر نبود و همیشه مردم را خیلی بسختی و زحمت میانه داشت باین ملاحظه لازم دانستند که امور مملکت را که قیمت مغایرات اودارای چندین درجه بود یک درجه معین بکنند و از وزارت خانه این قسم پیشنهاد شد و کمیسیون هم آن پیشنهاد را تصویب کرد و تقدیم مجلس نمود و این را هم که نماینده محترم ایراد گرفتند که الان لازم نبود برای این مطلب چیزی یک قانونی نوشته شود و این واجب ترین چیزها است بواسطه اینکه نظر صرفه تجارتنی و نظار آسایش عموم افراد ملت در آن منظور است که فلان رعیت ایران که از فلان بندر ایران می خواست تلگراف بکند کلاه ۴ قران می بایستی قیمت مغایره بدهد و حالیه مادر تمام مملکت ایران این قسم قیمت برای مغایرات قرار داد ما هم و علاوه در بعضی از جاهای پیشنهاد وزیر که اسمی از کلاه برده شده بود که آن هارا موقوف کردیم و تقدیم دادیم و باین طوری که ملاحظه می فرمایید بپس رایورت داده ایم پس نما نظرات ما را در این خصوص آسایش نوع و رفاه اهالی مملکت و صرفه تجارتنی است

رئیس - آقای معاون شما در پیشنهاد خودتان اصرار دارید یا اینکه مسترد میدانید و راپورت کمیسیون را قبول دارید

معاون وزارت پست و تلگراف - آن پیشنهادی را که کرده ایم در کمیسیون بعضی چیزها افزوده شده است با حضور خود بنده که بنده تصدیق دارم ولی در بعضی موارد که کمیسیون تغییر داده است وقتی که آن مواردی خوانند و مخالفتی با پیشنهاد وزارت پست و تلگراف دارد و بنده آن تغییر را قبول ندارم مگر این خودم را خواهم کرد

رئیس - پس با کلاه راپورت مخالف نیستید

معاون خیر
رئیس - پس همان راپورت کمیسیون خوانده می شود (راپورت کمیسیون بترتیب ذیل قرائت شد)

ماده اول - قیمت مغایرات تلگرافی در تمام خاک ایران بخصه رسمی تا ده کلاه دو قران و نیم باشد و در صورتی که در آنجا کلاه کمتر از ده کلاه دو قران و نیم باشد در آنجا کلاه ده کلاه دو قران و نیم باشد

بجهت - این ماده اول صحیح است قطعا همان ماده کلاه دو قران و نیم است یعنی اگر سه کلاه چهار کلاه هم شد در آنجا باید بدهد و بنده دلیل برای آن نمی بینم از همان قرار کلاه پنج شاهی قرار بدهند و قیمت قبض را هم البته مغایر خواهد داد و همان ده شاهی است و شاید تصور بشود که این یک نفی است که برای دولت تصور کرده ایم اگر خوب تصور بشود که دو دهم بهتر از یک ده یک است و عایدات تلگرافخانه ما هم زیاد خواهد شد و مغایرات هم زیادتر میشود باین جهت بنده خواهش میکنم که بنویسند از قرار کلاه پنج شاهی دریافت خواهد شد

رئیس - خواهش میکنم کافی نیست باید بنویسید و بدهید رای بگیریم

افتخار الواعظین - در وقتی که این ماده در کمیسیون مطرح شود و مذاکره بود آنجا هم بعضی از آقایان عقیده شان این بود که از اول کلاه و کلاه پنج شاهی گرفته شود نعم از اینکه گویند کلاه از ده کلاه بگویند یا بیشتر بگویند و بنده هم یکی از آنها بودم که این عقیده را داشتم ولی معاون آنجا بعضی دلائل اظهار کردند از وضع اداری اقلی که حاضر بودند قانع شدند عرض میکنم اولاً شما اگر خوب ملاحظه فرمایید هر قدر تلگرافی را بخواهید یک شخص مغایره بفرمائید در صورتیکه در ماده راهم که بعد میاید منظور بفرمائید یعنی اسم شهر و عنوان طرف را با الصراحه معین کنید میشود در کلاه افانگه هم که نوشته شود این سه کلاه امضای گویند هم باید باشد این چهار کلاه آنوقت میباید شش کلاه هر قدر یکمطلبی را بخواهد باقتضای بنده گمان ندارم که از ده کلاه تصور بشود که کمتر شود و اگر هم (رئیس) - آقای دکتر

حاج رضاخان صحبت نکنید) فرض بکنید که کمتر از ده کلاه بتواند مطالب را برساند دیگر ارزش کلاه که کمتر نخواهد شد و بفرمایید با آدرس و امضاء یازده کلاه میشود حالا فرض میکنیم که با آدرس و امضاء کمتر از ده کلاه هم باشد آنوقت بهر اندازه که اداره قیمت را از گویند تلگراف میگوید باید تیر الصاق بکنند برای میبازی که آریا همان اندازه که پول گرفته تیر الصاق و با اداره حساب کرده است یا غیر کمتر بحساب اداره آورده است شاید هم در تمام تلگرافاتی که مغایره میشود رو تلگراف باید تلگراف باشد که هشت یا نه کلاه باشد و اگر آقایان درست توجه بفرمایند این ترتیب اگر مقرر شود برای اداره یک زحمتی خواهد بود و علاوه ترتیب تقنینی آن خیلی کار مشکلی است و بالاخره آن نتیجه عمده که در نظر است از تقنینی آن بخوبی بعمل نخواهد آمد برخلاف آنکه بگوئیم که تلگراف از ده کلاه هم اگر کمتر شد همان قیمت ده کلاه را بگیرند و با اندازه ده کلاه تیر بپسباندند ولی از ده کلاه که بالاتر آنجا همان کلاه شمار کلاه پنج شاهی خواهند گرفت و از برای میبازی و از برای کسی که رسیدگی میکند بصدد کلمات تلگراف و آن قبض چایی اسباب سرعت امر و جریان کار خواهد شد باین جهت قرار دادمانده که از یک کلاه تا ده کلاه هر قدر باشد ده کلاه محسوب شود و از ده کلاه بیلا هر کلاه که اضافه شد کلاه پنج شاهی محسوب میشود و با عرض اولی خود براتر کار میکنم که ممکن نیست بلکه مطلبی را در تلگراف بکنند از ده کلاه کمتر باشد و مقصود را بفهماند و اگر هم باشد خیلی قلیل و نادر خواهد بود

حاج شیخ اسدالله - بنده میخواستم سؤال کنم که اینکه اینجا میبویسد اگر فقط بزبان فارسی باشد از هر کلاه دو برابر و اگر زبان خارجه باشد در ماده بعد میبویسد اضافه قیمت دارد بنده می خواستم بگویم چه فرق می کند چه بخط فارسی باشد چه بخط فرانسه باید میزان قیمتش یکی باشد جهت فرقی چیست؟

افتخار الواعظین - جهتش این است که یک تلگرافی که تلگراف را بزبان فارسی میکنند منتهی اگر درجه اول باشد ماهی سی تومان اداره مواجب بدهد ولی بآن کسی که تلگرافی بزبان خارجه باشد در درجه اول که سهل است در درجه دوم هم که باشد اداره مجبور است باین که ماهی ۶۰ تومان باو حقوق بدهد و از برای آن اضافه مواجب و آن تفاوت خرجی که در اداره هست تفاوت داده اند باین خط فارسی و خط خارجه

رئیس - گویا مذاکره کافی باشد [اغلب گفتند کافی نیست]

حاج آقا - بنده بکلی با این ماده اول مخالفم بواسطه این که در این ماده هم عموم ایالات و ولایات را یک قیمت در مغایرات قرار داده اند و هم آقایان می دانند که اگر قیمت مغایرات مسا در داخل یک ایالتی یک قیمت مخصوص بگیریم از روی یک مصادیقی که در آن ایالت شده است یعنی در میزان یک مسافتی ملحوظ هست باید ما در تعیین قیمت مغایرات هر مقداری که مسافت بیشتر باشد نسبت به همان مقدار قیمت مغایرات را هم زیادتر معین بکنیم و

هر چه نزدیکتر باشد کمتر باید باشد این مطلب را هم باید آقای معاون تصدیق بفرمایند و هم سایر آقایان که هر قدر قیمت مغایرات را کمتر بگیریم اسباب ازدیاد عایدات تلگرافخانه خواهد شد بجهت این که بیشتر مردم مطالب خودشان را با تلگراف مغایره می کنند پس بنده کلاه شاهی را مخالف پیشنهاد می کنم که در داخل ایالات کلبتا صد دینار باشد و در خارج از حدود هر ایالتی با ایالت دیگر کلاه سه شاهی چنانچه در همه جا این معمول است که در داخل ایالات یک قیمت دارد و در خارجه ایالات یک قیمت علاوه بر این ترتیب زیادتر از ۴ شاهی هم کلیه نباید باشد

معاون - اول خوب است که آقایان نظر باین بکنند که وزارت پست و تلگراف برای چه این پیشنهاد را کرده است یک چیزی که الان معمول مملکت است و متداول آنرا دولت نمی تواند ول بکند و یک چیز دیگری را مالیات نگذارد موافق این تفرقه که این جا نوشته شده است از طرف وزارت پست و تلگراف اگر درست در وقت بفرمائید با این این تفصیل خیلی تخفیف هم داده شده است زیرا مطالبی که الان مغایره می شود بخواهد از امر کز عبور میکند بزبان داخله الساعه ده کلاه چهار قران بگیرند و این ده کلاه اول هم همیشه در این مملکت بلکه در ممالک دیگر هم معمول بوده اگر چه آقای دکتر مخالفت و لیکن بنده حاضریم که ثابت بکنم پس بتایر این تفصیل اگر چنانچه ما بخواهیم یک دفعه یک عایدات دولت را بیاوریم تصور میکنم که این کار بکسرر عمده باشد و صلاحیت نداشته باشد امروز و این ده کلاه اول که دور این نوشته شده است اینجا این مطابق است بآن قیمتی که از تمام ولایات میگیریم غیر از مطالبی که از مرکز عبور میکنند که ده کلاه چهار قران است و این چندان قیمت زیادی نیست چرا بجهت اینکه عایدات تلگراف خانه را در نظر بگیرند و این نکته را در نظر بگیرند که الان اداره تلگراف بمذاق وضع مغایرات دولت یکجای مغایرات فوق العاده میدهد اشتباه شده عایدات تلگراف خانه که دولت دارد نه از بابت مغایراتی است که در داخله دارد آن عایدات از بابت مغایرات (اترنا سوبنال) است که در این مملکت عبور میکند و از این باب نیست پس در این صورت نمیتوان یک مبلغ معین کرد که اسباب خسارت دولت نشود در صورتی که قیمت مغایرات را کمتر بکنیم عایدات تلگرافخانه زیاد میشود این مطلب را تصدیق دارم و کمیسیون هم توضیح دادم که این از برای جانی است که دولت چند رشته سیم داشته باشد و مغایرات تلگرافی برای این است که مردم مطالبشان سریع و فوری بآنها برسد و ما بکسرر سیم بیشتر نداریم و این بکسرر را برای شصت هفتاد مرکز تلگرافخانه است و تمام مغایرات ملت و دولت از این سیم باید بگذرد حالا هم که مشاهه الله ممر که است تمام مغایرات دولت باید از این بکسرر سیم بگذرد این است که مغایرات مردم پنج شش روز تأخیر می افتد اگر حالا قیمت مغایرات را هم کم بکنیم آنوقت نمیتواند از عهده مغایراتی که خواهند آورد بر آیم بواسطه نداشتن سیم و این ترتیب تفرقه که اینجا نوشته شده است از برای این نبود که یک چیزی از عایدات دولت کسر بشود از برای این بود که بکسرر سیم داده

دکتر حاج رضاخان - بنده گمان میکنم این توضیحاتی که آقای معاون دادند هیچ دلیلی نیست از برای اینکه قیمت مغایرات این طور بشود در خصوص پست خانه که بنده عرض کردم قیمت مغایرات پستی را کمتر نمائید فرمودند در آنجا گمان کردم دیگر اینجا این بهانه بدستشان نیست لیکن متأسفانه دیدیم که این جا هم باز قبول فرمودند و متأسفانه شد به نداشتن سیم بنده عرض میکنم هیچ فرق نمیکند در تمام دول وقتی که تلگراف کشیده شد هم یک قیمت می دهند در تمام دول هم در هیچ جاده کلاه معمول نیست گمان می کنم که خوب ملاحظه بفرمائید هیچ جاده غیر از ایران بیابانکنند که ترتیب ده کلاه در آنجا باشد و این یک ترتیبی است که خود اسباب حواس برنی است از برای تلگرافی که همیشه باید کلاه و عدد بشمارد که این از ده کلاه زیادتر نشود و اگر بالاتر آنوقت کلاه پنج شاهی بگیرند معلوم است در این صورت تلگراف کننده هم سعی دارد که ده کلاه تلگراف کند باین جهت بنده پیشنهاد کردم که همان هر کلاه باشد حالا سه شاهی یا چهار شاهی یا پنج شاهی آن یک مطلب دیگری است هر قدر که مجلس صلاح دانست و اما اینکه می فرمایند عایدات دولت زیاد میشود لیکن ما نمیتوانیم زیاد بکنیم بجهت اینکه تمام طبقات مغایرات خودشان را تلگرافی خواهند کرد و گمان میکنم قیمت مغایره تلگرافی را که مردم تلگراف نکنند این یک چیز فریبی است که یک چیزی را مایبایم گران بکنیم بجهت اینکه منصرف بشود یک طبقه و طبقه دیگری را محروم بکنیم خوب وقتی که تصدیق میکنند که این عایدات را زیاد نکنند چه جهت آنکه این را زیاد نکنیم بنده عرض میکنم خوب است اگر ممکن است پولی هم فرض بکنیم و زود سیم بکشیم که عایدات دولت هم زیاد شود بنده پیشنهادی کرده ام

شود که اداره نظر بسبب سبب است که دارد بتواند عایدات خود را جمع بکند و بکسرر سیم در اداره داده شود و بفرمایند و وقتیکه وقت بفرمائید آنچه که امروز گرفته میشود بیک قدری بسته کسر شده است چنانچه ملاحظه بفرمائید الان از ده کلاه یک کلاه دو کلاه سه کلاه که اضافه شد قیمت بیست کلاه را میگیریم و از این بعد بوجب این تفرقه از هر کلاه که بالا برود همان کلاه پنج شاهی را بگیریم و کلبتا کلاه شش بالا میرویم و این هم یک تخفیف عمده است که بشار داده شده است که همیشه مجبور بودند مطالب خودشان را بواسطه اینکه از ده کلاه تجاوز نکنند طوری بگویند که طرف مقابل شاید است که بموم داده شده و این ده کلاه اول را هم اگر بخواهیم کلاه شمار حساب بکنیم و بگوئیم بهر کلاه پنج شاهی بدهند و از اول به این ترتیب شروع بکنیم باندازه اجزاء حاضر کار بیشتر خواهد شد و از برای ترتیب اینکار بهیچ قسم نمیتواند عایدات تلگرافخانه مغایر اجزاء آنرا بدهد چه سیم و بشار سیم و بوجب و غیره ملاحظه بفرمائید سببهای ما بایبایه های چوبی است و دولت باید سالی پنجاه هزار تومان برای تعمیراتی که لازم میشود باید تیرهای بعضی نقاط را عوض بکنند بدهد پس باید تمام اینها را در نظر گرفت و این تفرقه که داده شده است نسبت بسابق خیلی فرق کرده است و گویا بکسرر از این آنوقت بشود اداره را مرتب کرد

که هر کله چهار شاهی ولی آن راهم زیاد میدانم و امهدوارم سه شاهی بشود .

رئیس - گویا مذاکرات هم کافی باشد چند فقره اصلاح هم پیشنهاد شده است می خوانیم برای میگیریم [اصلاحات بترتیب ذیل قرائت شد]

بنده پیشنهاد میکنم که اول این طور نوشته شود قیمت مخابرات تلگرافی در داخله هر ایالت کلمه صد دینار و در خارج از ایالت کلمه سه شاهی است حاج آقا پیشنهاد میکنم در ماده اول نوشته شود از قرار کلمه دوست دینار گرفته شود و اگر از مرکز بگذرد پنج شاهی (محمد هاشم میرزا) این بنده پیشنهاد میکنم ماده اول بطریق ذیل نوشته شود .

ماده اول - قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی هر کلمه چهار شاهی است دکتر رضا بنده پیشنهاد می کنم که ماده اول چنین نوشته شود قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی کلمه پنج شاهی دکنتر اصلاح شود بنده تقاضا میکنم که ماه اول این طور نوشته شود قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی هر کلمه پنج شاهی است (بهجت بنده پیشنهاد میکنم تا ده کلمه دو هزار و ده شاهی و بعد هر کلمه دوست دینار قیمت مغایره بوده باشد لواء الدوله تبرهه بآخر ماده اول اضافه شود کلمات مرکبه در صورتی که بیک معنی استعمال شوند در حکم کلمات مفرد هستند (عبدالحسین معزز الملک)

رئیس - اول شروع می کنیم با اصلاحاتی که کمتر مبین کرده است آقای حاج آقا کلمه صد دینار پیشنهاد کرده اند .

[مجدداً پیشنهاد حاج آقا قرائت شد] .

حاج آقا - جوابی که آقای معاون وزارت پست و تلگراف دادند بنده راهیج فایده نگردمینی واقعاً نفهمیدم که باینکه تصدیق دارند که مخابرات تلگرافی باین ترتیب زیاد می شود چرا در فکر نیستند که تمام وسائل ازیاد آنرا فراهم کنند که تمام مخابرات بطوریکه خودشان گفتند تلگرافی شود و بعد از اینکه تصدیق دارند باین مطلب وسائل زیاد کردن و دائر کردن تلگراف را فراهم میکنند و او در همین یک سیمی که داریم تا اینکه تمام مطالب تلگراف مغایره شود و راجع بآن مطلبی که بنده تجزیه کردم ایالت را از جای دیگر یعنی بالنسبه بخارج از آن ایالت اگر چه غالباً از آقایان می بینم استعناش میکنند از این مطلب لیکن در بعضی از جاهایی که بنده دیدم این جا درست و طیبی هم هست بواسطه اینکه مخارج مخابرات تلگرافی وقتی که در داخله یک ایالت مغایره شد خیلی کمتر مصارف و مخارج تلگرافخانه می شود از مصارف مغایری که در مغایره بخارج از آن ایالت می شود بواسطه همین که بقاض از تعلقات یک ایالتی خارج شود شاید باید از امر اگر تمدد بگذرد و چون این مطلب هم می بینم اغلب از آقایان تعاضی دارند خواهش میکنم اگر رای گرفته می شود تجزیه شود که رای در خارج از ایالت و داخل از ایالت فرق داشته باشد و در خصوص این پیشنهاد های زیادی

که شده است بنده عقیده ام اینست که چون ما مالدار شور اول هستیم مخیر کمسیون این هارا تقاضا کنده که بروی یکسویون که کمتر مذاکره کنیم و در آنجا مذاکره شود و معاون وزارت پست و تلگراف هم نظریات خودشان را بگویند و مجدداً بجلسه برگردد

افتخار الواعظین - بنده گمان میکنم اگر تمام این پیشنهاد هائی که شده است اگر مطابق نظامنامه تمام اینها رای گرفته شود و توضیح داده شود خیلی اسباب تضییع وقت مجلس خواهد شد اینها را مقرر بفرمائید رجوع شود یکسویون و پنج شاهی (محمد هاشم میرزا) این بنده پیشنهاد میکنم ماده اول بطریق ذیل نوشته شود .

ماده اول - قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی هر کلمه چهار شاهی است (بهجت بنده پیشنهاد میکنم تا ده کلمه دو هزار و ده شاهی و بعد هر کلمه دوست دینار قیمت مغایره بوده باشد لواء الدوله تبرهه بآخر ماده اول اضافه شود کلمات مرکبه در صورتی که بیک معنی استعمال شوند در حکم کلمات مفرد هستند (عبدالحسین معزز الملک)

رئیس - پس رای میگیریم خواسته بودند که تجزیه شود بعد از آنکه در داخله یک ایالت بخارج فرق داشته باشد یکی آنکه در داخله صد دینار باشد و در خارج از ایالت سه شاهی ازجای آن رای میگیریم بجزه اول آقایانی که جزه اول این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [رد شد] رای میگیریم بجزه ثانی این پیشنهاد آقایانی که جزه ثانی این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [هر دو جزه رد شد] پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا را بخوانید (مجدداً پیشنهاد محمد هاشم میرزا خوانده شد)

محمدهاشم میرزا - اجازه می فرمائید توضیح بدهم و

رئیس - بفرمائید .

محمدهاشم میرزا - عرض می کنم این پیشنهاد بنده هم درجه دارد چون آقای حاج آقا توضیح دادند و پیشنهادشان رد شد این هم شاید بود شود لهذا عرض میکنم علت اینکه بنده پیشنهاد کردم که آنچه که از مرکز بگذرد پنج شاهی و آنچه نگذرد چهار شاهی باشد بجهت زحمتی است که اعضا متحمل میشوند مثلاً اگر از سیستان کسی تلگراف میکند بآذربایجان باید مرکز بیاید و از این جا تلگرافی گرفته بهران بهرا بدهد از طهران تلگرافی گرفته بآذربایجان بدهد و از مرکز بآذربایجان فرضاً اگر بقطعه جزء تلگراف شده باشد آنجا مغایره نماید فی الحقیقه این سه چهارم به تلگراف شده است چون سیم متصل نیست تلگرافی زحمت دارد و این زحمت را تلگرافی ها متحمل میشوند به این جهت اگر از ایالت بگذرد بخارج حق دارد که یک شاهی زیادت گرفته شود اما قسمت اولی که راجع بدروست دینار است تاکنون هم به همین ترتیب معمول بود بجهت این که هر ده کلمه که زیاد میشد یک عیاسی زیاد می شد و همان یک عیاسی بود ولی چیزی که بود همین که یک کلمه اضافه میشد پول ده کلمه را می گرفتند و این که پیشنهاد کردم کلمه دوست دینار گرفته شود بجهت این است که من بعد کلمه شمار محسوب

شود و بر کسی تصویل نشود و بهمان دلیل که از بیست یا چهل اگر تجاوز بکنند کلمه شمار گرفته می شود همان دلیل عیناً در ده تاهم موجود است و این فرمایشی که آقای معاون ساری فرمودند که اسباب اشکال میشود برای پنج کلمه و شش و هفت دست خواهد داد عرض می کنم فرق نمی کند وقتی که شما قرار گذاردید شماره بشود پاد کلمه تا پنج و شش را هم که شماره باید بکنند از همان قرار پول بگیرند و اینکه آقای مخیر تصور فرمودند که مغایره که کمتر از ده کلمه باشد خیلی کم است اینطور نیست خیلی زیاد وشایع است که پنج کلمه کسی مطلب خودش را بخاطر می نماند و بلاوه این دلیل نمی شود که این استثناء را قرار بدهند از برای اینکه حکم اتفاق می افتد اگر که ترازد کلمه شد پول ده کلمه را بدهد و زیاده از ده کلمه اگر شد کلمه شمار بگیرند همان دلیل ما را میامداد که کلمه شمار قرار بدهیم لهذا بنده پیشنهاد کرده ام که آن قدریکه از مرکز می گذرد که تلگرافی ها در زحمت هستند آن کلمه پنج شاهی باشد و آنچه از مرکز نمیگذرد و آن کلمه چهار شاهی باشد .

معاون پست و تلگراف - این مرکزیکه آقا تصور فرمودند گمان میکنم که مرکز طهران است چنانچه مرکز طهران می دانستند مطابق از طهران عبور میکرد هر ده کلمه یک قران اضافه میکردند ولی مرکز تلگرافخانه یکی نیست و ده مرکز دارد تلگرافخانه که بآنها وارد میشود بخارج می شود بجای دیگر گفته می شود و این پیشنهادی را که ما کرده ایم برای این بود که یک ترتیبی در محاسبات داده شود و این نکته را که می فرمائید وقتی که یک مطلبی یک مرکز وارد می شود که اسباب زحمت است یکی باید بگیرد یکی باید مغایره بکنند آن صحیح است باین نظر که خواستیم ترتیب محاسبه اداره مان صحیح بشود آمده ایم این ضرر را متحمل شدیم بخاطر آن پیشنهاد را کردم در باب مخابرات که ده کلمه اول دوربال باشد بعد کلمه پنج شاهی باشد مطلق بنده همان میکنم مطابق حسابیکه کرده ایم دولت سالی پنججاه هزار تومان از باب مخارج و از باب حقوقی که می دهد و از برای تعمیر سیم و غیره ضرر میکند و اگر از این تعرفه هم کسر میکنیم هر قدر که کسر شود ضرر دولت است

محمدهاشم میرزا - مقصود بنده از مرکز تهران است .

رئیس - می نویسم بجای مرکز برای تحت رای میگیریم باین پیشنهاد باین تغییر آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [رد شد] دو فقره اصلاح از آقای حاج دکتر رضا خان و آقای منتصر السلطان پیشنهاد شده است که مفاد هر دو یکی است (باعتبار ذیل قرائت شد) .

این بنده پیشنهاد می کنم ماده اول این - نوع نوشته شود قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی هر کلمه دوست دینار - منتصر السلطان

[مجدداً پیشنهاد دکتر حاج رضا خان قرائت شد]

منتصر السلطان علت اینکه بنده دوست دینار پیشنهاد کرده ام فقط برای صرفه تجارت و نرفیه حال عموم اهالی مملکت است چون بعضی ادارات دولتی راهیچوقت نباید دخل او را منظور داشت که بخواید دولت از او دخلی برای خودش ببرد چنانچه اگر بسیار دول رجوع کنیم می بینم اگر یک چند دولتی است که از پست و تلگراف خودشان دخل میبرند بقیه دول را اگر درست نگاه میکنیم - بینیم که ضرر میدهند پس اگر امروز دولت ایران نظر بر رفاهت اهالی و مساعدت بتجارت داشته باشد که ترفی در تجارت و توسعه در آن پیدا شود باین ملاحظه باید از هر کلمه دوست دینار بگیرد و این راهم که مخیر معترم بفرمائید که برای دفتر داری و اعضای اداره اسباب زحمت است که قیوس را کلمه شمار بنویسد و باین جهت باید تاده کلمه قیمت ده کلمه حساب شود و از آن بیلا کلمه شمار گرفته شود این راهم بنده انکار دارم ما برای آسایش نوع ایرانی باید هر قسم زحمت و مشقتی را که بتواند دولت قبول بکند و عموم مردم آسایش پیدا بکنند و از برای اینکه در تجارت خودشان و در هر ایش خودشان بقره مغنه یا مجریه و فضا بنده اگر بخوانند مطالبی برسانند بهتر باشد که یک توسعه داده شود و این توضیحی که دلخند که از ده کلمه کمتر میشود کلمه شمار حساب کرد بنده عرض میکنم که این خیلی اشتباه است چنانچه در یکی از این مواد میگوید سالی سه تومان اگر بدهند آدرس بگیرند آتوقت عبارت تلگرافی منحصر میشود مثلاً میگوید احمد بارضا زاده پانلان که بچهار کلمه معین میشود تمام مطلب مثلا تلگراف میکند رضازاده بآذربایجان چهار کلمه که تمام مطلب خودش را می خواند بخاطر بفرمانند چنانچه برای این چهار کلمه پول ده کلمه بدهد و این تعدی را بکنیم که از جیب فلا بقال پانلان کاسب چیزی بیرون بیآوریم و دخلی برای دولت قرار بدهیم ما همیشه باید راحتی عموم را بخوایم و بنده عرض میکنم که خیلی خوب میشود که بچهار کلمه تلگراف بکنند و مطالب خودشان را بخاطر بفرمانند در صورتی که یک ماده هم این جا از برای اختصاص آدرس قرار داده اند که سالی سه تومان بدد در این صورت هیچچیز ازوم ندارد که تا ده کلمه اول را بگوئیم قیمت ده کلمه باید بدهند .

رئیس - رای میگیریم در قابل توجه بودن این دو پیشنهاد یکی از طرف آقای حاج دکتر رضا خان یکی از طرف آقای منتصر السلطان که مقصود هر دو یکی است پیشنهاد کرده اند که از هر کلمه چهار شاهی گرفته شود آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [با کثرت رای قابل توجه شد] اصلاحی آقای دکتر اسماعیل خان کرده اند که کلمه پنج شاهی گرفته شود در صورتیکه دو پیشنهاد قابل توجه شد این دیگر موضوع ندارد و همینطور پیشنهاد آقای ارواح الدوله پیشنهاد آقای معزز الملک را بخوانند (باعتبار ذیل خوانده شد) [تبرهه بآخر ماده اول اضافه شود] کلمات مرکبه در صورتی که برای یک معنی استعمال شوند در حکم کلمات مفرد هستند .

رئیس - میخوانید توضیح بدهید ؟

معزز الملک - اگر محتاج باشد عرض کنم

افتخار الواعظین - بنده قبول می کنم .

رئیس - گویا محتاج بتوضیح نباشد برای میگیریم آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [با کثرت است] - آقای حاج آقا افتخار نظامنامه داشتید .

حاج آقا - بله گمان میکنم ماده ۶۲ حق میداد بخیر که تمام پیشنهاد ها را بکمسیون ارجاع نماید .

رئیس - گویا ماده شصت را ملاحظه فرموده اید که میگوید اصلاحی که از طرف نماینده پیشنهاد می شود مانند طرح قانونی قبل از وقت باید قابل توجه بشود و چند روز قبل هم عرض کردم که ماده شصت باماده شصت و دومنافات دارد این بود که از کمیسیون تقصیر خواهش کردم که تشکیل شود و در این خصوص مذاکره بکنند و این را توضیح بکنند تا بحال کمیسیون منعقد نشده است این است که تا رفع اشکال نشود و توضیح نشود بنده مجبورم که ماده شصت را رعایت بکنم و ماده شصت و سه هم راجع بشورتا نوی است.

ماده دوم - قیمت مخابرات تلگراف اعم از سؤال یا جواب بعهده اعضا کشته مطلب است .

حاج سید ابراهیم - بنده باین ماده مخالفم بجهت اینکه خود وزیر هم تصدیق کرده است که بطریق سابق که پول جواب هم بعهده جواب گوینده باشد به بعضی محظورات دوچار میشوند و علاوه واقعاً موافق با علت واقعی است نه اینکه این جوابی را که با سائل میدهد بعلت آن سؤال سائل است و البته حاجت سائل مقتضی سؤال تلگرافی میشود موجب هم تکلیفی ندارد مگر اینکه رفع حاجت آنرا بکنند و اگر پول را بعهده موجب بگذاریم موجب داعی ندارد که پول بنده جواب راجع بسائل بوده است که سؤال کرده است علاوه بر این پاره سؤالات است که غالباً مجانی است و اجرتی نمیدهند در این صورت یک ربع از مخابرات راجع بهخا براتی است که با ادارات میکنند حالا اگر ما بخوایم بگوئیم جواب بعهده خود سائل است یک عایدی دولت پیدا میکند و اگر بگوئیم که راجع بجواب دهنده است از این جهت باید تمام ادارات این پول را بدهند یا اینکه جواب سائلین را بدهند دیگر اینکه سائل میتواند آن مبلغ جواب را که صلاح میدانند قبول بکند بنده عرض میکنم که سائل نمیداند سؤالی که میکند قیمت جواب او چقدر خواهد شد نمیداند آیا ده کلمه یا بیست کلمه است اگر می دانست که ده کلمه است و مطلب یکجا رسیده است البته عیب نداشت ولی نمیداند یکجا رسیده است

معاون وزارت پست و تلگراف - بله افسوسی که هست این است که نظر به پیشنهاد خود وزارت معلوم نمیشود که وزارت مقصودش در این ماده چه چیز است مگر توضیح دادم در این باب که وزارت مقصودش از این کار چه بوده است در سر هر کار که میرویم مذاکره میکنم در جزئیات این ترتیبی که داده شده است و از سابق بوده است خیلی بنظر اسهل است تقریباً چهل سال است که همین ترتیب گذشته است و تصور نمیکند که آن ترتیبی که بعد از این میآید چطور میشود بهتر است یا بدتر است و بهتر این بود که نظر بهمان پیشنهاد میفرمودند و دقت میکردند باین که آنچه لازم دقت است وزارت

در این باب بعمل آورده است این که جواب را رد کرده است ممکن است که سؤال کننده بگوید که من سی کلمه جواب میخواهم یا آنکه بگوید هر قدر جواب بدهم قبول دارم و این خیلی کم اتفاق می افتد کلیه سؤالات از دو قسم خارج نیست یا تجارتی است یا اعیانی است اگر چنانچه تجارتی است یا عارضی است فرق نمیکند و اگر چنانچه اعیانی است یا عارضی است آن هم خیلی اتفاق می افتد که دولت نباشد و یا آنکه تظلمی داشته باشد که جواب از طرف مقابل بچقدر خواهد رسید ممکن است که با داده تلگراف خانه بگوید که آنچه که جواب رسید من قبول میکنم در این صورت گمان میکنم که اگر دقت بآن ترتیب محاسبات که در اول آن نوشته شده بفرمائید گمان میکنم که هیچ اشکال نداشته باشد .

افتخار الواعظین - بنده خیلی منتظر بودم که یک مسئله که این جا مخلوط است آقای حاج سید ابراهیم در نظر بیاورند که بنده از این جا تلگراف میکنم بخراسان و آن طرف اگر بخواید که صحیحاً جواب بنده را بدهد ممکن است تمام جواب بنده چهار کلمه یا پنج کلمه باشد او بر میدارد صدو پنجاه کلمه چون میدانند که بوجه آن را من میدهم تلگراف میکنند احوال فلان کس چطور است هوای طهران چطور است ما الان نیستیم ایم غذا میخوریم و غیره از این قبیل مطالب بیفایده آتوقت یک تلگراف صد و پنجاه کلمه میآورند باید بنده پول بدهم ولی در صورتی که جواب را محدود کنیم بانظور که سائل هر اندازه جواب برای سؤالش کافی میداند پول بدهد و آن شخص جواب دهنده بهمان کلمات مقیده قناعت خواهد کرد و از این گونه حشو و زوائد در تلگراف خودش احتراز میکند و اسباب ضرر این سائل بیچاره را فراهم نخواهد آورد .

آقا سید حسین اردبیلی - نظری که آقای مخیر اظهار کردند و دلیل اقامه کردند برای این ماده بنظر بنده مثل این است که یک فرد را در نظر بگیریم یک حکم کلی پروا بر کنیم و یک قانونی وضع کنیم بنده تا اینکه مطلب یک برهان صحیحی نداشته باشد قبول نمیکند این خیلی نادر است که یک نفر از یک سؤال تلگرافی استفاده کرده بر میدارد یک مطلبی را که خارج از موضوع سؤال سائل است مغایره میکند مسلم است این را نمیتوانیم منوط قرار بدهیم که کلیه یک تحمیلی برای تلگراف کننده بکنیم که محتاج بآن جواب نیست و فلسفه این در مقابل برقع احتیاج خودش است که لازم میدانند یک پولی خرج کنند بنده که این جا نشسته ام و باید جواب مغایره یک شخصی را که مغایره می نماید بگویم مسلم است من حاجت ندارم ولی رفع احتیاج آن شخص میشود ولی برای رفع احتیاج شخص دیگری که شاید احتیاج هم باین پول بنده نداشته باشد و متوال هم شاید باشد یک سؤالی میکند و خودش هم میتواند که قیمت مغایره آن سؤال خودش را بدهد و همینطور هم اگر احتیاج نمیداشت سؤال نمیکرد البته حالا که لازم شده است که سؤال کرده است حالا خودش را

شود و بر کسی تصویل نشود و بهمان دلیل که از بیست یا چهل اگر تجاوز بکنند کلمه شمار گرفته می شود همان دلیل عیناً در ده تاهم موجود است و این فرمایشی که آقای معاون ساری فرمودند که اسباب اشکال میشود برای پنج کلمه و شش و هفت دست خواهد داد عرض می کنم فرق نمی کند وقتی که شما قرار گذاردید شماره بشود پاد کلمه تا پنج و شش را هم که شماره باید بکنند از همان قرار پول بگیرند و اینکه آقای مخیر تصور فرمودند که مغایره که کمتر از ده کلمه باشد خیلی کم است اینطور نیست خیلی زیاد وشایع است که پنج کلمه کسی مطلب خودش را بخاطر می نماند و بلاوه این دلیل نمی شود که این استثناء را قرار بدهند از برای اینکه حکم اتفاق می افتد اگر که ترازد کلمه شد پول ده کلمه را بدهد و زیاده از ده کلمه اگر شد کلمه شمار بگیرند همان دلیل ما را میامداد که کلمه شمار قرار بدهیم لهذا بنده پیشنهاد کرده ام که آن قدریکه از مرکز می گذرد که تلگرافی ها در زحمت هستند آن کلمه پنج شاهی باشد و آنچه از مرکز نمیگذرد و آن کلمه چهار شاهی باشد .

معاون پست و تلگراف - این مرکزیکه آقا تصور فرمودند گمان میکنم که مرکز طهران است چنانچه مرکز طهران می دانستند مطابق از طهران عبور میکرد هر ده کلمه یک قران اضافه میکردند ولی مرکز تلگرافخانه یکی نیست و ده مرکز دارد تلگرافخانه که بآنها وارد میشود بخارج می شود بجای دیگر گفته می شود و این پیشنهادی را که ما کرده ایم برای این بود که یک ترتیبی در محاسبات داده شود و این نکته را که می فرمائید وقتی که یک مطلبی یک مرکز وارد می شود که اسباب زحمت است یکی باید بگیرد یکی باید مغایره بکنند آن صحیح است باین نظر که خواستیم ترتیب محاسبه اداره مان صحیح بشود آمده ایم این ضرر را متحمل شدیم بخاطر آن پیشنهاد را کردم در باب مخابرات که ده کلمه اول دوربال باشد بعد کلمه پنج شاهی باشد مطلق بنده همان میکنم مطابق حسابیکه کرده ایم دولت سالی پنججاه هزار تومان از باب مخارج و از باب حقوقی که می دهد و از برای تعمیر سیم و غیره ضرر میکند و اگر از این تعرفه هم کسر میکنیم هر قدر که کسر شود ضرر دولت است

محمدهاشم میرزا - مقصود بنده از مرکز تهران است .

رئیس - می نویسم بجای مرکز برای تحت رای میگیریم باین پیشنهاد باین تغییر آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بقیام نمایند [رد شد] دو فقره اصلاح از آقای حاج دکتر رضا خان و آقای منتصر السلطان پیشنهاد شده است که مفاد هر دو یکی است (باعتبار ذیل قرائت شد) .

این بنده پیشنهاد می کنم ماده اول این - نوع نوشته شود قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاک ایران ببطرف فارسی هر کلمه دوست دینار - منتصر السلطان

[مجدداً پیشنهاد دکتر حاج رضا خان قرائت شد]

حاضر کرده است که یک وجهی داده باشد و یک مطلبی تحقیق کرده باشد بنده ترجیح میدهم که همان ترتیب معمولی یعنی همان قسمی که از وزارت پیشنهاد شده است معمول شود فقط یک نکته را میتوان ملاحظه کرد برای اینکه بعضی اوقات همان طوری که آقای مخبر فرمودند ممکن است که بی موقع وبدون اقتضای ضرورت تحلیلی بسؤال کننده بشود برای این مواقع ممکن است که یک ترتیبی در نظر گرفت که قرار داد که قیمت مخابره جوابیه عموماً بمهده سؤال کننده است مگر اینکه متجاوز از ده کلمه باشد که قید کنند که تاده کلمه آن شخص سؤال کننده خودش ممکن است که قیمت جواب سؤال را بدهد و این هم معین است که زیادتر از اندازه ضرورت بمهده شخص صاحب امضاء میشود و این خیلی کم است البته هم مقصود سؤال کننده بعمل میآید و تحلیلی هم نمیشود شخصی که باید پولی خرج کند برای احتیاج یک شخص دیگر که محتاج بیول اون بوده است و اینکه فرمودند که وقتی زیادتر از آن مأخذ شد آن شخص چون خودش رامشول ومكلف میدانند که مخارج زیادتر از رفع احتیاج را خودش بدهد باین جهت تخفیف در کلمات خودش خواهد داد وبقدر لزوم قناعت می کنند بنده مخالف با این ماده هستم و ترجیح میدهم آن ترتیبی که از وزارت پیشنهاد شده است .

افتخار الواعظین - این جا بنده سؤال می کنم که آن جوابی که داده میشود بفائده سؤال کننده است یا بفائده جواب دهنده یعنی سؤال کننده جواب لازم دارد یا ندارد اگر یک مسئله است که استحضار کرده است و جواب لازم است که بهر اندازه که جواب را کافی بدانند باید پولش را بدارند تلگراف خانه بدهد و اقل آن هم ده کلمه است و قرار هم داده اند که تا پانزده روز اگر جواب رسید که فيها والا آن وجه را بسؤال کننده رد بکنند والا اگر سائل در مسئله که تلگراف کرده است فقط یک اطلاعی است که بطرف خودش داده است و ابداً در آن مسئله دیگر جوابی نیست همینقدر میخواسته است بگوید مسافر شما از طهران حرکت کرد دیگر چرابی جهت این سائل پول جوابی را که لازم ندانسته است بدهد و طرف بیبانه اینکه میخواهد بنویسد جواب شماره ۲۸ بردارد هر چه دلش میخواهد بنویسد و مبلغی قیمت مخابره بسائل ضرر برساند پس جواب اگر برای جواب دهنده فایده داشته باشد باید خودش وجه آن را بدهد و اگر بفائده سؤال کننده است که البته سائل باندازه که برای سؤال خود جواب کافی میدانند بتلگراف خانه قیمت مخابره جواب را خواهد داد و از آقایان تمنی میکنم که بدانند یک لایحه وقتی که میآید بکمیسیون وباحضور معاون یا وزیر در آن مذاکرات میشود و در هر یک از مواد اوشاید در هر جلسه دوساعت بلکه یک روز مذاکره و گفتگو میشود و بملاحظه تمام اطراف رایورت آن را بمجلس میدهند همچونست که بدون ملاحظه و در نظر اولی رایورت داده شده باشد تا این که این اندازه در آن مذاکرات بفرمایند .

رئیس - گویا مذاکرات کافی است (گفتند کافی است)
آقا میرزا احمد - بنده در این خصوص عرضی دارم .

رئیس - اسم شما بعد از شش هفت نفر است اگر اجازه باید داده شود اول باید بانها اجازه بدهم تا بشمار برسند ولی مذاکرات را کافی میدانند - حالا چند فقره اصلاح پیشنهاد شده است خوانده میشود - یکی از طرف آقای ادیب التجار است .
(بعبارت ذیل قرائت شد)

بند این اصلاح را پیشنهاد میکنم سؤال کننده بقدری که میزان جواب را میدانند قیمت جواب بتلگرافخانه میدهد .
اگر جواب دهنده بیش از آنچه معین است و قیمت را سائل داده مخابره نماید باید قیمت اضافه را شخص جواب دهنده بدهد .

ادیب التجار - تلگرافی است اینجا شخصی از یک جانی سؤال میکند و جواب آنرا میداند که بده بیست کلمه کافی است و بهمین اندازه که جواب داده شود او مستحضر خواهد شد بهمان اندازه قیمت مخابره جوابرا بتلگرافخانه میدهد حالا اگر طرف او در آن ولایتی که هست اگرخواست مطلبی علاوه بر این جوابی که بطرف خودش میدهد قیمت آن اضافه را خودش میدهد و همین طور هم ملاحظه فرمودید که پیشنهاد کرده ام حالا بسته است برای مجلس .

رئیس - رأی میگیریم باصلاح آقای ادیب التجار آقایانی که این اصلاح را قابل توجه میدانند قیام نمایند (اغلب قیام نکردند) قابل توجه نشد چند فقره پیشنهاد دیگر هم شده است خوانده میشود .
(بقرار ذیل قرائت شد)

(۱) از طرف آقای لسان الحکماء در آخر ماده دوم اینطور نوشته شود بعهده امضا کننده مطلب یا تسلیم کننده صورت تلگراف است .

(۲) از طرف آقای میرزا احمد بنده پیشنهاد میکنم که در آخر ماده دوم نوشته شود .

بمهده تسلیم کننده مطلب است .
(۳) از طرف آقای شبانی .

بنده پیشنهاد میکنم در ماده (۲) بجای کلمه (امضا کننده) (تسلیم کننده) نوشته شود .

معاون - پیشنهاد خود وزارت را ملاحظه بفرمائید امضا کننده است و امضا کننده هم بهتر است .

رئیس - چون آقای لسان الحکماء پیشنهاد کرده اند که هر دو نوشته شود هم امضا کننده وهم تسلیم کننده رفع این اشکال میشود .
پیشنهاد آقای شبانی هم مثل پیشنهاد آقای میرزا احمد است .

آقا میرزا احمد - در کمیسیون هم مکرر این مطلب مذاکره شد که بسا میشود اشخاصی در یک مطلبی یک تلگرافی از وزارت داخله یا وزارت خانه های دیگر راجع بکارهای خودشان بگیرند و پولش را متعهد بشوند خودشان بدهند و اگر باین ترتیب ما بخواهیم امضا کننده را مكلف بدانیم قیمت مخابره بدانیم باب آن طور تلگرافات مسدود میشود لیکن اگر امضا کننده هم باشد بهتر است باین جهت بنده پیشنهاد خودم را پس میگیرم و همان پیشنهاد آقای لسان الحکماء را رأی بگیرند .

شبانی - بنده عرض کردم که ما این ترتیب را در مدت سی و پنج شش سال است که داشته ایم در تلگرافخانه و امروز محاسبات تلگرافخانه بواسطه مطالبی که میآورند نسبه بتلگرافخانه میدهند وعنوان آن این است که آن کسی که میدهد ضامن نیست پول آنرا بدهد خیلی درهم است و اگر چنانچه این را ما قانونی بکنیم که تسلیم کننده اعم از اینکه امضاء کننده هم باشد یا اینکه واسطه از طرف غیر باشد مجبور است که قیمت را بتلگرافخانه تسلیم بکند رفع خیلی از این قسم اشکالات از اداره تلگراف میشود حالا اگر آن تلگراف متعلق بیک شخصی است که دارای اعتبار است و در اول سال مینویسد بتلگرافخانه که من هم هر قدر تلگراف بکنم مخابره بکنید این معلوم است که ربطی بآن ندارد اداره تلگراف هم مخابره میکند و قیمت آن را از صاحب آن میگیرد والا اگر چنانچه بخواهیم امضا کننده را مشول بدانیم همان طور که آقای آقا میرزا احمد توضیح دادند بکنفر میرود راجع بکارهای شخصی خودشان از یک وزارتخانه حکم صادر میکنند و مخابره میشود در صورتی که آن شخص هیچ ضامن حکم نیست و یک اسباب اشکالی برای اداره تلگراف پیدا میشود این است که بنده این پیشنهاد را کرده ام حالا بسته است برای مجلس .

رئیس - حالا رأی میگیریم در اصلاح آقای لسان الحکماء آقایانی که اصلاح ایشان را قابل توجه میدانند قیام نمایند - (اغلب قیام نمودند) قابل توجه شد در اصلاح آقای شبانی دیگر رأی نمیگیریم اصلاحی هم آقای محمد هاشم میرزا کرده اند .

محمد هاشم میرزا - دیگر محلی برای پیشنهاد بنده باقی نمانده است بنده مسترد میدارم .

رئیس - بسیار خوب ماده سوم بعد از نفس خوانده خواهد شد .

(مجدداً مجلس بعد از نفس بمساعت قبل از غروب تشکیل گردید .)

رئیس - ماده ۳ از لایحه تعرفه مخابرات .

ماده ۳ - سؤال کننده میتواند مطالبه جواب کند در صورتیکه قبل از وقت قیمت هر عده کلمه را که برای جواب سؤال خود کافی میدانند بدفتر تلگراف تحویل نماید که اقل آن ده کلمه خواهد بود .

محمد هاشم میرزا - این جمله آخر که اول آن ده کلمه خواهد بود باید حذف شود بجهت اینکه وقتی که قرار شد کلمه شمارش در دیگر اقل آن ده کلمه خواهد بود معنی ندارد .

معاون - بله بنده هنوز آن پیشنهاد اول را در ماده اول قبول نکرده ام راجع بکمیسیون شده است حالا توضیحی میدهم که در این باب آن کسی که سؤال و جواب میکند بامر کز خودش البته یک زحمتی بر اداره تلگراف وارد است که باید مطالبه جواب بکند و بان لحاظ نمی تواند جوابی را که میدهد ده کلمه کمتر قبول بکند باین جهت نوشته شده است که ده کلمه کمتر نباشد .

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد)
ماده ۴ خوانده میشود

ماده ۴ - هر گاه بعد از انقضایانزده روز جواب

نرسد اداره قیمت جواب را سؤال کننده رد خواهد کرد در آن صورت چنانچه مخاطب بخواند جواب بدهد باید قیمت را بپردازد

مشیر حضور - در ماده ۴ نوشته هرگاه بعد از پانزده روز جواب نرسد وجه قیمت را پس میدهد بنده این مدت را خیلی کم میدانم آقای معاون هم فرمودند بعضی تلگرافات هم میشود که چهار پنج روز بتأخیر میافتد در سایر ممالک هم مدت بیشتر است در خاک عثمانی مدت شصت و یک روز است باین جهت پیشنهاد کردم که اقلاً یک ماه نوشته شود .

حاج شیخ ابراهیم - اینکه میفرمایند باید یک ماه صبر بکند اگر جواب نرسد آنوقت مطالبه آن وجهی را که داده است بنماید مقصود از این مخابره تلگرافی این است که باید خیلی زودتر مطالبشان برسد و جواب بگیرند اگر بنا باشد که یک همجو فرجه بدهیم و تا یکماه منتظر جواب باشیم با مکاتبات بستی ممکن است که این سؤال را بنماید و بنده این پانزده روز را هم زیاد میدانستم ولی حالا که نوشته شده است قبول میکنم ولی زیاده بر این را لازم نمی دانم .

محمد هاشم میرزا - چون در اینجا نوشته شده است که تا ۱۵ روز مطالبه بکند اشخاصی که مسافر باشند در بین راه تلگرافی بدهند و نتوانند ۱۵ روز در یک نقطه بمانند آیا قراری داده شده است که در تلگراف خانهای دیگر اگر جواب نرسد این پول را بگیرد این را بفرمایند و الا پیشنهادی نموده ام در این باب که خوانده شود .

معاون پست - البته میدانید قانون نمی تواند دارای جزئیات یک مطلبی باشد البته این جزئیات در نظامنامه داخلی نوشته میشود .

لواء الدوله - عرض میکنم امتیاز پست و تلگراف این است که زود جواب برسد این پانزده روز که نوشته اند خیلی زیاد است مگر که آن طرف در آنجائی که مخابره میشود نباشد والا ۱۵ روز اگر بنا باشد جواب نرسد میخواهم این تلگراف نباشد بنده یک مطلب مهمی دارم اگر اینطور باشد هیچ تلگرافی نمیکنم کاغذ مینویسم .

رئیس مذاکرات کافی است دو فقره اصلاح پیشنهاد شده است یکی از طرف مشیر حضور (پیشنهاد مشیر حضور عبارت ذیل قرائت شد بنده پیشنهاد میکنم در ماده چهارم تعرفه مخابرات تلگرافی عوض جمله بعد از انقضای ۵ روز نوشته شود بعد از انقضای یکماه

رئیس - توضیحی دارید بفرمائید
مشیر حضور - در اینجا تصور میکنم که یک سوء تفاهمی شده است بنده عرض کردم که این جا حکماً ۱۵ روز جواب نرسد برسد یا نرسد احتمال دارد چنانچه آقای معاون هم فرمودند جواب بتأخیر بیفتد مثلاً از یک جائی که تلگراف میکند عوض ده روز یا دوازده روز همان تلگراف نرسد و در این صورت سه روز برای جواب وقت خواهد داشت و آن وقت وقتی که جواب داد باز مجبور خواهد شد که دوباره پول را پس بدهد .

رئیس - رأی میگیریم باصلاح آقای مشیر حضور آقایانی که قابل توجه میدانند قیام نمایند (رد شد) پیشنهادی اصلاحیه است که دکتر لقمان نموده (قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که در صورتی که سؤال کننده پول جواب را ادا کند تلگراف خانه باید بمخاطب اعلام نماید .

دکتر لقمان - ممکن است که صاحب سؤال پول جواب تلگراف را بدهد و مخاطب نداند باید تلگراف خانه اطلاع بدهد که مخاطب جواب بدهد بدون اینکه اینجا اقدامی شده باشد که از آنجا جوابی داده شود گویا ناتمام باشد از این جهت بنده لازم میدانم که تلگراف خانه اعلام کند که پول تلگراف داده شده است .

معاون - یک ماده دارد این که نوشته شده است که جواب در ورقه نوشته میشود .

افتخار الواعظین - بنده همین فرمایش معاون را میخواستم عرض کنم و بعضی مواد بلکه همه مواد را خوب است قرائت نمایند چون بعضی از مواد این قانون توضیح کنند سایر مواد است و اگر بدقت تمام را ملاحظه فرمایند دیگر مذاکرات در ذیل ماده در شور مواد دیگر تجدید خواهد شد .

دکتر لقمان - در ماده ۸ میگوید که مدلول ماده ۳ و ۴ روی ورقه تلگراف نوشته میشود .

رئیس - بدون اجازه حرف زدید و حالا این اصلاح دکتر لقمان یک مرتبه دیگر قرائت میشود (مجدداً قرائت شد) آقایانی که این اصلاح را قابل توجه میدانند قیام نمایند (با کثرت قابل توجه شد) .

ماده ۵ قرائت میشود .
ماده ۶ - اداره تلگراف در برابر قیمت مخابرات معادل وجهی که دریافت میدارد تمبر روی قبض که بحامل میدهد الصاق خواهد نمود .

رئیس - مخالفی نیست (مخالفی نبود) پس ماده ۶ قرائت میشود

ماده ۶ - قیمت قبض تلگرافی پنجشاهی است .
رئیس - آقای لسان الحکماء در ماده پنجم اصلاحی پیشنهاد کردند برسدیم از ایشان مخالف هستی چیزی فرمودند - حالاً پیشنهاد ایشان قرائت میشود (بعبارت ذیل قرائت شد) .
بنده پیشنهاد میکنم در آخر ماده پنجم اینطور نوشته شود - این طور تمبر الصاق مینماید که نصف آن روی سوس و نصف روی قبض گذاشته شده و پس از الصاق تمبر را باطل مینماید .

معاون - بله این مطلب جزء نظامنامه داخلی نوشته میشود .

لسان الحکماء - این جا در قانون چون شکل دیگری بود بنده پیشنهاد کردم برای اینکه یک فایده دیگر هم مرتب شود چون این تمبر عمل تفتیش است وقتی که این تمبر را روی قبض بچسبانند برای آن کسی که تلگراف را داده باین جهت تفتیش بعمل نخواهد آمد در همه جا معمول است یا روی اوراق تلگرافی می چسبانند و اداره تلگراف او را باطل میکند یا اینکه در قبض میچسبانند و باطل میکنند و خود حامل نگاه میدارد یا برای سهولت عمل قبضهائی که

ملی است در وسط او می چسبانند و آنوقت اداره تلگراف نصف او را نگاه میدارد و نصفش را بحامل قبض میدهد که برای تفتیش اهمیت تامی دارد والا برای حساب و تفتیش اشکال دارد و سهولت ندارد .

معاون وزارت پست - غیه از این هم تا چیزی پیشنهاد نکرده ایم همین است مطلب .

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقای لسان الحکماء آقایانی که موافقت قیام نمایند (با کثرت قابل توجه شد) - ماده ۶ مجدداً قرائت شد .

دکتر حاج رضا خان - بنده اگر چه با اصل ماده مخالفم بجهت اینکه گمان نمیکنم موضوعی داشته باشد قیمت قبض بجهت اینکه بدیهی است در همه جا پول قبض را میگیرند و معمول همه جا هم متناسب است یعنی از روی کلمه است قبض را هم مطابق یک کلمه پول میگیرند اگر صد دینار است صد دینار و اگر بیشتر است بیشتر چون در ماده پیش حقوق مخابره را کلمه پنجشاهی نوشته بودند از این جهت پول قبض را هم پنجشاهی نوشته اند ولی چون پیشنهاد کلمه چهارشاهی قابل توجه شد پول قبض هم باید چهار شاهی باشد از این جهت بنده پیشنهاد میکنم که چهار شاهی باشد .

منتصر السلطان - این قیمت قبض را که پنجشاهی نوشته اند فقط برای این است که یک قطعه کاغذی است از برای این است که این باید در دفتر ثبت شود و دفاتر مخصوصی دارد و باید در آن نوشته شود باین ملاحظه پنجشاهی معین شده است و بنده هم اطلاع دارم شاید مخارج هم پیش از این تعلق بگیرد در اغلب نقاط هم خیلی زیاد تر از این است و شاید معمول ایران هم پانزده شاهی بود در بعضی نقاط که بنده پول داده ام میدانم باین جهت پنجشاهی را که در کمیسیون نوشته اند صحیح است و زیاد نیست .

دکتر علی خان - بنده مخالف نیستم ولی خواستم عرض کنم که این قبض گرفتن اجباری است
رئیس - بنده که میگویم مخالفید باید بگوئید مخالف یا موافق (زنک زده شد)

معاون تلگراف - گرفتن این قبض موافق آن ترتیبی که در تمبر نوشته شده بود نمیتواند اجباری باشد بجهت آنکه این قبض را با تمبر میدهد بدست صاحب تلگراف و تا او این قبض را نداشته باشد مطمئن نمیشود که بدهاند این پولی را که تحویل دار گرفته است صحیح او تحویل داده و یا او خیانت کرده است این چیزی است که از طرف وزارت پیشنهاد شده است و ده شاهی هم پیشنهاد کرده است چنانچه حالیه هم ده شاهی است قیمت قبض که گرفته میشود و این ده شاهی از برای قیمت قبض فقط نیست که داده میشود این از برای مصارفی است که دفاتری از برای این کار تهیه نموده اند میباید و ده شاهی موافق پیشنهادی که وزیر داده است یقیناً صحیح تر است بجهت اینکه امروزه بعضی ترتیبات در اداره دایر نیست باید دولت خریداری بکند و این یک مخارجی است که از برای دولت پیش میآید شاید پیش این مخارج تاکنون نبوده است و حالا مخارج این شاید از روی ده شاهی معین شده است یا اینکه از برای قبض ده شاهی بگیرند خوب است آقایان اینها را در نظر داشته باشند (در این موقع پیشنهادی از طرف دکتر حاج رضا خان بعبارت ذیل قرائت شد)